

COI Focus

SOMALIË

Veiligheidssituatie in Mogadishu

27 december 2020 (update)

Cedoca

Oorspronkelijke taal: Nederlands

DISCLAIMER:

Dit COI-product is geschreven door de documentatie- en researchdienst Cedoca van het CGVS en geeft informatie voor de behandeling van individuele verzoeken om internationale bescherming. Het document bevat geen beleidsrichtlijnen of opinies en oordeelt niet over de waarde van het verzoek om internationale bescherming. Het volgt de richtlijnen van de Europese Unie voor de behandeling van informatie over herkomstlanden van april 2008 en is opgesteld conform de van kracht zijnde wettelijke bepalingen. De auteur heeft de tekst gebaseerd op een zo ruim mogelijk aanbod aan zorgvuldig geselecteerde publieke informatie en heeft de bronnen aan elkaar getoetst. Het document probeert alle relevante aspecten van het onderwerp te behandelen, maar is niet noodzakelijk exhaustief. Als bepaalde gebeurtenissen, personen of organisaties niet vernoemd worden, betekent dit niet dat ze niet bestaan hebben.

Alle gebruikte bronnen staan kort vermeld in een voetnoot en uitgebreid beschreven in een bibliografie achteraan het document. Bronnen die geconsulteerd maar niet gebruikt werden, staan in een lijst van geraadpleegde bronnen. In uitzonderlijke gevallen worden bronnen niet bij naam genoemd. Wie specifieke informatie uit dit document gebruikt, moet de bronverwijzing uit de bibliografie vermelden.

Publicatie of verspreiding van dit document is alleen mogelijk na schriftelijke toestemming van het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen.

This COI-product has been written by Cedoca, the Documentation and Research Department of the CGRS, and it provides information for the processing of individual applications for international protection. The document does not contain policy guidelines or opinions and does not pass judgment on the merits of the application for international protection. It follows the Common EU Guidelines for processing country of origin information (April 2008) and is written in accordance with the statutory legal provisions.

The author has based the text on a wide range of public information selected with care and with a permanent concern for crosschecking sources. Even though the document tries to cover all the relevant aspects of the subject, the text is not necessarily exhaustive. If certain events, people or organisations are not mentioned, this does not mean that they did not exist.

All the sources used are briefly mentioned in a footnote and described in detail in a bibliography at the end of the document. Sources which have been consulted but which were not used are listed as consulted sources. In exceptional cases, sources are not mentioned by name. When specific information from this document is used, the user is asked to quote the source mentioned in the bibliography.

This document can only be published or distributed with the written consent of the Office of the Commissioner General for Refugees and Stateless Persons.

Inhoudstafel

Lijst van afkortingen	3
Inleiding.....	5
Kaart	7
1. Korte geschiedenis	8
2. Huidige toestand van het conflict	10
3. Strijdende partijen	11
3.1. Terreurorganisaties.....	11
3.1.1. Al-Shabaab (AS)	11
3.1.2. Islamitische Staat in Irak en de Levant in Somalië	13
3.2. Nationale en internationale strijdkrachten	14
3.2.1. Somalische veiligheidsdiensten.....	14
3.2.2. African Union Mission in Somalia (AMISOM)	18
3.3. Andere mogendheden	19
3.4. Andere gewapende groepen en militias.....	19
4. Typologie van het geweld	19
4.1. Aantal incidenten	20
4.2. Aard van de incidenten	21
5. Doelwitten van het geweld	25
5.1. Data	25
5.2. Analyse	27
6. Geografische verdeling	30
7. Verplaatsingen van de bevolking	32
7.1. Algemeen	32
7.2. Ontheemden uit Mogadishu.....	34
7.3. Ontheemden naar Mogadishu	34
7.4. Terugkeer	35
7.4.1. Terugkeer naar Mogadishu vanuit Kenia	37
7.4.2. Terugkeer naar Mogadishu vanuit Jemen	38
7.4.3. Terugkeer naar Mogadishu vanuit Libië	38
7.4.4. Terugkeer vanuit de diaspora.....	38
8. Impact van het geweld op het dagelijkse leven.....	39
8.1. Ordehandhaving en de mogelijkheid tot bescherming van de burgers.....	40
8.2. Bewegingsvrijheid, transportmiddelen en veiligheid op de verkeersaders	42
8.3. Algemene economische activiteit	44
8.4. Gezondheidszorg, onderwijs, werkgelegenheid, huisvesting, diensten	45
8.4.1. Gezondheidszorg	45
8.4.2. Onderwijs	46
8.4.3. Werkgelegenheid.....	48
8.4.4. Huisvesting.....	49
8.4.5. Dienstverlening (water en elektriciteit).....	50
9. Rechtspraak EHRM en Verenigd Koninkrijk	50
Samenvatting	53
Bibliografie.....	55

Lijst van afkortingen

AA	Anadolu Agency
ACLED	Armed Conflict Location & Event Data Project
AI	Amnesty International
AMISOM	African Union Mission in Somalia
AS	Harakaat al-Shabaab al-Mujaahidiin
ASR	Assisted Spontaneous Return
AU	Afrikaanse Unie
BRA	Benadir Regional Administration
CCTARC	Civilian Casualty Tracking Analysis and Response Cell
CIA	Central Intelligence Agency
COI	Country of Origin Information
CTC	Combating Terrorism Center at Westpoint
DDG	Danish Demining Group
DIIS	Danish Institute for International Studies
EASO	European Asylum Support Office
EEAS	European External Action Service
EHRM	Europees Hof voor de Rechten van de Mens
EU	Europese Unie
EUCAP	European Union Maritime Capacity Building Mission to Somalia
EUTM	European Union Training Mission Somalia
FESTU	Federation of Somalia Trade Unions
FGS	Federal Government of Somalia
FMS	Federal Member State
HI	Hiraal Institute
HIPC	Heavily Indebted Poor Countries
HIPS	The Heritage Institute for Policy Studies
HRW	Human Rights Watch
ICG	International Crisis Group
ICU	Islamic Courts Union
IDMC	Internal Displacement Monitoring Centre

IDP	Internally Displaced Person
IED	Improvised Explosive Device
IIED	International Institute for Environment and Development
IMF	Internationaal Monetair Fonds
ISS	Islamitische Staat in Irak en de Levant in Somalië
MRC	Migration Response Centre
NCRI	National High Commission for Refugees and IDPs
NISA	National Intelligence and Security Agency
NMBU	Norwegian University of Life Sciences
NRC	Norwegian Refugee Council
NSA	National Security Architecture
NUPI	Norwegian Institute of International Affairs
ODI	Overseas Development Institute
OSAC	Overseas Security Advisory Council
POC	Rules of Engagement for Protection of Civilians
PRMN	Protection and Return Monitoring Network
ReDSS	Regional Durable Solutions Secretariat
RVI	Rift Valley Institute
SNA	Somali National Army
STP	Somali Transition Plan
SPF	Somali Police Force
UNFPA	United Nations Population Fund
UNHCR	Office of the United Nations High Commissioner for Refugees
UNSC	United Nations Security Council
US AFRICOM	United States Africa Command
USDOS	United States Department of State
VAE	Verenigde Arabische Emiraten
VBIED	Vehicle Borne Improvised Explosive Device
VN	Verenigde Naties
VOA	Voice of America
WFP	World Food Program
WHO	World Health Organisation

Inleiding

Dit onderzoek maakt een stand van zaken op over de veiligheidssituatie in de Somalische hoofdstad Mogadishu. Het richt zich in het bijzonder op de periode van 1 maart 2020 tot en 1 december 2020. Dit document is een update van de COI Focus van 21 april 2020. Cedoca heeft het onderzoek afgesloten op 1 december 2020.

De analyse bestaat uit negen hoofdstukken. Het eerste deel schetst kort de historische achtergrond van de oorlog in Somalië met bijzondere aandacht voor de ontwikkelingen in Mogadishu. Hoofdstuk twee bespreekt de huidige toestand van het gewapend conflict in de hoofdstad. Het derde hoofdstuk beschrijft de belangrijkste strijdende partijen, zowel de regeringsgezinde als degene die de overheid bestrijden, en de lokale en internationale actoren die actief zijn in de hoofdstad. De aard van het geweld dat zich voordoet in Mogadishu komt aan bod in hoofdstuk vier. Het biedt een overzicht van de gewelddadige incidenten die tussen 1 maart 2020 en 28 november 2020 in de hoofdstad hebben plaatsgevonden. Het vijfde hoofdstuk identificeert de doelwitten van het geweld en bekijkt in welke mate er burgerslachtoffers vallen. Hoofdstuk zes brengt de geografische verdeling van het geweld in de hoofdstad in kaart. Hoofdstuk zeven ontleedt de situatie van vluchtelingen en ontheemden (*internally displaced persons*, IDP's) en gaat na of er sprake is van gedwongen of vrijwillige terugkeer naar Somalië. De impact van het geweld op het dagelijkse leven in de hoofdstad komt in hoofdstuk acht ter sprake. Het laatste hoofdstuk geeft de rechtspraak weer van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) en het Britse Upper Tribunal.

Cedoca baseerde zich voor dit onderzoek op een groot aantal publiek beschikbare lokale en internationale bronnen. Naast Somalische kranten en nieuwssites, zoals Goobjoog, Shabelle Media Network en Dalsan Radio, werden verschillende internationale media geraadpleegd, waaronder Reuters, Voice of America (VOA) en Al Jazeera. Cedoca deed verder een beroep op de publicaties van uiteenlopende internationale niet-gouvernementele organisaties (ngo's) zoals Human Rights Watch (HRW) en International Crisis Group (ICG) en diverse onderzoekcentra zoals het Somalische The Heritage Institute for Policy Studies (HIPS) en het Hiraal Institute (HI). Cedoca putte ook informatie uit rapporten van gouvernementele bronnen, zoals het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken (United States Department of State, USDOS) en verschillende Europese overheidsdiensten die *country of origin information* (COI) publiceren, en van intergouvernementele bronnen, zoals de verschillende instellingen van de Verenigde Naties (VN), waaronder de VN-Veiligheidsraad, en het European Asylum Support Office (EASO). Cedoca raadpleegde ten slotte ook publicaties van experts zoals Ken Menkhaus, professor politieke wetenschappen aan het Davidson College, North-Carolina, in de Verenigde Staten en gespecialiseerd in de Hoorn van Afrika;¹ Mary Harper, BBC-journaliste en onderzoeker bij het Rift Valley Institute (RVI) en bij het HIPS;² Stig Jarle Hansen, professor aan de Norwegian University of Life Sciences (NMBU) en expert in islamisme in onder meer de Hoorn van Afrika;³ Alice Hills, professor aan de universiteit van Leeds en expert in het Somalische politiewezen⁴, en Harun Maruf, journalist bij VOA.⁵

¹ Davidson College, s.d., [url](#)

² Harper M., 28/02/2012, [url](#)

³ NMBU, s.d., [url](#)

⁴ University of Leeds, 30/08/2018, [url](#)

⁵ Maruf H. (@HarunMaruf), s.d., [url](#); VOA, s.d., [url](#)

Rapporten van de Finse en de Noorse COI-onderzoeksdiensten over de veiligheidssituatie in Mogadishu werden uitvoerig geconsulteerd. Het Finse onderzoek (09/2020) bundelt informatie van de bronnen die werden geraadpleegd tijdens de onderzoeksmissie in Mogadishu in maart 2020.⁶ Data uit verschillende onderzoeksmissies naar de Somalische hoofdstad vormen de basis van het rapport van de Noorse COI-onderzoeksdienst Landinfo (10/2020).⁷

Daarnaast vroeg Cedoca per e-mail specifieke informatie aan enkele contactpersonen, die allen per e-mail antwoordden: professor Stig Jarle Hansen op 23 november 2020, een medewerker van Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED) op 12 en 25 september 2019, professor Alice Hills op 26 februari 2020; het stadsbestuur van Mogadishu, dat antwoordde via een VN-medewerker, op 18 februari 2020.

Deze COI Focus maakt gebruik van cijfergegevens over veiligheidsincidenten uit de databank van het Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), een Amerikaanse non-profitorganisatie die informatie over conflicten verzamelt, analyseert en in kaart brengt. Ervaren onderzoekers verzamelen de data op basis van een brede waaier van lokale, regionale en internationale nieuwsbronnen en organisaties. Voor Mogadishu zijn dat onder meer Xinhau, Radio Dalsan, Somali Memo, Shabelle Media Network en lokale anonieme bronnen.

De databank is publiek beschikbaar op de website van ACLED en wordt voortdurend aangevuld en bijgewerkt wanneer nieuwe informatie (al dan niet over een reeds ingevoerd incident) aan het licht komt.⁸ De cijfers van ACLED die Cedoca in deze COI Focus gebruikt, dateren van 28 november 2020. De inventaris van ACLED geeft het type van geweld, de actoren van geweld, een beschrijving van de incidenten, de locatie en het aantal dodelijke slachtoffers weer.⁹ ACLED wijst erop dat de verzamelde gegevens in zekere mate de prioriteiten van de verslaggeving door media en organisaties weerspiegelen en dat een onderschatting van het geweld zodoende mogelijk is.¹⁰

In zijn *Codebook* licht ACLED de toegepaste methodologie voor de invoering en voortdurende controle van de data uitgebreid toe.¹¹ Gelet op de methodologie, codering en invoering van gegevens kunnen de cijfers van ACLED volgens Cedoca slechts beschouwd worden als een schatting en indicatie van de tendensen met betrekking tot geweld in een bepaalde periode.

De geraadpleegde bronnen hanteren vaak verschillende schrijfwijzen voor Somalische plaats- en persoonsnamen. Cedoca neemt de meest courante schrijfwijze uit de Engelse bronnen over.

Cedoca volgt de veiligheidsomstandigheden in Mogadishu voortdurend op. Als er zich fundamentele wijzigingen of ontwikkelingen voordoen die de situatie ter plaatse aanzienlijk veranderen, dan werkt Cedoca deze COI Focus zo snel mogelijk bij.

⁶ Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, [url](#)

⁷ Landinfo, 30/10/2020, [url](#)

⁸ ACLED, 10/04/2019, [url](#)

⁹ ACLED, 10/04/2019, [url](#)

¹⁰ ACLED, 10/04/2019, [url](#)

¹¹ ACLED, 10/04/2019, [url](#)

Kaart

Kaart 1: Kaart van Mogadishu¹²

¹² HIPS, RVI (Bradbury M., Abdirashid H.), 17/02/2017, p. 109, [url](#)

1. Korte geschiedenis

De Somalische hoofdstad Mogadishu, die overeenkomt met de administratieve regio Banadir en aan de Indische Oceaan ligt, grenst aan de regio's Middle Shabelle en Lower Shabelle. Mogadishu wordt bestuurd door een burgemeester die ook gouverneur van de regio Banadir is.¹³ Mogadishu, lokaal gekend als Xamar, is de grootste stad in Somalië, de zetel van de federale overheid en tevens het economische centrum van het land.¹⁴ Droogte, de zoektocht naar bestaansmiddelen, geweld en moeilijke leefomstandigheden in de rurale gebieden drijven de inwoners naar de hoofdstad.¹⁵

Precieze gegevens over het bevolkingsaantal in Mogadishu zijn niet voorhanden.¹⁶ Volgens een schatting van het United Nations Population Fund (UNFPA) in 2014 wonen er 1,6 miljoen mensen.¹⁷ Het stadsbestuur van Mogadishu, de Benadir Regional Administration (BRA), schat het aantal inwoners op 3 miljoen in november 2020.¹⁸

Na de val van president Siad Barre in 1991 is Mogadishu gedurende meer dan twee decennia het toneel van politieke en militaire strijd. Clangerelateerde krijgsheren, terreurgroepen en regerings- en vredestroepen, die de zwakke overheid ondersteunen, vechten voor de controle van de verschillende wijken.¹⁹

De Unie van Islamitische Rechtbanken (Islamic Courts Union, ICU)²⁰ en de hieraan gelieerde milities, waaronder al-Shabaab (AS)²¹, controleren in 2006 de stad gedurende een half jaar tot ze door de interventie van Somalische veiligheidstroepen en het Ethiopische leger worden verdreven.²² Wanneer de Ethiopische troepen zich terugtrekken, breidt AS haar controle over Mogadishu opnieuw uit.²³ Tegen 2008 controleert de islamistische groepering grotendeels de stad.²⁴

De politieke en militaire situatie in de stad wijzigt drastisch wanneer in 2011 de Afrikaanse vredesmacht (African Union Mission in Somalia, AMISOM) samen met het Somalische nationale leger (Somalia National Army, SNA) de AS-milities verdrijven. In mei 2012 is de volledige terugtrekking van AS uit de hoofdstad een feit.²⁵

Op nationaal niveau komen er, onder impuls van de internationale gemeenschap, politieke hervormingen in 2012. Dit leidt tot de goedkeuring van een voorlopige Grondwet en de vorming van de Somalische federale regering (Federal Government of Somalia, FGS) met federale lidstaten (Federal

¹³ EASO, 20/12/2017, p. 78, [url](#); Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 19/03/2019, pp. 23-24, [url](#); BRA, 21/03/2019, [url](#)

¹⁴ AMISOM, 25/08/2016, pp. 2, 4, [url](#); The Guardian (Ahmed S., Abdulahi F.), 24/08/2015, [url](#)

¹⁵ IDMC, 11/12/2018, [url](#)

¹⁶ Landinfo, 30/10/2020, p. 9, [url](#)

¹⁷ UNFPA, 10/2014, p. 31, [url](#)

¹⁸ BRA- Durable Solutions Unit (DSU), 11/2020, p. 7, [url](#)

¹⁹ AMISOM, 25/08/2016, p. 3, [url](#); HIPS, RVI (Bradbury M., Abdirashid H.), 17/02/2017, p. 7, [url](#)

²⁰ Stanford University, 02/2019, [url](#)

²¹ In december 2006 verlaat AS de Unie van Islamitische Rechtbanken (Islamic Courts Union, ICU) en wordt een onafhankelijke organisatie. Bron: Stanford University, 2019, [url](#)

²² AMISOM, 25/08/2016, p. 3, [url](#); TBIJ, 22/02/2012, [url](#); HIPS, RVI (Bradbury M., Abdirashid H.), 17/02/2017, p. 7, [url](#)

²³ AMISOM, 25/08/2016, p. 3, [url](#); Stanford, 2019, [url](#)

²⁴ HIPS, RVI (Bradbury M., Abdirashid H.), 17/02/2017, p. 7, [url](#); IIED (Bryld E. et al.), 09/2019, p. 10, [url](#)

²⁵ Danish Immigration Service, Landinfo, 08/05/2013, [url](#); HIPS, RVI (Bradbury M., Abdirashid H.), 17/02/2017, p. 7, [url](#); IIED (Bryld E. et al.), 09/2019, p. 10, [url](#)

Member States, FMS).²⁶ De FGS en het federale parlement zetelen in de hoofdstad.²⁷ De regering wordt niet overal in Somalië erkend als het legitieme machtscentrum en controleert, volgens een onderzoek van de ngo Berghof Foundation (12/2019), amper Mogadishu.²⁸ Niettemin kent de stad een periode van wederopbouw, gesteund door de internationale gemeenschap en de Somalische diaspora. Dit leidt tot een bevolkingsgroei, een verbetering van de veiligheidssituatie en economische mogelijkheden door de heropleving van de privésector.²⁹

Volgens een rapport van de Deense Immigratiedienst (03/2017) staat Mogadishu tot op bepaalde hoogte onder de controle van het Somalische leger (Somalia National Army, SNA) en de AMISOM-troepen. Verschillende bronnen geven aan dat AS geïnfiltreerd is in de hoofdstad, de officiële presidentiële residentie Villa Somalia³⁰ en de internationale luchthaven van Mogadishu.³¹ AS vormt een constante bedreiging en voert de meeste aanslagen uit in de hoofdstad omwille van de aanwezigheid van *high-value targets*.³² In oktober 2017 voert AS de tot op heden dodelijkste aanslag uit met tussen 300 en 587 doden, de meerderheid burgers.³³ Vanaf eind 2017 is de Islamitische Staat in Irak en de Levant in Somalië (ISS) ook actief in Mogadishu.³⁴ De activiteiten van ISS zijn in de hoofdstad beperkt.³⁵

Het federale niveau zet stappen om de veiligheidssituatie in het land te verbeteren. Onder de huidige president Mohamed Abdullahi Farmajo, verkozen in februari 2017³⁶, bereiken in 2017 de FGS en de federale lidstaten een akkoord over de hervorming van de Somalische veiligheidsdiensten, de National Security Architecture (NSA).³⁷ Zo voorziet het Somali Transition Plan (STP), dat in 2018 met steun van de internationale gemeenschap vorm krijgt, de gefaseerde overdracht tegen 2021 van de veiligheidstaken van AMISOM aan de Somalische veiligheidsdiensten.³⁸ In april 2020 roept de Afrikaanse Unie (AU) op tot een herziening en actualisering van de STP, samen met de FGS, met het zicht op de overdracht in 2021.³⁹ In december 2020 is deze revisie-oefening nog aan de gang.⁴⁰

²⁶ ROP (Barguès J.G.), 15/06/2012, [url](#); AMISOM, 25/08/2016, pp. 3-4, [url](#); European Union Institute for Security Studies (Balthasar D.), 06/2014, p. 3, [url](#)

²⁷ AMISOM, 25/08/2016, pp. 3-4, [url](#)

²⁸ Berghof Foundation (Göldner-Ebenthal K.), 12/2019, p. 6, [url](#)

²⁹ IIED (Bonnet C. et al.), 10/2020, p. 450, [url](#)

³⁰ Somalia Federal Government, laatste update: 01/2019, [url](#)

³¹ Danish Immigration Service, 03/2017, p. 11, [url](#)

³² Danish Immigration Service, 03/2017, p. 12, [url](#)

³³ The Guardian (Burke J.), 16/10/2017, [url](#); VOA (Maruf H.), 14/10/2018, [url](#); UK House of Commons Library (Lunn J.), 17/01/2019, pp. 15-16, [url](#)

³⁴ HI, The Global Strategy Network, 31/07/2018, p. 11, [url](#); Hansen S. J., 2019, p. 189; VOA (Maruf H.), 03/12/2018, [url](#); VOA (Maruf H.), 01/02/2019, [url](#)

³⁵ The Jamestown Foundation (West S.), 14/01/2020, [url](#); Hansen S. J., professor aan de NMBU en expert in jihadisme in onder meer de Hoorn van Afrika, e-mail, 23/11/2020

³⁶ Al Jazeera, 03/02/2017, [url](#)

³⁷ CIC (Keating M., Abshir S.), 04/2018, pp. 1-4, [url](#); Ministry of Planning, Investment and Economic Development - Somalia, 24/12/2019, p. 151, [url](#)

³⁸ IPI (Blyth F.), 22/04/2019, pp. 2, 9, [url](#)

³⁹ AU, 29/04/2020, [url](#)

⁴⁰ Security and Justice Committee Mogadishu, 01/12/2020, [url](#)

2. Huidige toestand van het conflict

De secretaris-generaal van de VN beoordeelt op 13 augustus 2020 de veiligheidssituatie in Somalia als volatiel, net zoals in 2018, 2019 en begin 2020.⁴¹ AS blijft volgens de VN-Veiligheidsraad (UN Security Council, UNSC) de hoofdverantwoordelijke van het geweld in Somalië en een bedreiging voor de burgerbevolking.⁴² Het VN-expertenpanel stelt in september 2020 dat AS terreinverlies heeft geleden door militaire antiterreuroperaties. Desondanks behoudt AS het vermogen om geïmproviseerde explosieven te maken en te gebruiken.⁴³ Het VN-expertenpanel en het Somalische onderzoeksinstituut Hiraal Institute (HI) stellen vast dat AS minder grootschalige, complexe aanvallen uitvoert en dat aanvallen met *improvised explosive devices* (IED's) nu de dominante tactiek vormen van deze terreurgroep.⁴⁴ Door de toegenomen overheidscontrole zijn er minder zware bomaanslagen in de hoofdstad, volgens verschillende bronnen geraadpleegd door de Finse COI-onderzoekers (09/2020).⁴⁵

Volgens HI zet de terreurgroep in de eerste helft van 2020 verder in op de uitbreiding van de stedelijke activiteiten in het land om de verliezen op het platteland te compenseren.⁴⁶ Bovendien stelt HI dat de terreurgroep minder actief is in de periode april-juni 2020. Dit is onder meer te wijten aan de impact van de coronamaatregelen: vele regeringsgebouwen zijn gesloten en thuiswerk wordt aangemoedigd. Hierdoor vermindert het aantal doelwitten voor AS, volgens HI.⁴⁷ Het Amerikaanse onderzoeksbureau The Jamestown Foundation (07/2020) stelt daarentegen dat de coronamaatregelen de terreuractiviteiten niet hebben beïnvloed: "Its fighters have sustained their operations, increasingly targeting civilians, government officials, and security forces." Het gaat hier vooral over *low-profile*-aanvallen.⁴⁸

De impact van de activiteiten van AS in Mogadishu blijft aanzienlijk, volgens de secretaris-generaal van de VN (09/2020).⁴⁹ De terreurgroep demonstreert, in de periode augustus – november 2020, in de hoofdstad het vermogen om gecoördineerde aanslagen uit te voeren en verhoogt het aantal *high-profile* zelfmoordaanvallen. Op 16 augustus 2020 voert AS een complexe aanval uit op het Elite Hotel (district Shangani), de eerste dergelijke aanval in 2020.⁵⁰ In juli 2020 voert het een mislukte zelfmoordaanval uit op de opperbevelhebber van het leger, generaal Yusuf Rage, in het district Hodan in het stadscentrum.⁵¹ Tijdens de huidige verslagperiode voert AS ook het hoogste aantal mortieraanvallen uit op de zone rond de internationale luchthaven Aden Adde waar de VN-compound ligt.⁵²

Het in Londen gevestigde gegevens- en analysebureau IHS Market ziet de activiteiten van AS in de hoofdstad in het licht van de opkomende nationale verkiezingen. Risico-analyses door IHS Market

⁴¹ UNSC, 13/08/2020, p. 3, [url](#); UNSC, 13/05/2020, p. 3, [url](#); UNSC, 15/11/2019, p. 3, [url](#); UNSC, 21/12/2018, p. 3, [url](#); UNSC, 13/11/2020, p. 2, [url](#)

⁴² UNSC, 29/05/2020, [url](#) [geraadpleegd op 02/11/2020]; UNSC, 13/11/2020, p. 2, [url](#)

⁴³ UNSC, 28/09/2020, [url](#)

⁴⁴ UNSC, 28/09/2020, pp. 3, 15, [url](#); HI, 16/07/2020, p. 4, [url](#)

⁴⁵ Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, pp. 9-11, [url](#)

⁴⁶ HI, 16/07/2020, p. 3, [url](#)

⁴⁷ HI, 16/07/2020, p. 4, [url](#)

⁴⁸ The Jamestown Foundation (Sungata w.), 28/07/2020, [url](#)

⁴⁹ UN Somalia, 09/2020, p. 11, [url](#)

⁵⁰ UNSC, 13/11/2020, p. 3, [url](#); Garda World, 16/07/2020, [url](#); The Jamestown Foundation (Sungata W.), 28/07/2020, [url](#)

⁵¹ Al Jazeera, 13/07/2020, [url](#); The Jamestown Foundation (Sungata w.), 28/07/2020, [url](#)

⁵² UNSC, 13/08/2020, p. 3, [url](#)

stellen dat AS dit proces tracht te verstoren door een voortdurende infiltratie van AS-militanten in de stad die terreurdaden uitvoeren.⁵³ Deutsche Welle (DW) meldt in september 2020 dat AS zijn acties opvoert naar aanloop van de komende verkiezingen begin 2021.⁵⁴

Volgens een internationale veiligheidsorganisatie, geconsulteerd door Finse COI-onderzoekers (09/2020), heeft de overheid maatregelen genomen om de veiligheid in de stad te verbeteren, zoals de uitbreiding van het aantal checkpoints, de aanwerving van meer veiligheidspersoneel en de correcte uitbetaling van de lonen van de veiligheidsdiensten. Een rotatiesysteem, opgestart voor het veiligheidspersoneel dat de checkpoints bemant, moet omkoperij tegengaan. Deze verstrenging van de veiligheidsmaatregelen is periodiek, bijvoorbeeld na een grote aanslag van AS in de hoofdstad. Nadien vermindert de controle opnieuw, aldus de internationale veiligheidsorganisatie.⁵⁵

In maart 2020 breekt de corona-epidemie uit in Somalië met een eerste geval in Mogadishu. De hoofdstad wordt het epicentrum met het hoogste aantal geregistreerde gevallen.⁵⁶ De epidemie heeft niet alleen een impact op het dagelijks leven (zie 8. Impact van het geweld op het dagelijks leven) maar ook op de activiteiten van de veiligheidsdiensten tijdens de huidige verslagperiode. De *social-distancing*-maatregel bemoeilijkt de samenwerking tussen AMISOM en het SNA, binnen de AMISOM-eenheden en met de lokale bevolking. AMISOM merkt op dat dit de doorstroming van informatie over AS verhindert. Het stilvallen van het luchtverkeer en de *lockdown* verstoren het rotatiesysteem van de AMISOM-troepen. Dit heeft een ernstig effect op de moraal en de fysieke paraatheid van de troepen, volgens AMISOM. Het mentorschap in de politiebureaus en de opleidingen door AMISOM in Mogadishu worden tijdelijk opgeschort.⁵⁷

3. Strijdende partijen

3.1. Terreurorganisaties

3.1.1. Al-Shabaab (AS)

Sinds 2006 is de terreurgroep Harakaat al-Shabaab al-Mujahideen⁵⁸, kortweg al-Shabaab (AS), actief in Somalië.⁵⁹ AS wil de door het Westen gesteunde Somalische regering omverwerpen en de etnische Somali verenigen in een islamitische staat.⁶⁰ Volgens de VN-veiligheidsraad (07/2019) controleert deze groepering ongeveer 20 % van Somalië, waaronder grote delen in Zuid- en Centraal-Somalië.⁶¹ Wat de getalsterkte van AS betreft, geven de geraadpleegde bronnen geen exacte cijfers.⁶² Bronnen geconsulteerd door de VN-Veiligheidsraad schatten het aantal AS-militanten in Somalië tussen de

⁵³ IHS Market, 05/12/2020, [url](#)

⁵⁴ DW, 18/09/2020, [url](#)

⁵⁵ Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, p. 10, [url](#)

⁵⁶ DIS, 11/2020, p. 17, [url](#)

⁵⁷ AMISOM (Madeira F. C.), 14/10/2020, [url](#)

⁵⁸ Harakat al-Shabaab al-Mujahideen is Arabisch voor de Mujahideen-jongerenorganisatie. In: Berghof Foundation (Göldner-Ebenthal K.), 12/2019, p. 8, [url](#)

⁵⁹ Congressional Research Service, 16/01/2020, [url](#)

⁶⁰ Ministry of Immigration and Integration (Denemarken), 07/2020, [url](#); Congressional Research Service, 16/01/2020, p. 1, [url](#)

⁶¹ UNSC, 31/07/2019, [url](#)

⁶² Stanford University, 07/01/2020, [url](#)

5.000 en 10.000.⁶³ Over de mankracht van deze terreurgroep in de hoofdstad bevatten de geraadpleegde bronnen geen gegevens.

Door de aanwezigheid van overheidsinstanties en internationale organisaties is Mogadishu een gewild doelwit van AS.⁶⁴ Maar de bedreiging die AS vormt voor de veiligheid en stabiliteit in Somalië gaat, volgens het VN-expertenpanel (09/2020), verder dan de impact van het terreurgeweld en steunt ook op gesofisticeerde afpersing en een belastingsysteem, op rekruteringsacties en op een efficiënte propagandamachine. Bovendien oefent de terreurgroep ook buiten de door haar gecontroleerde gebieden controle uit over de bevolking door middel van geweld, infiltratie in de overheidsinstellingen en veiligheidsdiensten en manipulatie van de formele sector.⁶⁵

Hoewel Mogadishu onder de controle staat van de Somalische overheid en de veiligheidsdiensten, oefent AS er een grote invloed uit.⁶⁶ De terreurgroep is geïnfiltrerd in de overheidsinstellingen en de veiligheidsdiensten van de stad.⁶⁷ AS is actief in alle stadsdistricten. Veiligheidsincidenten door deze groep gebeuren er dagelijks, volgens het rapport van de Finse COI-dienst (09/2020).⁶⁸ Verschillende bronnen stellen dat AS overal aanwezig is in de stad. Volgens het Noorse Landinfo (10/2020) reflecteert deze bewering eerder de angst van de bevolking voor AS en niet de realiteit. Niemand weet hoeveel AS-strijders, informanten en sympathisanten er in Mogadishu zijn.⁶⁹

Over de organisatie van AS in Mogadishu bieden de geraadpleegde bronnen weinig informatie. AS stelt een *waalli* (burgemeester/gouverneur) aan, verantwoordelijk voor de stad.⁷⁰ Volgens de BBC-journaliste en Somalië-experte Mary Harper heeft ieder district in de hoofdstad ook een AS-gouverneur.⁷¹ De terreurgroep zet *sleepers cells* en IED-eenheden in die infiltreren in de zwaar bewaakte zones in de hoofdstad.⁷² Verschillende bronnen stellen dat AS wordt ingehuurd door regeringsleden, mensen van de internationale gemeenschap en burgers om politieke of zakelijke rivalen te intimideren of te vermoorden.⁷³

Onderzoek van HI (10/2020) en het expertenpanel van de VN (09/2020) wijst uit dat AS haar belastingsysteem heeft uitgebreid.⁷⁴ De terreurgroep int op grote schaal belastingen in de stad en haven. AS beschikt hierdoor over een aanzienlijke geldreserve.⁷⁵ Met een deel hiervan investeert de terreurgroep in de zakenwereld (in de buurt van de Bakaramarkt) en in vastgoed in de hoofdstad.⁷⁶

⁶³ UNSC, 31/07/2019, [url](#)

⁶⁴ Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 19/03/2019, p. 24, [url](#)

⁶⁵ UNSC, 28/09/2020, p. 15, [url](#)

⁶⁶ Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, pp. 3, 5, 7, [url](#); UK Home Office, 11/2020, p. 12, [url](#)

⁶⁷ Garowe Online, 17/02/2020, [url](#); The Telegraph (Brown W.), 02/01/2020, [url](#); The Brookings Institution (Felbab-Brown. V.), 14/11/2018, [url](#); HIPS, 17/01/2020, p. 12, [url](#); Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, pp. 12-13, [url](#); Ministry of Immigration and Integration (Denemarken), 07/2020, p. 8, [url](#)

⁶⁸ Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, pp. 3, 5, 7, [url](#); UK Home Office, 11/2020, p. 12, [url](#)

⁶⁹ Landinfo, 30/10/2020, p. 6, [url](#)

⁷⁰ Radio Dalsan, 09/07/2019, [url](#); Garowe Online, 09/07/2019, [url](#); Maruf H. (@HarunMaruf), 09/07/2019, [url](#)

⁷¹ Harper M., 2019, p. 114

⁷² CTC (Anzalone C.), 01/03/2018, p. 17, [url](#); Strategic Intelligence (Goldberg), 30/01/2020, [url](#)

⁷³ University of North Carolina (Hills A.), 07/09/2019, p. 341, [url](#); Foreign Policy (Sperber A.), 07/08/2018, [url](#); Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, p. 5, [url](#)

⁷⁴ HI, 10/2020, pp. 1-2, [url](#); UNSC, 28/09/2020, pp. 3, 9-10, [url](#)

⁷⁵ Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, p. 13, [url](#); UNSC, 28/09/2020, pp. 3, 9, [url](#)

⁷⁶ UNSC, 28/09/2020, pp. 3, 12, [url](#)

Wat de modus operandi van deze terreurgroep betreft, schrijft HI (02/2019) dat de groep zich meer richt op stadsguerrilla als antwoord op de toegenomen luchtaanvallen tegen AS-doelwitten op het platteland.⁷⁷ Volgens verschillende bronnen, waaronder het VN-expertenpanel voor Somalië, gebruikt AS in het algemeen meer IED's en autobommen (*vehicle borne improvised explosive device*, VBIED).⁷⁸ In de hoofdstad, echter, maken de verhoogde veiligheidsmaatregelen, waaronder de toename van de checkpoints, het gebruik van VBIED's moeilijk waardoor AS andere tactieken gebruikt bij haar aanslagen. AS voert haar aanslagen te voet uit met behulp van granaten en schutters.⁷⁹ De terreurgroep opteert nu voor aanvallen met kleine eenheden (één tot tien strijders), volgens Radio Dalsan.⁸⁰

3.1.2. Islamitische Staat in Irak en de Levant in Somalië

In 2015 richt voormalig AS-lid Abdulqadir Mumim de Islamitische Staat in Irak en de Levant in Somalië (ISS) op in de lidstaat Puntland.⁸¹ ISS streeft naar de oprichting van een islamistische staat en wil AS als dominante gewapende oppositie vervangen.⁸² Het onafhankelijk onderzoekscentrum The Jamestown Foundation (01/2020) stelt dat ISS er tot dusver niet in geslaagd is terreinwinst te boeken en meer strijders te rekruteren.⁸³ Zowel het Somalische leger, gesteund door luchtaanvallen van de Amerikaanse strijdmacht (United States Africa Command, AFRICOM), als AS beperken de operationele capaciteit van ISS.⁸⁴ Volgens onderzoek van de Deense COI-onderzoeksdienst (07/2020) heeft ISS zich niet gevestigd in Zuid- en Centraal-Somalië.⁸⁵

In Mogadishu voert een klein pro-ISS-netwerk vanaf 2016 aanslagen uit, volgens professor Hansen.⁸⁶ Tegen eind 2017 en begin 2018 toont ISS in de hoofdstad meer operationele capaciteit en int er, net zoals AS, belastingen.⁸⁷ AS duldt deze concurrentie niet. In december 2018 voert AS een klopjacht uit op ISS.⁸⁸ Verschillende bronnen, geconsulteerd door de Finse COI-onderzoekers (09/2020), waaronder een internationale veiligheidsorganisatie en een Somalische onderzoeker, stellen dat er sindsdien geen activiteiten van ISS in de hoofdstad worden gerapporteerd.⁸⁹ Professor Hansen stelt dat ISS altijd relatief zwakke entiteit is geweest in Mogadishu. Volgens hem zijn er nog ISS-cellen in de hoofdstad, maar zijn deze zeer zwak en weinig actief. Waarschijnlijk zijn deze cellen wel in staat om terreuraanslagen uit te voeren en, in beperkte mate, belastingen te innen.⁹⁰ Hoewel ISS in 2020 aanslagen opeist, waaronder enkele in Mogadishu, is het volgens het Amerikaans onderzoeksinstituut Combating Terrorism Center (CTC) (11/2020) onduidelijk welke claims legitiem zijn.⁹¹

⁷⁷ HI, 27/02/2019, p. 1, [url](#)

⁷⁸ The Jamestown Foundation (West S.), 12/10/2018, [url](#); UNSC, 01/11/2019, pp. 11, 51, 52, [url](#), UNSC, *Resolution 2498 (2019)*, 15/11/2019, pp. 1, 6, [url](#)

⁷⁹ AP (Guled A.), 10/12/2020, [url](#); Daily Sabah (Mukhtar A. I.), 20/01/2020, [url](#); UNSC, 01/11/2019, p. 52, [url](#)

⁸⁰ Radio Dalsan, 18/10/2019, [url](#)

⁸¹ HI, The Global Strategy Network, 31/07/2018, p. 11, [url](#); Hansen S. J., 2019, p. 189

⁸² OSAC, 01/05/2020, [url](#)

⁸³ The Jamestown Foundation (West S.), 14/01/2020, [url](#)

⁸⁴ The Jamestown Foundation (West S.), 14/01/2020, [url](#); CTC (Warner J. et al.), 20/11/2020, [url](#)

⁸⁵ Ministry of Immigration and Integration (Denemarken), 07/2020, p. 6, [url](#)

⁸⁶ Hansen S. J., 2019, p. 190

⁸⁷ HI, The Global Strategy Network, 31/07/2018, p. 28, [url](#); Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, p. 18, [url](#)

⁸⁸ HI, 27/02/2019, pp. 2-3, [url](#); VOA (Hassan, M. O.), 21/12/2018, [url](#)

⁸⁹ Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, p. 18, [url](#)

⁹⁰ Hansen S. J., professor aan NMBU, e-mail, d.d., 24/08/2019, 23/11/2020

⁹¹ CTC (Warner J. et al.), 20/11/2020, [url](#); OSAC, 01/05/2020, [url](#)

3.2. Nationale en internationale strijdkrachten

3.2.1. Somalische veiligheidsdiensten

In Mogadishu zijn de volgende veiligheidsdiensten actief: de politie (Somali Police Force, SPF), het leger (Somali National Army, SNA), de nationale inlichtingendienst (National Intelligence and Security Agency, NISA) en AMISOM (leger en politie). De inlichtingendienst, het leger en de politie zijn op grote schaal geïnfiltreerd door AS.⁹² Milities, militairen, politieagenten en hun inlichtingendiensten en AMISOM plegen grotendeels ongestraft mensenrechtenschendingen.⁹³ Een veiligheidsexpert in Mogadishu (09/2020) stelt dat de operationele capaciteiten van de veiligheidsdiensten in de stad verbeterd zijn. De moraal van de troepen hangt nog steeds sterk af van de regelmatige uitbetaling van hun soldij.⁹⁴ Volgens de Bertelsmann Stiftung (07/2020) zijn de nodige hervormingen van de veiligheidssector uitgesteld.⁹⁵

AMISOM, Turkije, de Verenigde Arabische Emiraten (VAE), de Europese Unie (EU) en US AFRICOM nemen de opleiding van de Somalische veiligheidsdiensten op zich.⁹⁶

Het gebrek aan controle en beheer van de clanmilities, de regionale en de nationale legers belemmert, volgens de Bertelsmann Stiftung (07/2020), de veiligheidssituatie. Het risico bestaat dat leden van deze groepen zich schuldig maken aan afpersing, dat ze wegversperringen misbruiken, hun diensten verkopen aan particulieren of partij kiezen in een gewapend conflict.⁹⁷

3.2.1.1. Somali National Army (SNA)

Het SNA kampt met verschillende problemen zoals een tekort aan opleidingen, materiaal (verschillende soldaten hebben geen wapen), discipline, logistiek en medische capaciteit, volgens een casestudie van Felbab-Brown (04/2020), onderzoeker aan The Brookings Institute.^{98,99} De geplande integratie van clanmilities en regionale legers in het SNA is, ondanks aanzienlijke internationale steun, tot stilstand gekomen. Het SNA blijft georganiseerd volgens clanlijnen.¹⁰⁰ De clangetrouwe milities ondermijnen de loyaliteit van de soldaten aan de centrale commandostructuur.¹⁰¹ Meerdere bronnen, waaronder de UN Monitoring Group (2017), zien de clanstructuren binnen het SNA als een cruciaal probleem. De Hawiye zijn de dominante clan op alle niveaus.¹⁰² Felbab-Brown (04/2020) en het conflictanalysebureau Janes (01/2020) stellen dat het SNA eerder een verzameling van milities is dan een coherente strijdmacht.¹⁰³ De uitbetaling van de soldij is problematisch.¹⁰⁴ Dit leidt, volgens verschillende VN-rapporten, tot demotivatie, desertie en afpersing aan checkpoints door onbetaalde

⁹² Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, p. 18, [url](#); Felbab-Brown V., 04/2020, p. 118, [url](#)

⁹³ Felbab-Brown V., 04/2020, p. 120, [url](#)

⁹⁴ Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, p. 20, [url](#)

⁹⁵ Bertelsmann Stiftung, 13/07/2020, [url](#)

⁹⁶ VOA (Ahmed I.), 10/10/2018, [url](#)

⁹⁷ Bertelsmann Stiftung, 13/07/2020, [url](#)

⁹⁸ Felbab-Brown is gespecialiseerd in internationale en interne conflicten en onconventionele veiligheidsdreigingen, zoals illegale economieën, georganiseerde misdaad en stedelijk geweld. In: CIC, 12/06/2019, [url](#)

⁹⁹ Felbab-Brown V., 04/2020, pp. 115, 118, [url](#)

¹⁰⁰ Bertelsmann Stiftung, 13/07/2020, [url](#)

¹⁰¹ Felbab-Brown V., 04/2020, pp. 115, 118, [url](#); UK Home Office, 02/01/2020, pp. 47-48, [url](#)

¹⁰² DIIS, 11/2015, [url](#); CSG (Menkhaus K.), 05/04/2016, p. 23, [url](#); HIPS (Williams P. D., Hashi A.), 02/2017, pp. 32-33, [url](#); UNSC, 09/01/2017, pp. 18-20, [url](#); The Brookings Institution (Felbab-Brown V.), 23/02/2017, [url](#)

¹⁰³ Felbab-Brown V., 04/2020, pp. 115, 118, [url](#); UK Home Office, 02/01/2020, pp. 47-48, [url](#)

¹⁰⁴ Felbab-Brown V., 04/2020, p. 119, [url](#); Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, p. 20, [url](#); The World Bank, 06/2020, p. ix, [url](#)

soldaten.¹⁰⁵ Volgens de Wereldbank (06/2020) is dit sinds de biometrische registratie van de soldaten, beëindigd in maart 2019, verbeterd.¹⁰⁶

Over de getalsterkte van het SNA circuleren verschillende cijfers in de geraadpleegde bronnen. De Bertelsmann Stiftung (07/2020) wijst erop dat het aantal actieve krachten, hun omvang, commandostructuur en interne organisatie nog steeds onduidelijk is. In februari 2020 zijn er, volgens het VN-expertenpanel, 21.209 soldaten geregistreerd door het ministerie van Defensie.¹⁰⁷ De Bertelsmann Stiftung (07/2020) schat het aantal militairen tussen 40.000 en 50.000 en telt nog eens 20.000 tot 25.000 militiestrijders.¹⁰⁸ Over de getalsterkte van het SNA in Mogadishu vond Cedoca binnen het afgesproken tijdsbestek geen gegevens.

De Somalische president Farmajo benoemt in augustus 2019 Odawaa Yusuf Rageh als hoofd van het SNA.¹⁰⁹ Tijdens de verslagperiode voert president Farmajo opnieuw enkele personeelswissels uit bij de legertop. Bronnen, zoals de onlinekrant Garowe Online, wijzen erop dat deze wissels een negatief effect hebben op de strijd tegen AS.¹¹⁰

Binnen het Somalische leger zijn er elitetroepen actief die worden ingezet tegen terrorisme. De performante Danab-eenheid (vertaling: bliksem), waarvan de manschappen uit verschillende regio's en clans komen, wordt door US AFRICOM opgeleid.¹¹¹ Binnen Danab wordt in 2019 een nieuwe eenheid gevormd, Galeyr (vertaling: arend), opgeleid in het Turkse TURKSOM-trainingscentrum in Mogadishu.¹¹² Naar aanleiding van de aanslag door AS op 14 oktober 2017 in Mogadishu wordt een nieuwe legereenheid, het 14 October Battalion, opgericht.¹¹³ Over de leiding van deze eenheid zijn de geconsulteerde bronnen niet eenduidig. Journalisten Harun Maruf en Dan Joseph (12/2018) stellen dat ze onder het ministerie van Defensie valt.¹¹⁴ Volgens bronnen geraadpleegd door de UN Monitoring Group (11/2018) opereert dit bataljon onafhankelijk.¹¹⁵ De onlinekrant Radio Dalsan (07/2018) schrijft dat deze eenheid onder de controle van het hoofd van de politie staat.¹¹⁶ Dit bataljon neemt deel aan veiligheidsoperaties in Mogadishu (en de stad Merca).¹¹⁷

De hervorming van de veiligheidsinfrastructuur voorziet een overdracht van de veiligheidsverantwoordelijkheden van AMISOM aan het SNA tegen 2021. Volgens een studie van het onderzoekscentrum Institute for Security Studies (10/2019) is dit geen realistische planning.¹¹⁸ Het mandaat van AMISOM wordt in mei 2020 verlengd tot 28 februari 2021.¹¹⁹

¹⁰⁵ UNSC, 09/01/2017, p. 5, [url](#); HIPS (Williams P.D., Hashi A.), 02/2017, p. 33, [url](#); UN Security Council, 31/10/2016, p. 75, [url](#); UN Security Council, 09/11/2018, p. 37, [url](#)

¹⁰⁶ The World Bank, 06/2020, p. ix, [url](#); UN News, 05/2019, [url](#)

¹⁰⁷ UNSC, 28/09/2020, p. 23, [url](#)

¹⁰⁸ Bertelsmann Stiftung, 13/07/2020, [url](#)

¹⁰⁹ Garowe Online, 20/08/2019, [url](#); VOA (Maruf H.), 30/08/2019, [url](#)

¹¹⁰ Somali Affairs, 24/10/2020, [url](#); US Lead Inspector General, 16/09/2020, [url](#); Garowe Online, 15/10/2020, [url](#)

¹¹¹ VOA (Joseph D., Maruf H.), 31/07/2014, [url](#); Africa up close (Williams P. D.), 17/11/2014, [url](#); Military Times (Rempfer K.) 27/03/2019, [url](#); Stars and Stripes (Vandiver J.), 22/03/2019, [url](#); Military Times, 21/05/2019, [url](#); VOA (Maruf H.), 02/10/2019, [url](#); Felbab-Brown V., 04/2020, p. 118, [url](#)

¹¹² Halbeeg, 19/04/2019, [url](#)

¹¹³ 7DNews, 28/07/2018, [url](#); Halbeeg, 24/07/2018, [url](#); EASO, 19/07/2019, p. 2, [url](#)

¹¹⁴ CTC (Maruf H., Joseph D.), 12/2018, [url](#)

¹¹⁵ UN Security Council, 09/11/2018, p. 34, [url](#)

¹¹⁶ Radio Dalsan, 27/07/2018, [url](#)

¹¹⁷ EASO, 19/07/2019, [url](#)

¹¹⁸ Institute for Security Studies, 10/2019, [url](#)

¹¹⁹ Security Council Report, 28/05/2020, [url](#)

3.2.1.2. Somali Police Force (SPF)

De federale Somalische politie (Somali Police Force, SPF) is enkel actief in de hoofdstad.¹²⁰ Andere informele en formele gewapende groepen, zoals de gewapende milities en NISA, vervullen ook politietaken.¹²¹ De SPF wordt ook ondersteund door buitenlandse politie-eenheden, zoals de AMISOM-politie en de Uganda Formed Police Unit.¹²² Felbab-Brown (04/2020) stelt dat 30 % van de politie in de hoofdstad geïnfiltreerd is door AS.¹²³

Cedoca vond in de geraadpleegde bronnen geen precieze gegevens over de mankracht van de politie in Mogadishu. De werkelijke grootte van de politiemacht is, volgens Landinfo (05/2018), moeilijk te bepalen omdat sommige agenten (en andere ambtenaren) voorrang geven aan privéopdrachten die beter betaald zijn.¹²⁴ Volgens een rapport van de VN-Veiligheidsraad (05/2019) telt de federale politie 7.700 agenten waarvan het merendeel actief is in Mogadishu. De AMISOM politie-eenheid, die onder meer in Mogadishu opereert, telt 718 agenten.¹²⁵

In de hoofdstad is de politie in alle districten aanwezig. Volgens een rapport van Regional Durable Solutions Secretariat (ReDSS) (01/2018) is er een politiekantoor in ieder district alsook een kantoor dat alle politieactiviteiten in de hele stad coördineert.¹²⁶ Volgens verschillende bronnen, geconsulteerd door de Noorse COI-onderzoeksdienst Landinfo (05/2018), zijn de politiekantoren in Mogadishu dag en nacht operationeel in alle districten van de stad. Landinfo spreekt van een verbetering in vergelijking met haar vaststellingen tijdens vorige onderzoeksmissies in Mogadishu tussen 2012 en 2017.¹²⁷ De politie is zichtbaar aanwezig in Mogadishu, vooral in het zuidelijke deel van de stad waar de meeste regeringsgebouwen gelegen zijn.¹²⁸ Ze voert regelmatig 's nachts patrouilles uit. ReDSS (2017) meldt wel dat er onvoldoende personeel is in verhouding tot het aantal inwoners en de grootte van de hoofdstad.¹²⁹ Politieofficieren in de hoofdstad danken hun positie vaak aan clan- of familiebanden, aldus USDOS.¹³⁰ Verschillende door Landinfo (05/2018) geraadpleegde bronnen stellen dat de loyaliteit van politieagenten, maar ook soldaten, eerder bij de clan ligt dan bij de regering. Dit verklaart de occasionele vuurgevechten tussen verschillende veiligheidsdiensten en clans.¹³¹

Verschillende bronnen, waaronder USDOS (04/2018), stellen dat de politie in het algemeen inefficiënt is en niet beschikt over de juiste uitrusting en opleiding.¹³² Volgens bronnen geraadpleegd door Landinfo (05/2018) is er een brede consensus dat de politie te weinig middelen heeft om burgers te beschermen en gewelddaden te onderzoeken. Zoals voor alle andere veiligheidsdiensten in de hoofdstad geldt, is de belangrijkste taak van de politie het voorkomen van AS-aanvallen, onder andere

¹²⁰ Hills A., professor aan de universiteit van Leeds en expert in het Somalische politiewezen, e-mail, 26/02/2020; HI, 07/2020, p. 17, [url](#)

¹²¹ Hills A., professor aan de universiteit van Leeds en expert in het Somalische politiewezen, e-mail, 26/02/2020; Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 19/03/2019, p. 35, [url](#)

¹²² RUSI (Hills A.), 2018, p. 52; USDOS, 20/04/2018, [url](#); USDOS, 13/03/2019, [url](#); Shabelle Media Network, 01/08/2018, [url](#); AMISOM, 30/07/2019, [url](#); New Vision (Ssjjoba E.), 08/11/2019, [url](#)

¹²³ Felbab-Brown V., 04/2020, p. 118, [url](#)

¹²⁴ Landinfo, 15/05/2018, p. 10, [url](#)

¹²⁵ Naast Mogadishu is de AMISOM-politie ook actief in Baidoa, Kismaayo, Jawhar en Beledweyne. In: UN Security Council, 13/05/2019, p. 4, [url](#)

¹²⁶ ReDSS, 03/2017, p. 20, [url](#)

¹²⁷ Landinfo, 15/05/2018, p. 10 [url](#)

¹²⁸ Landinfo, 15/05/2018, p. 10, [url](#)

¹²⁹ ReDSS, 03/2017, p. 20, [url](#)

¹³⁰ USDOS, 03/03/2017, [url](#); USDOS, 13/03/2019, [url](#)

¹³¹ Landinfo, 15/05/2018, p. 11, [url](#)

¹³² USDOS, 20/04/2018, [url](#); Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 12/2014, p. 10, [url](#); BFA, SEM, 08/2017, p. 12, [url](#); Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 19/03/2019, p. 35, [url](#)

door het bewaken van regeringsgebouwen en het bemannen van checkpoints.¹³³ Ze controleren ook de wapendracht: het openlijk dragen van wapens door burgers is niet meer toegelaten in de hoofdstad.¹³⁴ Ook de Somalische inlichtingendienst NISA voert politietaken uit (zie 3.2.1.3. National Intelligence and Security Agency).¹³⁵

3.2.1.3. National Intelligence and Security Agency (NISA)

Het National Intelligence and Security Agency (NISA) is de belangrijkste antiterrorisme-eenheid in Mogadishu, aldus USDOS (2015).¹³⁶ Alice Hills (09/2019) omschrijft NISA als de "most effective provider of surveillance".¹³⁷ Volgens USDOS (2018, 2019) doet de federale regering regelmatig een beroep op NISA voor politiewerk, met name het arresteren en opsluiten van burgers zonder arrestatiebevel.¹³⁸ In zijn onderzoek van begin 2020 voor de universiteit van Oxford omschrijft doctoraatskandidaat Mohamed H. Ingiriis NISA als een paramilitaire veiligheidsdienst die buitengerechtelijke operaties uitvoert zoals het elimineren van politieke tegenstanders.¹³⁹ NISA voert regelmatig massa-arrestaties uit hoewel het hiervoor geen mandaat heeft. De inlichtingendienst arresteert verdachten, neemt deze zonder proces gevangen en mishandelt hen langdurig.¹⁴⁰ Ingiriis (01/2020) stelt dat het regime van Farmajo NISA inzet tegen kritische stemmen en vermeende vijanden.¹⁴¹

Binnen NISA zijn de antiterrorisme-eenheden Gaashaan (vertaling: schild) en Waran (vertaling: speer) actief.¹⁴² Beide worden door het Amerikaanse Central Intelligence Agency (CIA) opgeleid. Waran telt 300 agenten, Gashaan ongeveer 400, volgens een artikel gepubliceerd door VICE.¹⁴³ Cedoca vond in de geraadpleegde bronnen geen gegevens over de getalsterkte van NISA in Mogadishu.

In tegenstelling tot de andere veiligheidsdiensten is de werking van NISA niet vastgelegd in een wet. Het ontbreken van dit wettelijk kader vormt een belemmering voor de goede werking en de verantwoordingsplicht van de inlichtingendienst, volgens HI (04/2019).¹⁴⁴ Verschillende bronnen schrijven dat AS geïnfiltrerd is in het NISA.¹⁴⁵ Volgens Garowe Online (2018) zouden verschillende leden van de inlichtingendienst voormalige AS-militanten zijn die nu werken als undercoveragenten voor de federale overheid en infiltreren in het AS-netwerk.¹⁴⁶ Interne conflicten kenmerken het NISA.¹⁴⁷

¹³³ Landinfo, 15/05/2018, p. 11, [url](#)

¹³⁴ Landinfo, 15/05/2018, p. 11, [url](#)

¹³⁵ Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 19/03/2019, p. 35, [url](#)

¹³⁶ USDOS, 19/06/2015, [url](#)

¹³⁷ University of North Carolina (Hills A.), 07/09/2019, p. 343, [url](#)

¹³⁸ USDOS, 20/04/2018, [url](#); USDOS, 13/03/2019, [url](#)

¹³⁹ Oxford University Press (Ingiriis M. H.), 22/01/2020, p. 6, [url](#)

¹⁴⁰ RUSI (Hills A.), 2018, p. 37; USDOS, 13/03/2019, [url](#); Oxford University Press (Ingiriis M. H.), 22/01/2020, p. 6, [url](#)

¹⁴¹ Oxford University Press (Ingiriis M. H.), 22/01/2020, p. 13, [url](#)

¹⁴² VICE (Goldbaum C.), 03/05/2018, [url](#); Hills A., 2019, p. 8; Maruf H. (@HarunMaruf), 28/07/2018, [url](#); Horn Observer, 02/03/2019, [url](#)

¹⁴³ VICE (Goldbaum C.), 03/05/2018, [url](#)

¹⁴⁴ Goobjoog, 09/04/2019, [url](#)

¹⁴⁵ Oxford University Press (Ingiriis M. H.), 22/01/2020, p. 4, [url](#); Bertelsmann Stiftung, 13/07/2020, [url](#)

¹⁴⁶ Garowe Online, 21/07/2018, [url](#)

¹⁴⁷ Bertelsmann Stiftung, 13/07/2020, [url](#)

3.2.2. African Union Mission in Somalia (AMISOM)

AMISOM is een vredesmacht van de Afrikaanse Unie (AU) opgericht in 2007 en goedgekeurd door de VN-Veiligheidsraad.¹⁴⁸ AMISOM heeft als missie de federale regering te ondersteunen bij de stabilisering van het land, onder meer door de strijd tegen AS en de uitbouw van democratische instellingen.¹⁴⁹ AMISOM ondersteunt het SNA en de SPF en voert militaire operaties uit tegen AS en andere gewapende groepen.¹⁵⁰ De militairen komen uit Burundi, Djibouti, Ethiopië, Kenia en Oeganda. De agenten die de Somalische politiediensten versterken, komen uit Ghana, Kenia, Nigeria, Sierra Leone, Oeganda en Zambia.¹⁵¹ In maart 2018 keurt de Somalische overheid het Somali Transition Plan (STP) goed dat de geleidelijke overheveling van de verantwoordelijkheid voor de veiligheid aan de Somalische overheid voorziet. De volledige terugtrekking van AMISOM moet tegen december 2021 een feit zijn.¹⁵² Volgens enkele experts zal deze terugtrekking ernstige gevolgen hebben voor de veiligheid en stabiliteit in het land.¹⁵³ Volgens een casestudie van Felbab-Brown (04/2020) is de ontbinding van AMISOM tegen eind 2021 onrealistisch omwille van de structurele zwakte van het SNA.¹⁵⁴

Zoals voorzien in het STP is de troepenmacht van AMISOM in maart 2020 verder afgebouwd met 1.000 leden. AMISOM telt hierdoor 19.626 leden, waarvan minimum 1.040 politieagenten.¹⁵⁵ Cedoca vond geen recente gegevens over de getalsterkte van de AMISOM-troepen en politieagenten ingezet in Mogadishu.

Felbab-Brown (2018), stelt dat AMISOM kampt met gebrekkige inlichtingen en logistiek door een beperkt mandaat. Bovendien is er rivaliteit tussen de bijdragende landen.¹⁵⁶ AMISOM maakt, zoals het SNA, gebruik van de clanmilities hoewel deze actoren geen internationale gedragsnormen onderschrijven, straffeloosheid genieten met betrekking tot de mensenrechtenschendingen en kindsoldaten inzetten.¹⁵⁷ De landencontingenten van AMISOM zijn in verschillende mate betrokken bij legale en illegale economische activiteiten zoals houtskoolhandel, oliehandel, suikerhandel en smokkelpraktijken.¹⁵⁸ Sinds 2015 heeft het AMISOM een Civilian Casualty Tracking Analysis and Response Cell (CCTARC) die alle AMISOM-gerelateerde burgerslachtoffers en/of de schade die AMISOM berokkent aan burgers tijdens hun militaire operaties registreert. Naast registratie en opvolging is deze cel ook verantwoordelijk voor de uitbetaling van schadevergoedingen. Een onderzoek uit 2019 besluit dat het CCTARC kampt met logistieke problemen en de uitbetalingen aan de burgerslachtoffers nog niet heeft opgestart.¹⁵⁹

Hoewel de AU een strategie ter bescherming van de burgerbevolking heeft uitgewerkt (*rules of engagement for protection of civilians*, POC), hebben de AMISOM-troepen geen expliciet mandaat gekregen om de burgerbevolking te beschermen. Prioriteit gaat enkel naar de bescherming van

¹⁴⁸ IPI (Williams P. D.), 10/09/2015, [url](#); IPI (Blyth F.), 22/04/2019, [url](#)

¹⁴⁹ AMISOM, s.d., [url](#)

¹⁵⁰ Ministry of Immigration and Integration (Denemarken), 07/2020, p. 7, [url](#); AMISOM, s.d., [url](#)

¹⁵¹ AMISOM, 2020, [url](#)

¹⁵² Ministry of Immigration and Integration (Denemarken), 07/2020, p. 7, [url](#); IPI (Hills A.), 11/03/2019, [url](#); The Star, 20/06/2019, [url](#)

¹⁵³ Ministry of Immigration and Integration (Denemarken), 07/2020, p. 7, [url](#); AMISOM, 04/02/2020, [url](#); Xinhau, 11/06/2019, [url](#); Garowe Online, 03/02/2020, [url](#)

¹⁵⁴ Felbab-Brown V., 04/2020, p. 119, [url](#)

¹⁵⁵ UNSC, 13/05/2020, p. 13, [url](#); UNSC, 29/05/2020, p. 4, [url](#)

¹⁵⁶ The Brookings Institution (Felbab-Brown F.), 14/11/2018, [url](#)

¹⁵⁷ The Brookings Institution (Felbab-Brown F.), 14/11/2018, [url](#)

¹⁵⁸ The Brookings Institution (Felbab-Brown F.), 14/11/2018, [url](#)

¹⁵⁹ NUPI (Rupesinghe N.), 03/2019, [url](#)

overheidsinstellingen en overheidspersoneel. Veel Somaliërs zijn van mening dat zowel AMISOM als de Somalische strijdkrachten onverschillig staan tegenover hun behoeften, volgens het conflictanalysebureau Global Observatory (2018).¹⁶⁰

3.3. Andere mogendheden

Het Verenigd Koninkrijk heeft een team van 85 militairen in Somalië gestationeerd. Zij assisteren de VN en AMISOM sinds 2017 bij de opleidingen van het Somalische leger in Mogadishu en in Baidoa.¹⁶¹

De Verenigde Arabische Emiraten (VAE) en Turkije hebben ook militaire basissen geopend in Somalië, respectievelijk in 2015 en 2017.¹⁶²

Sinds 2010 heeft de EU, met het oog op de versterking van de instellingen, een burgerlijke en een militaire missie in Somalië, met name de European Union Maritime Capacity Building Mission to Somalia (EUCAP) en de European Union Training Mission Somalia (EUTM).¹⁶³

3.4. Andere gewapende groepen en milities

In 2016 beschrijft Ken Menkhaus de volgende gewapende groepen die ook actief zijn in de hoofdstad: clanoudsten, milities van de districtscommissaris, veiligheidsagenten in dienst van zakenlui, persoonlijke beschermingseenheden, lokale en internationale particuliere beveiligingsfirma's en buurtburgerwachten.¹⁶⁴

Verschillende bronnen stellen dat naast het terreurgeweld in de hoofdstad er ook politiek gemotiveerd geweld is tussen de clans (inter- en intra-geweld) en crimineel geweld.¹⁶⁵ Crimineel geweld is ondergerapporteerd in de verslaggeving in vergelijking met terreurgeweld, volgens de Finse COI-dienst (09/2020).¹⁶⁶

4. Typologie van het geweld

In Somalië is er geen officiële instantie die de gewelddaden registreert of statistieken hierover bijhoudt.¹⁶⁷ Het is ook niet altijd duidelijk wie of welke groepering er verantwoordelijk is voor het geweld.¹⁶⁸

Dit hoofdstuk vergelijkt het aantal gewelddadige incidenten in Mogadishu over twee periodes: de ene periode, van september 2019 tot eind februari 2020, beslaat zes maanden en is beschreven in de gelijknamige COI Focus van 21 april 2020.¹⁶⁹ De andere beslaat de huidige verslagperiode van negen

¹⁶⁰ IPI (Henigson H.), 09/05/2018, [url](#)

¹⁶¹ Warfare, 31/08/2018, [url](#); Forces Network, 14/11/2017, [url](#); Forces Network, 13/11/2017, [url](#); UNSOS, 09/01/2018, [url](#); British Embassy Mogadishu, 30/08/2019, [url](#); British Embassy Mogadishu, 10/06/2019, [url](#)

¹⁶² UK Home Office, 26/09/2018, p. 17, [url](#); AAWSAT, 01/10/2017, [url](#)

¹⁶³ Council of the European Union, 12/12/2016, [url](#); The Washington Post (Williams D. P.), 03/10/2019, [url](#)

¹⁶⁴ Centre for Security Governance (Menkhaus K.), 27/04/2016, p. 24-31, [url](#)

¹⁶⁵ EASO, 12/2017, p. 81, [url](#); Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, pp. 3, 19, [url](#)

¹⁶⁶ Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, p. 19, [url](#)

¹⁶⁷ Landinfo, 30/10/2020, p. 3, [url](#)

¹⁶⁸ Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, p. 5, [url](#)

¹⁶⁹ CGVS - Cedoca, 21/04/2020, [url](#)

maanden, van maart 2020 tot eind november 2020. De typologie van het geweld wordt enkel voor deze laatste periode bekeken.

Bronnen geconsulteerd door de Zweedse COI-dienst Lifos (2019) stellen dat het soms moeilijk is het terreurgeweld van AS te onderscheiden van andere misdaden die in Mogadishu plaatsvinden. Een bron benadrukt ook dat AS niet altijd verantwoordelijk is voor de aanvallen, gerichte moorden en executies in de hoofdstad. Vele aanslagen zijn politiek gemotiveerd of houden verband met andere conflicten of misdaden. Criminelen profiteren volgens deze bron van de aanwezigheid van AS in Mogadishu om hen de schuld te geven van gewelddaden en zo hun eigen misdaden te verbergen.¹⁷⁰ Zo wijst de Finse COI-dienst (2018) erop dat een aanslag op een hotel in Mogadishu verschillende redenen kan hebben. Het kan gaan om een vergeldingsactie door AS, hetzij voor het niet betalen van de vereiste belasting (*zakat*), hetzij omdat er personen logeren of vergaderen die AS beschouwt als vijanden. Maar een aanslag kan ook het gevolg zijn van een concurrentiestrijd tussen verschillende ondernemers.¹⁷¹

Verschiedende bronnen, waaronder de BBC-journaliste en Somalië expert Mary Harper, stellen dat door de intense focus van journalisten, academici en analisten op de acties van AS in Somalië andere vormen van geweld die eveneens een invloed hebben op de veiligheidssituatie naar de achtergrond verdwijnen. Het gaat hier om conflicten over grondbezit, clangeweld, zakenruzies en politiek geweld.¹⁷²

Het type geweld dat AS hanteert, verschilt van regio tot regio, volgens een onderzoek van Berghof Foundation (12/2019). In Mogadishu gebruikt AS eerder terreur- en politiek geweld. In de rurale gebieden bestraft AS de inwoners met geweld wanneer ze de regels van de terreurgroep overtreden.¹⁷³

4.1. Aantal incidenten

Voor de verslagperiode van 1 maart 2020 tot en met 28 november 2020 registreert ACLED 355 incidenten in Mogadishu. Daarvan beschouwt ACLED 158 incidenten als *battles*, 108 als *explosions/remote violence* en 89 als *violence against civilians*.¹⁷⁴

ACLED registreert ook andere incidenten, meer bepaald onder de categorieën *riots*, *protests* en *strategic developments*. Deze worden niet in dit hoofdstuk opgenomen. Een volledig overzicht van de verschillende categorieën en subcategorieën van incidenten is terug te vinden in een nota van Cedoca over de methodologie van ACLED.¹⁷⁵

Tijdens de vorige zes maanden lange verslagperiode van 1 september 2019 tot 29 februari 2020 registreerde ACLED 233 incidenten in Mogadishu. Daarvan beschouwde het 120 incidenten als *battles*, 53 als *explosions/remote violence* en 60 als *violence against civilians*.¹⁷⁶

¹⁷⁰ Migrationsverket (Lifos), 03/07/2019, p. 26, [url](#)

¹⁷¹ Finnish Immigration Service, 05/10/2018, pp. 7-8, [url](#)

¹⁷² Harper M., 2019, pp. 17-18; Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 19/03/2019, p. 17, [url](#)

¹⁷³ Berghof Foundation (Göldner-Ebenthal K.), 12/2019, p. 13, [url](#)

¹⁷⁴ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 28/11/2020, [url](#)

¹⁷⁵ CGVS - Cedoca, 21/05/2019, [url](#)

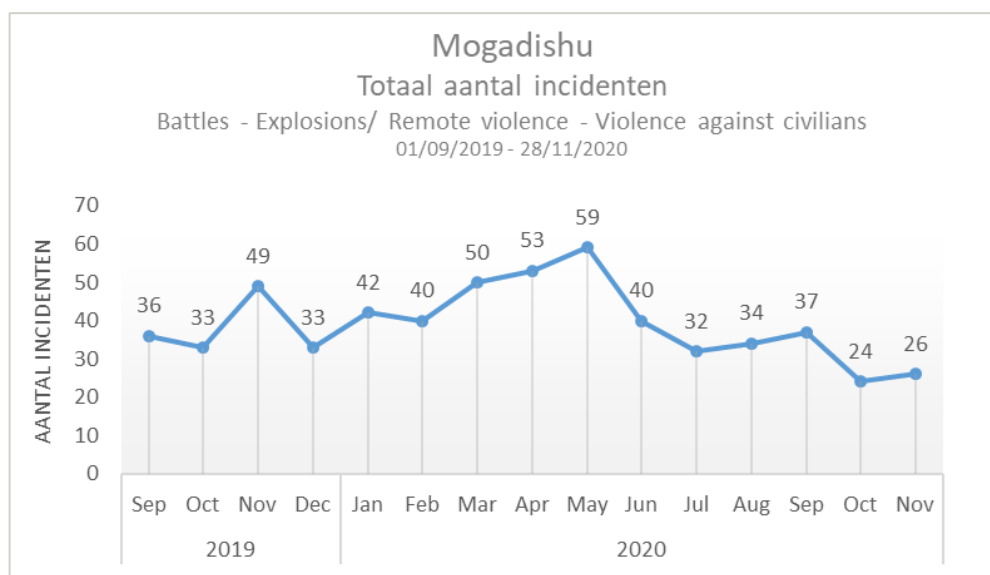
¹⁷⁶ CGVS - Cedoca, 21/04/2020, p. 29, [url](#); ACLED, via export tool geraadpleegde update, 28/11/2020, [url](#)

Onderstaand overzicht vergelijkt het aantal incidenten tijdens beide verslagperiodes:

	01/09/2019 – 29/02/2020	01/03/2020 – 28/11/2020
ACLED-categorie	Incidenten	Incidenten
<i>Battles</i>	120	158
<i>Explosions/Remote violence</i>	53	108
<i>Violence against civilians</i>	60	89
TOTAAL	233	355

Tabel 1: Tabel opgemaakt door Cedoca op basis van ACLED-data, 01/09/2019 – 28/11/2020¹⁷⁷

Onderstaande grafiek geeft, op basis van de ACLED-data, het aantal gewelddadige incidenten per maand in de hoofdstad weer van september 2019 tot 28 november 2020:

Grafiek 1: Grafiek opgemaakt door Cedoca op basis van ACLED-data, 01/09/2019 – 28/11/2020¹⁷⁸

Tijdens de huidige verslagperiode is er een stijging van het aantal gewelddadige incidenten vanaf februari 2020 tot een piek in mei 2020, waarna het aantal gewelddaden een dalende lijn volgt tot eind november 2020. In mei 2020 registreert ACLED de meeste gewelddaden van de periode 01/09/2019 – 28/11/2020, en in oktober 2020 de minste.¹⁷⁹

4.2. Aard van de incidenten

Wanneer er bij een gewelddadig incident verschillende types geweld voorkomen, registreert ACLED die gebeurtenis onder één categorie om een dubbele telling te voorkomen. Bijvoorbeeld een

¹⁷⁷ CGVS - Cedoca, 21/04/2020, p. 24, [url](#); ACLED, via export tool geraadpleegde update, 28/11/2020, [url](#)

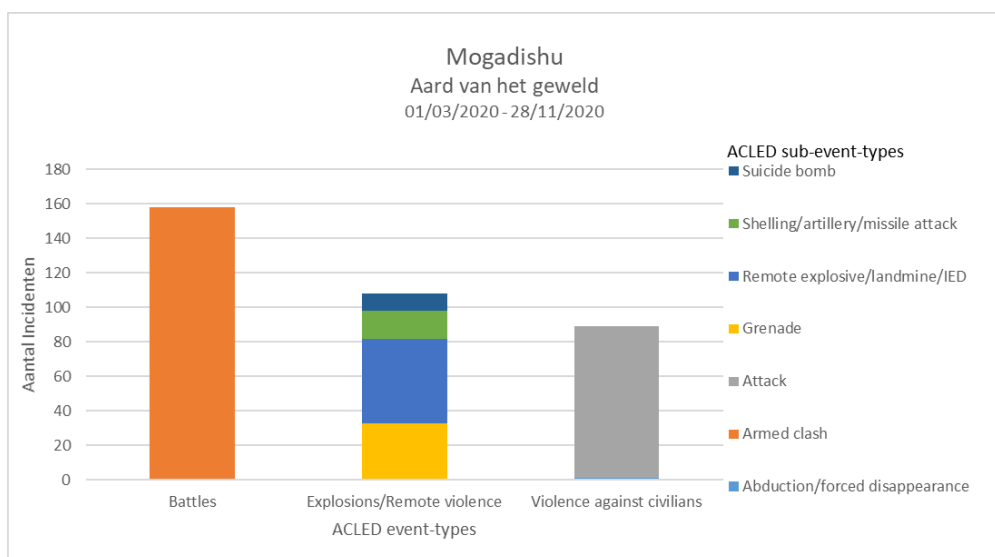
¹⁷⁸ CGVS - Cedoca, 21/04/2020, p. 29, [url](#); ACLED, via export tool geraadpleegde update, 28/11/2020, [url](#)

¹⁷⁹ CGVS - Cedoca, 21/04/2020, p. 29, [url](#); ACLED, via export tool geraadpleegde update, 28/11/2020, [url](#)

zelfmoordaanslag die plaatsvindt tijdens een gevecht geldt als één incident onder *battles*, en staat dan niet geregistreerd onder de subcategorie *suicide bomb*.¹⁸⁰

De hieronder vermelde incidenten zijn representatief voor de aard van het geweld in Mogadishu, maar de lijst van incidenten is geenszins exhaustief. De beschikbare informatie over een incident, zoals het aantal doden en gewonden, kan per geraadpleegde bron verschillen. Sommige incidenten worden enkel door een door ACLED geraadpleegde bron vermeld.

Volgens de door ACLED verzamelde data ziet de verhouding tussen *battles*, *explosions/remote violence* en *violence against civilians* in Mogadishu er tijdens de huidige verslagperiode er als volgt uit:

Grafiek 2: Grafiek opgemaakt door Cedoca op basis van ACLED-data, 01/03/2020 – 28/11/2020¹⁸¹

De meeste incidenten (158) vallen onder de ACLED-categorie *battles*, met als subcategorie *armed clash*. Het gaat onder meer over wapenfeiten tussen de veiligheidsdiensten enerzijds en AS, onbekende clanmilities en gewapende groepen anderzijds. ACLED registreert ook enkele incidenten tussen veiligheidsdiensten onderling, zowel het leger als de politie, en tussen eenheden van het Somalische leger en de politie. Deze ACLED-categorie bevat ook gerichte moordaanslagen op de veiligheidsdiensten door AS en onbekende gewapende groepen. In deze ACLED-categorie wordt er één incident toegeschreven aan ISS. Bij het geweld geregistreerd in de categorie *battles* worden voornamelijk vuurwapens gebruikt en in mindere mate granaten en geïmproviseerde explosieven.¹⁸²

Enkele voorbeelden:

- Op 23 maart 2020 breekt een vuurgevecht uit tussen soldaten en een clanmilitie aan een checkpoint in de buurt van de veemarkt Xirga-Dheere in het district Karaan, volgens een lokale bron geraadpleegd door ACLED. Een burger komt hierbij om het leven.¹⁸³

¹⁸⁰ ACLED, 10/04/2019, pp. 16-17, [url](#)

¹⁸¹ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 28/11/2020, [url](#)

¹⁸² ACLED, via export tool geraadpleegde update, 28/11/2020, [url](#)

¹⁸³ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 28/11/2020, [url](#)

- In het district Hawl Wadaag schieten politieagenten op 30 maart 2020 vier mannen dood op verdenking van AS-lidmaatschap.¹⁸⁴
- Op 9 mei 2020 komt het tot een gewelddadige confrontatie tussen een groep politieagenten en regeringssoldaten wanneer de agenten weigeren te stoppen bij een controlepost in het district Wadajir. Beide partijen gebruiken zwaar geschut totdat de burgemeester van Mogadishu tussenbeide komt. Twee soldaten raken gewond.¹⁸⁵
- In de buurt van de markt Suuq Bacaad (district Yaaqshiid) komt het op 6 september 2020 tot een vuurgevecht tussen regeringstroepen en drie AS-militanten die een IED op de hoofdweg aan het plaatsen zijn. Een militant wordt gedood.¹⁸⁶
- Op 1 november 2020 openen AS-schutters op moto's het vuur op undercover NISA-agenten die de bewakingscamera bij het kruispunt Dabka in het district Hawl Wadaag bewaken. De twee agenten worden gedood en een AS-militant raakt gewond. Garda World vermeldt nog een onbekend aantal gewonden door het daaropvolgende vuurgevecht.¹⁸⁷

Explosions/remote violence is de tweede belangrijkste categorie van gewelddadige incidenten met 108 geregistreerde incidenten. De meerderheid van deze gewelddaden (49) catalogueert ACLED onder de subcategorie *remote explosive/landmine/IED*. Een iets lager aantal gewelddaden (33) valt onder de ACLED-subcategorie *grenade*. Voor de subcategorie *shelling/artillery/missile attack* registreert ACLED 16 gewelddaden. ACLED tekent ten slotte 10 incidenten op binnen de subcategorie *suicide bomb*. Zowel AS als onbekende gewapende groepen zijn (vermoedelijk) verantwoordelijk voor dit type geweld, uitgezonderd de zelfmoordaanslagen. Deze worden enkel toegeschreven aan AS. ACLED registreert één granaataanval door ISS.¹⁸⁸

Enkele voorbeelden:

- Op 25 maart 2020 voert een AS-militant een zelfmoordaanslag uit in een klein restaurant in de buurt van het Sayidka-monument (district Hawl Wadaag). Vier personen komen om en zes anderen raken gewond. Het is niet duidelijk of de bommenlegger in dit dodental is opgenomen, volgens de bron geconsulteerd door ACLED.¹⁸⁹ AS eist de aanslag op.¹⁹⁰
- AS vuurt op 26 april 2020 zeven mortieren af op het Halane-complex, waar het hoofdkwartier van AMISOM ligt, aan de internationale luchthaven Aden Adde (district Wadajir). AS beweert vier buitenlanders gedood te hebben. De berichtgeving van Critical Threats vermeldt hetzelfde aantal burgerdoden zonder verdere details.¹⁹¹
- Een op afstand gecontroleerde IED met als doelwit de voormalige plaatsvervangende hoofdcommandant van het SNA ontploft voortijdig. De ontploffing raakt een *tuktuk*, waardoor drie burgers worden gedood. Deze aanslag gebeurt in het district Hodan op 18 juni 2020.¹⁹²

¹⁸⁴ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 28/11/2020, [url](#)

¹⁸⁵ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 28/11/2020, [url](#)

¹⁸⁶ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 28/11/2020, [url](#)

¹⁸⁷ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 28/11/2020, [url](#)

¹⁸⁸ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 28/11/2020, [url](#); Garda World, 01/11/2020, [url](#)

¹⁸⁹ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 28/11/2020, [url](#); Garda World, 25/04/2020, [url](#)

¹⁹⁰ Garda World, 25/04/2020, [url](#)

¹⁹¹ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 28/11/2020, [url](#); Garda World, 26/04/2020, [url](#); Garda World, 26/04/2020, [url](#); Critical Threats, 27/04/2020, [url](#)

¹⁹² ACLED, via export tool geraadpleegde update, 28/11/2020, [url](#); Garda World, 18/06/2020, [url](#)

- Op 16 augustus 2020 pleegt AS een zelfmoordaanslag op het hotel Elite in de strandbuurt Lido (district Abdiiaziz). De autobom slaat een bres in de hotelmuur. Een AS-aanvalsteam dringt vervolgens het hotel binnen, waarbij burgers worden gedood en gegijzeld. Er ontstaat een urenlang vuurgevecht tussen AS en de veiligheidsdiensten. De geraadpleegde bronnen tellen 10 tot 19 burgerdoden en 24 gewonden. De veiligheidsdiensten brengen meer dan 200 burgers in veiligheid tijdens het vuurgevecht.¹⁹³

- Op 17 november 2020 blaast een zelfmoordterrorist zichzelf op in een druk bar-restaurant in de buurt van de Generaal Kahiye-politieschool (district Hamar Jabjab). Minstens zeven personen sterven, waaronder twee politieagenten en de zelfmoordterrorist. Acht anderen raken gewond.¹⁹⁴

Voor de ACLED-categorie *violence against civilians* registreert ACLED het minst aantal gewelddaden in vergelijking met de twee voornoemde categorieën, namelijk 89. Bijna alle gewelddaden plaatst ACLED onder de subcategorie *attack*, op één na die tot de subcategorie *abduction/forced disappearance* behoort.¹⁹⁵ Het merendeel van de gewelddaden zijn gerichte moorden met een vuurwapen. Voor enkele van deze moorden is het motief onbekend. De veiligheidsdiensten (SNA, SPF en AMISOM), AS-militanten en onbekende gewapende groepen en clanmilities zijn verantwoordelijk voor dit soort geweld.¹⁹⁶

Enkele voorbeelden:

- Onbekenden op een moto schieten op 7 april 2020 een bekende arts dood op de markt van Suuq Bacaad (district Yaqshid). Deze schietpartij is volgens de door ACLED geconsulteerde bron een clanwraakmoord.¹⁹⁷

- Op 25 april 2020 schiet een politieagent twee burgers voor hun huis neer in het district Bondhere. Aanleiding van deze schietpartij is de als coronamaatregel ingestelde avondklok in de hoofdstad. Naar aanleiding van dit incident ontstaan er protesten in de stad. Honderden demonstranten vullen de straten en scanderen slogans tegen president Farmajo. Het Bondhere- en Jubakruispunt worden geblokkeerd. Volgens lokale bronnen vertrekken de demonstranten na een interventie van de burgemeester van Mogadishu, Omar Mohamud Mohamed Finnish. Volgens de autoriteiten is de voor de schietpartij verantwoordelijke agent in hechtenis genomen.¹⁹⁸

- Op 28 mei 2020 schieten AS-militanten een clanoudste neer die verkiezingsafgevaardigde was bij de laatste verkiezing van de huidige regering. Ook zijn lijfwacht laat het leven bij dit incident in de wijk Yashid.¹⁹⁹

- Op 5 september 2020 schiet een AMISOM-konvooi in het district Heliwa op burgers. Er vallen drie burgerdoden en vijf gewonden. De door ACLED geraadpleegde bron geeft geen informatie over het motief van deze gewelddaad.²⁰⁰

- Op 27 oktober 2020 schieten (vermoedelijke) AS-militanten in de wijk Kaxda een districtsvoorzitter dood en twee Somalische VN-medewerkers die hem vergezelden. De slachtoffers

¹⁹³ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 28/11/2020, [url](#); UNSC, 28/09/2020, p. 16, [url](#); Long War Journal (Weiss C.), 17/08/2020, [url](#); The New York Times, 17/08/2020, [url](#)

¹⁹⁴ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 28/11/2020, [url](#)

¹⁹⁵ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 28/11/2020, [url](#)

¹⁹⁶ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 28/11/2020, [url](#)

¹⁹⁷ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 28/11/2020, [url](#)

¹⁹⁸ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 28/11/2020, [url](#); Garda World, 25/04/2020, [url](#)

¹⁹⁹ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 28/11/2020, [url](#)

²⁰⁰ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 28/11/2020, [url](#)

voerden een polio vaccinatie campagne in deze buurt.²⁰¹ De schutters vluchten in een gekeerde auto en laten hun eigen voertuig achter op de plaats delict. Terwijl de menigte zich na de aanval in het gebied verzamelt, zou het door de aanvallers achtergelaten voertuig zijn ontploft. Hierbij komen drie omstanders om en raken tien anderen gewond.²⁰²

Een analyse van de door ACLED geregistreerde incidenten geeft aan dat er twee hoofdtypen van geweld zijn in Mogadishu in de verslagperiode: geweld door middel van vuurwapens (64 %) en aanslagen met explosieven (granaten en IED's) (37 %). Ze worden voornamelijk opgeëist door of toegeschreven aan AS. Wat de gebruikte explosieven betreft, registreert ACLED meer gewelddaden met granaten dan met IED's. Granaataanslagen tegen de veiligheidsdiensten worden soms gevolgd door een vuurgevecht. Bij de door ACLED als *battles* geregistreerde incidenten gaat het meestal over deze geweldtypes. Binnen de categorie *violence against civilians* gaat het uitsluitend om geweld door vuurwapens.

Verder tekent ACLED ook mortieraanvallen (3 %), zelfmoordbomaanslagen (2 %) en twee landmijnincidenten.²⁰³

5. Doelwitten van het geweld

Diverse bronnen stellen dat betrouwbare statistieken over burgerslachtoffers in Somalië niet beschikbaar zijn.²⁰⁴ Cedoca contacteerde een internationale veiligheidsanalysesdienst werkzaam in Mogadishu, die dagelijks de veiligheidsincidenten in het land opvolgt en registreert, en vroeg informatie over het aantal burgerdoden in Mogadishu. Een medewerker van deze internationale veiligheidsanalysesdienst antwoordde in een e-mail van 30 september 2018 dat er geen gegevens over de burgerslachtoffers verzameld worden "[...] due to discrepancies in the numbers." De door hen geraadpleegde bronnen citeren erg uiteenlopende aantallen slachtoffers.²⁰⁵

5.1. Data

Voor de verslagperiode 01/03/2020 – 28/11/2020 noteert ACLED 355 dodelijke slachtoffers in Mogadishu bij incidenten van het type *battles*, *explosions/remote violence* en *violence against civilians*.²⁰⁶

Het aantal dodelijke slachtoffers dat ACLED registreert in de kolom *fatalities* omvat zowel burgerdoden als veiligheidspersoneel of militieleden. Gewonden worden niet geregistreerd. ACLED maant aan tot grote voorzichtigheid bij het gebruik van cijfers omtrent het aantal doden uit zijn eigen of enige andere databank.²⁰⁷ Zelf kan ACLED informatie over het aantal dodelijke slachtoffers niet verifiëren. De organisatie wijst erop dat van alle conflictdata, cijfers over dodelijke slachtoffers het meest vooringenomen en het minst accuraat zijn. Dergelijke informatie is gevoelig voor manipulatie door gewapende groepen en soms ook door de media, wat kan leiden tot overdrijvingen of onderrapportage.

²⁰¹ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 28/11/2020, [url](#)

²⁰² Garda World, 27/11/2020, [url](#)

²⁰³ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 28/11/2020, [url](#)

²⁰⁴ UNHCR, 01/2014, [url](#) ; AI, 22/02/2017, [url](#)

²⁰⁵ Internationale veiligheidsanalysesdienst, analist, e-mail, 30/09/2018

²⁰⁶ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 28/11/2020, [url](#)

²⁰⁷ ACLED, 10/04/2019, [url](#)

ACLED benadrukt dat de cijfers als “gerapporteerde” aantallen beschouwd moeten worden. Verder licht de organisatie toe dat de in de databank ingevoerde aantallen schattingen zijn.²⁰⁸ Meer informatie over de werkwijze van ACLED bij het invoeren van cijfers over het aantal dodelijke slachtoffers is terug te vinden in een nota van Cedoca over de methodologie ACLED.²⁰⁹

Onderstaand overzicht vergelijkt het aantal door ACLED geregistreerde dodelijke slachtoffers in Mogadishu tijdens de negen maanden lange huidige verslagperiode en tijdens de zes maanden lange vorige verslagperiode, besproken in de COI Focus van 21 april 2020:

	01/09/2019 – 29/02/2020		01/03/2020 – 28/11/2020	
ACLED-categorie	Incidenten	Dodelijke slachtoffers	Incidenten	Dodelijke slachtoffers
<i>Battles</i>	120	117	158	120
<i>Explosions/Remote violence</i>	53	114	108	127
<i>Violence against civilians</i>	60	51	89	87
Totaal	233	282	355	334

Tabel 2: Tabel opgemaakt door Cedoca op basis van ACLED-data, 01/09/2019 – 28/11/2020²¹⁰

In de vorige verslagperiode telde ACLED 282 dodelijke slachtoffers in Mogadishu. Hiervan kwamen er 117 om bij incidenten die onder de categorie *battles* vallen, 114 bij *explosions/remote violence* en 51 bij *violence against civilians*.²¹¹

Voor de huidige verslagperiode registreert ACLED in totaal 334 dodelijke slachtoffers. Hiervan komen er 120 om bij incidenten onder de noemer *battles*, 127 bij *explosions/remote violence* en 87 bij *violence against civilians*.²¹²

Onderstaande grafiek 3 toont enerzijds het aantal gewelddadige incidenten (blauwe lijn) en anderzijds het aantal dodelijke slachtoffers (de oranje lijn) in de periode september 2019 – november 2020:

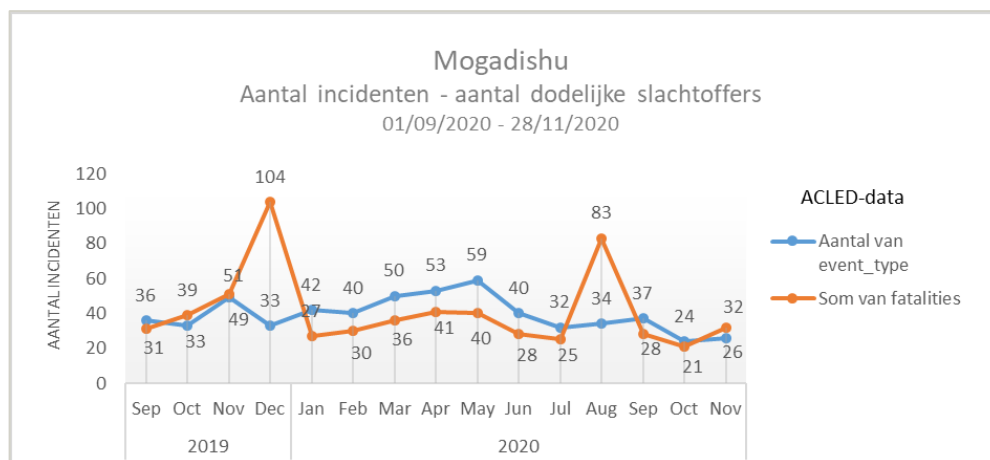
²⁰⁸ ACLED, 10/04/2019, [url](#)

²⁰⁹ CGVS / CGRA - Cedoca, 21/05/2019, [url](#)

²¹⁰ CGVS - Cedoca, 21/04/2020, p. 31, [url](#); ACLED, via export tool geraadpleegde update, 28/11/2020, [url](#)

²¹¹ CGVS - Cedoca, 21/04/2020, p. 31, [url](#)

²¹² ACLED, via export tool geraadpleegde update, 28/11/2020, [url](#)

Grafiek 3: Grafiek opgemaakt door Cedoca op basis van ACLED-data, 01/09/2019 – 28/11/2020²¹³

Het aantal dodelijke slachtoffers gaat vanaf februari 2020 tot april 2020 in een lichtjes stijgende lijn waarna het een dalende trend beschrijft, behalve in de maand augustus 2020. In die maand registreert ACLED 83 doden, bijna drie keer zoveel als de maand ervoor (28). AS pleegt in augustus 2020 drie aanslagen met telkens minimum 15 doden tot gevolg, waaronder de autobomaanslag op het Elite Hotel op 16 augustus.²¹⁴

5.2. Analyse

Volgens de Britse denktank RUSI (2018) is de dreiging van terroristisch geweld in de stad voor iedereen reëel en onvoorspelbaar.²¹⁵ Een medewerker van een internationale ngo in Mogadishu verklaart begin 2018 aan het Finse COI-onderzoeksteam dat aanslagen in ieder stadsgedeelte kunnen gebeuren en niemand met zekerheid veilig is.²¹⁶

Volgens verschillende bronnen, waaronder het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken, vormen de volgende categorieën de voornaamste doelwitten van AS-terreur:

- medewerkers van de federale regering, de AU of de VN, belangrijke politici, verkiezingsafgevaardigden (*electoral delegates*) en regeringsgezinde clanoudsten;
- veiligheidspersoneel van AMISOM en het SNA;
- deserteurs of overlopers van AS;
- journalisten, mensenrechtenactivisten en medewerkers van ngo's;
- zakenlui die werken met de Somalische regering;
- regeringsgebouwen en faciliteiten van de AMISOM-missie, de AU of de VN;

²¹³ CGVS - Cedoca, 21/04/2020, p. 31, [url](#); ACLED, via export tool geraadpleegde update, 28/11/2020, [url](#)

²¹⁴ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 28/11/2020, [url](#)

²¹⁵ RUSI (Hills A.), 2018, p. 31

²¹⁶ Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 7, [url](#)

- locaties waar regerings- en veiligheidspersoneel samenkomen zoals hotels en restaurants.²¹⁷

De Zweedse COI-dienst Lifos (2016) merkt op dat geen enkele lijst van doelwitten exhaustief is, maar dat iedereen die door AS als vijand wordt beschouwd een mogelijk doelwit is. Ook straatverkopers en kleine handelaars die met het leger of AMISOM handel drijven zijn bijvoorbeeld doelwitten, maar wel in geringe mate.²¹⁸ Familieleden van personen die AS beschouwt als een vijand, zoals een regeringslid, kunnen ook gevisieerd worden, volgens verschillende bronnen geraadpleegd door de Finse COI-onderzoekers in Mogadishu (09/2020). Voor AS zijn dit makkelijkere doelwitten omdat deze personen minder bescherming genieten, wat de aanslag minder risicovol maakt.²¹⁹ Het hoofd van een beveiligingsorganisatie, geïnterviewd door Landinfo (10/2020), zegt dat laaggeplaatste ambtenaren geen prioritair doelwit zijn voor AS. De bron stoffeert deze bewering door te wijzen op het feit dat hooggeplaatste ambtenaren bescherming moeten hebben, terwijl laaggeplaatste ambtenaren verspreid in de hoofdstad leven, zelfs in Afgoye op 30 km van Mogadishu, en iedere dag pendelen van en naar het werk. Deze observatie stemt overeen met andere, door Landinfo geraadpleegde bronnen.²²⁰

Café's, restaurants en hotels bezocht door ambtenaren, politici en veiligheidsdiensten zijn al vaak het doelwit geweest van AS-terreur.²²¹ De inwoners zijn ervan op de hoogte welk hotel of restaurant een potentieel doelwit is van AS. Ze zullen, wanneer dit kan, deze plaatsen proberen te mijden.²²² AS zou, volgens verschillende bronnen, de burgers waarschuwen vooraleer ze een actie uitvoeren.²²³ Hotels en restaurants die een potentieel doelwit zijn voor AS-geweld vallen ook op in het stadsbeeld door de enorme veiligheidsmaatregelen zoals wachttorens en slagbomen aan de ingang.²²⁴ Volgens de onderzoeker Caleb Weiss, gespecialiseerd in politiek geweld en jihadisme in het Midden-Oosten en Afrika, heeft AS de afgelopen jaren meerdere malen de volgende hotels in Mogadishu aangevallen: het SYL Hotel, het Maka al Mukarama Hotel, Dayah Hotel, Beach View Hotel, Ambassador's Hotel, Central Hotel, Al Sahafi Hotel en Jazeera Hotel.²²⁵ Volgens de Finse COI-dienst (2018) kunnen theehuizen en restaurants ook het doelwit worden omdat AS ze als te Westers beschouwt.²²⁶

Maar niet iedere autobom bereikt zijn doel. Een auto op weg naar een aanslag kan bijvoorbeeld aan een van de vele checkpoints in de stad tegengehouden worden waardoor de aanslag vroegtijdig plaatsvindt. De checkpoints bemoeilijken daarom de voorspelbaarheid van de aanslagen door AS.²²⁷

Sommige aanvallen van AS zijn economisch van aard omdat AS belastinggeld en/of beschermingsgeld int bij de zakenlui in Mogadishu, volgens rapporten van Landinfo (2018, 2020) en HI (2020).²²⁸ Professor Hills (09/2019) en een veiligheidsexpert in Mogadishu, geïnterviewd door het Finse COI-

²¹⁷ Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 03/2019, p. 12, [url](#); CTC (Warner J., Chapin E.), 01/02/2018, p. iv, [url](#); Landinfo, 15/05/2018, pp. 7-8, [url](#); University of North Carolina (Hills A.), 07/09/2019, p. 341, [url](#); AI, 03/02/2020, p. 11, [url](#); Landinfo, 30/11/2020, p. 5, [url](#); Landinfo, 30/10/2020, p. 7, [url](#); Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, pp. 8, 24-25, [url](#)

²¹⁸ Migrationsverket (Lifos), 16/06/2016, pp. 7-10, [url](#)

²¹⁹ Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, p. 9, [url](#)

²²⁰ Landinfo, 30/10/2020, p. 5, [url](#)

²²¹ Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, p. 25, [url](#); Landinfo, 30/10/2020, p. 6, [url](#)

²²² Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, p. 25, [url](#); Landinfo, 15/05/2018, p. 8, [url](#); Landinfo, 30/10/2020, p. 7, [url](#)

²²³ Landinfo, 27/02/2017, p. 8, [url](#); Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 13, [url](#)

²²⁴ Landinfo, 30/10/2020, p. 7, [url](#)

²²⁵ Long War Journal (Weiss C.), 17/08/2020, [url](#)

²²⁶ Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 7, [url](#)

²²⁷ Landinfo, 30/10/2020, p. 7, [url](#)

²²⁸ Landinfo, 15/05/2018, pp. 7-8, [url](#); Landinfo, 30/10/2020, pp. 5-6, [url](#); HI, 10/2020, pp. 2, 6, [url](#)

onderzoeksteam (09/2020), stellen dat zakenlui en politici AS-strijders inhuren om concurrenten uit te schakelen.²²⁹

Volgens verschillende bronnen zijn burgers in het algemeen geen doelwitten van het geweld door AS.²³⁰ AS herhaalt begin 2020 dat ze geen burgers viseren als doelwit.²³¹ Maar de terreurgroep houdt weinig rekening met voorbijgangers tijdens hun terreurdaden, volgens Landinfo (10/2020).²³² De meerderheid van de slachtoffers van gericht geweld zijn volgens het VN-expertenpanel (11/2019) de niet-geviseerde burgers.²³³ Dit geldt ook voor de grootschalige aanslagen die AS pleegt. Militairen, bijvoorbeeld, bewegen zich in de hoofdstad in gepantserde voertuigen die hen een zekere bescherming bieden, in tegenstelling tot de civiele voorbijgangers.²³⁴

Verschiedende bronnen besluiten dat, wanneer er burgerslachtoffers vallen door terreurgeweld, dit een kwestie van toeval is waarbij de burgers zich "op het verkeerde tijdstip op de verkeerde plek bevonden".²³⁵ UK Home Office (11/2020) schrijft dat de intensiteit van het geweld in de stad in het algemeen niet van die aard is dat een burger een reëel risico loopt op ernstige schade als gevolg van een ernstige en individuele bedreiging van zijn of haar leven of persoon.²³⁶

Volgens een rapport van ReDSS (05/2019) vormen de terreuraanslagen over het algemeen geen specifieke bedreiging voor ontheemde groepen omdat ze zich meestal ver van de centrale locaties bevinden die het doelwit zijn van deze aanvallen.²³⁷ IDP-kampen zijn, volgens de Danish Demining Group (DDG) (08/2017), de mijnbestrijdingseenheid binnen de ngo Danish Refugee Council, geen doelwitten van AS.²³⁸ Het rapport van het VN-expertenpanel van november 2019 stelt echter wel dat het geweld door AS leidt tot burgerslachtoffers in onder meer IDP-kampen.²³⁹

ACLED registreert voor de huidige verslagperiode 89 incidenten onder de categorie *violence against civilians*. Deze categorie omvat gewelddadige gebeurtenissen waarbij een georganiseerde gewapende groep opzettelijk geweld gebruikt tegen ongewapende niet-strijders, burgers dus. Deze gewelddadige incidenten maken in totaal 87 burgerdoden. Alle gewelddaden in deze categorie neemt ACLED op in de subcategorie *attack*. In deze verslagperiode gaat het uitsluitend om geweld met vuurwapens.²⁴⁰

Onderstaande grafiek toont, op basis van ACLED-data, wie in welke mate verantwoordelijk is voor het geweld tegen burgers:

²²⁹ University of North Carolina (Hills A.), 07/09/2019, p. 341, [url](#); Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, p. 5, [url](#)

²³⁰ Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 03/2019, p. 24, [url](#); Migrationsverket (Lifos), 03/07/2019, p. 26, [url](#); CTC (Warner J., Chapin E.), 01/02/2018, pp. iv, 12, 15, [url](#); Landinfo, 15/05/2018, p. 8, [url](#); Landinfo, 30/10/2020, p. 7, [url](#); Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, p. 24, [url](#); Landinfo, 30/10/2020, p. 3, [url](#); UK Home Office, 11/2020, p. 12, [url](#)

²³¹ VOA (Maruf H.), 15/01/2020, [url](#)

²³² Landinfo, 30/10/2020, p. 7, [url](#)

²³³ UNSC, 01/11/2019, p. 9, [url](#)

²³⁴ Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, pp. 24-25, [url](#)

²³⁵ Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 03/2019, p. 24, [url](#); CTC (Warner J., Chapin E.), 01/02/2018, [url](#); Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, p. 26, [url](#)

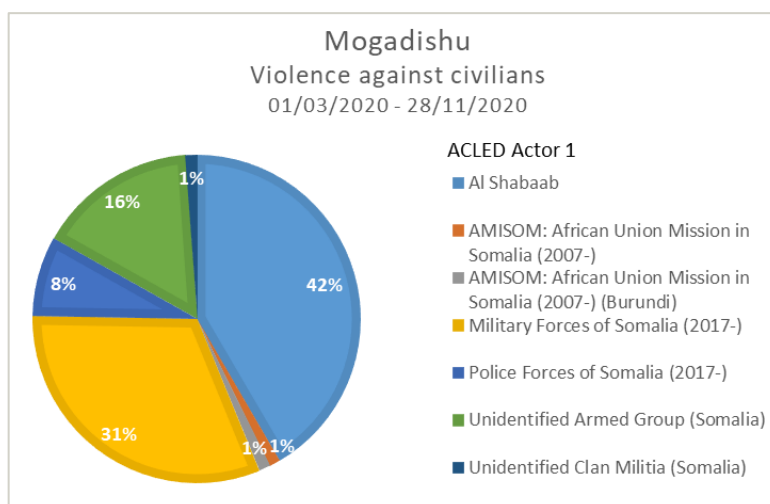
²³⁶ UK Home Office, 11/2020, pp. 12-13, [url](#)

²³⁷ ReDSS, 13/05/2019, p. 52, [url](#)

²³⁸ DDG, 08/2017, p. 23, [url](#)

²³⁹ UNSC, 01/11/2019, p. 36, [url](#)

²⁴⁰ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 28/11/2020, [url](#)

Grafiek 4: Grafiek opgemaakt door Cedoca op basis van ACLED-data, 01/03/2020 – 28/11/2020²⁴¹

De meeste burgerdoden (42 %) schrijft ACLED toe aan de terreurgroep AS. Bijna een derde van het totaal aantal burgerdoden (31 %) sterft door toedoen van het Somalische leger. De derde belangrijkste verantwoordelijke voor burgerdoden, met 16 %, zijn onbekende gewapende groepen. Verder zijn de politie (8 %), onbekende gewapende clanmilities (1 %), AMISOM (2 %) ook verantwoordelijk voor het doden van burgers in Mogadishu tijdens de huidige verslagperiode.²⁴²

Zoals de hierboven vermelde bronnen aanhalen, kunnen er ook burgerdoden vallen door indirect geweld, bijvoorbeeld door kruisvuur (geregistreerd onder de ACLED-categorie *battles*) of als omstaander bij de ontplofing van een explosief (geregistreerd onder *explosions/remote violence*). ACLED merkt op dat vooral dit laatste type geweld vaak burgers treft, met name 108 doden, waaronder ook burgers, in de huidige verslagperiode. De meeste dodelijke slachtoffers, namelijk 26, registreert ACLED voor de zelfmoordaanslag met een autobom op het Elite Hotel op 16 augustus 2020 door AS.²⁴³

6. Geografische verdeling

Mogadishu bestaat uit zeventien districten.²⁴⁴ De verschillende districten zijn, van noordoost naar zuidwest: Heliwaa (Heliwa, Huruwa, Huriwa), Karaan (Kaaraan), Yaaqshiid (Yaaqshid), Shibis, Wardhiigley (Wardhiigleey, Warta Nabada), Boondheere (Bondhere), Shangaani (Shingani), Abdulaziz (Abdul-aziz, Cabdulcasiis, Cabdicasiis), Hamar Weyne (Xamar Weyne), Hamar Jabjab (Xamar Jabjab), Waaberi (Waberi), Hawl Wadaag (Howl Wadaag, Howlwadaag), Hodan, Dayniile (Daynile, Deynile), Wadajir (Medina, Madina) en Dharkenley.²⁴⁵ Het zeventiende district, Kahda (Kaxda) is het recentste district en maakt sinds 2012 deel uit van de hoofdstad.²⁴⁶ Het wordt niet op alle geraadpleegde kaarten

²⁴¹ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 28/11/2020, [url](#)

²⁴² ACLED, via export tool geraadpleegde update, 28/11/2020, [url](#)

²⁴³ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 28/11/2020, [url](#); ACLED, 10/04/2019, [url](#)

²⁴⁴ BRA, 01/2019, p. 5, [url](#); HIPS, RVI (Bradbury M., Abdirashid H.), , 27/02/2017, p. 8, [url](#)

²⁴⁵ De eerst vermelde schrijfwijzes wordt verder in dit document gebruikt: EASO, 08/2014, pp. 15-16, [url](#); UNHCR, s.d., [url](#); BFA – Oostenrijk (Tiwald A.), 12/10/2015, [url](#); Global Shelter Cluster, 2019, [url](#)

²⁴⁶ NRC, 12/01/2018, p. 1, [url](#)

vertoond.²⁴⁷ Sommige bronnen, zoals de World Health Organization (WHO), vermelden een bijkomend district Northwest of 21 October gelegen tussen de districten Dayniile en Heliwaa.²⁴⁸ Cedoca deed navraag bij het stadsbestuur (BRA). Het regionale bestuur van Banadir bevestigt per e-mail op 18 februari 2020 dat dit geen officieel district is.²⁴⁹

De veiligheidssituatie kan variëren naargelang het district.²⁵⁰ Verschillende bronnen, zoals het Office of the United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), stellen dat AS 's nachts bepaalde wijken in het noorden van de stad onder controle heeft.²⁵¹ Potentiële doelwitten van de groep verblijven 's nachts dan ook niet in deze delen van de stad.²⁵²

Verschillende bronnen stellen dat AS een sterke invloed heeft in de districten Heliwaa, Yaaqshiid en Dayniile die hierdoor onveilig zijn.²⁵³ Een lokale veiligheidsexpert, geïnterviewd door de Finse COI-dienst in maart 2020, zegt dat de terreurgroep 's nachts de buurt rond de dierenmarkt in het district Yaaqshiid openlijk controleert.²⁵⁴ De Maka al-Mukaramastraat van de luchthaven tot Villa Somalia is een gevaarlijke zone omdat AS erg actief is langs deze weg.²⁵⁵ Volgens een onderzoeksmissie begin 2018 van de Finse COI-onderzoeksdienst wonen er in het als gevaarlijk beschouwde district Heliwaa geen regeringsfunctionarissen.²⁵⁶ Bovendien kan regeringspersoneel zich na zonsondergang niet verplaatsen in het district Dayniile of in Suuqa Xoolaha (de veemarkt in het district Karaan²⁵⁷) zonder de bescherming van gewapende bewakers. Het dorp Elasha Biyaha (ook Ceelasha Biyaha²⁵⁸) en regio's grenzend aan Afgoye zijn ook risicovolle gebieden voor overheidsmedewerkers.²⁵⁹

Gezaghebbende bronnen, respectievelijk in 2018 en 2020 geraadpleegd door de Zweedse en Finse COI diensten, stellen dat AS een duidelijk sterkere aanwezigheid en invloed heeft in de buitenwijken van de stad.²⁶⁰ Deze gebieden worden deels door AS en deels door de federale overheid gecontroleerd.²⁶¹ De Finse COI-onderzoeksdienst (10/2018) stelt dat de luchthaven, Villa Somalia en de haven beter bewaakt zijn en daarom als veiliger worden beschouwd.²⁶²

Volgens een analyse van Intelligence Fusion (02/2019) is AS vooral actief in de districten Boondheere, Hodan, Hawl Wadaag en Wardhiigley vanwege het vele voet- en autoverkeer, de aanwezigheid van militairen en politie en de overheidskantoren in deze districten.²⁶³ In augustus 2019 verduidelijkt

²⁴⁷ RVI publiceerde in 2017 een kaart van Mogadishu: HIPS, RVI (Bradbury M., Abdirashid H.), , 27/02/2017, p. 109, [url](#)

²⁴⁸ WHO, 03/01/2019, p. 13, [url](#); Foreign Policy (Boubacar G. D.), 26/07/2011, [url](#); Mogaguide, s.d., [url](#)

²⁴⁹ BRA via een VN-medewerker in Somalië, e-mail, 18/02/2020

²⁵⁰ BFA, SEM, 08/2017, p. 75, [url](#); Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 8, [url](#); Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, p. 6, [url](#)

²⁵¹ BFA, SEM, 08/2017, p. 75, [url](#); Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 8, [url](#)

²⁵² BFA, SEM, 08/2017, p. 75, [url](#)

²⁵³ DDG, 08/2017, p. 23, [url](#); Migrationsverket (Lifos), 03/07/2019, p. 26, [url](#); Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, p. 12, [url](#)

²⁵⁴ Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, p. 12, [url](#)

²⁵⁵ Migrationsverket (Lifos), 03/07/2019, p. 25, [url](#); Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, p. 25, [url](#)

²⁵⁶ Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 8, [url](#)

²⁵⁷ UNHCR, 02/2007, [url](#)

²⁵⁸ Elasha Biyaha (regio Lower Shabelle) is een dorp gelegen op de weg van Mogadishu naar Afgoye. Bron: ACCORD, 13/05/2015, [url](#)

²⁵⁹ Finnish Immigration Service - Country Information Service, 05/10/2018, p. 8, [url](#)

²⁶⁰ Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, p. 12, [url](#); Migrationsverket (Lifos), 03/07/2019, p. 26, [url](#)

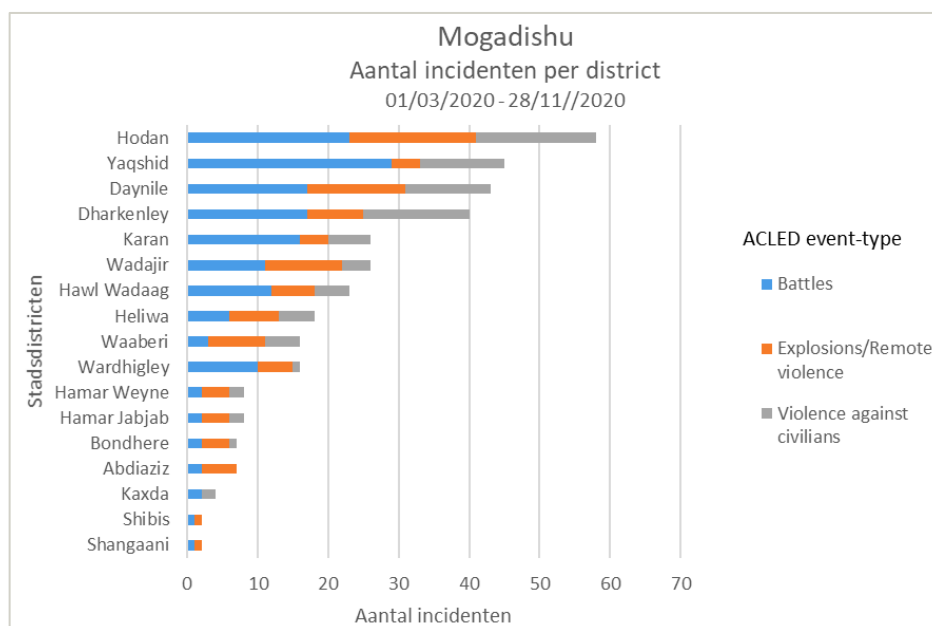
²⁶¹ Migrationsverket (Lifos), 03/07/2019, p. 26, [url](#)

²⁶² Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 8, [url](#)

²⁶³ Intelligence Fusion (Haynes W.), 26/02/2019, [url](#)

professor Hansen, in een e-mail aan Cedoca, dat AS ook sterk aanwezig is in de buurt van de Bakaramarkt (district Hawl Wadaag). Hansen schrijft verder dat AS aanwezig is daar waar er geen regeringstroepen zijn.²⁶⁴

Onderstaande grafiek geeft de geografische verdeling van de incidenten in de hoofdstad in de verslagperiode weer op basis van de door ACLED verzamelde gegevens:

Grafiek 5: Grafiek opgemaakt door Cedoca op basis van ACLED-data, 01/03/2020 – 28/11/2020²⁶⁵

In de verslagperiode vinden de meeste incidenten plaats in het district Hodan (58 incidenten), gevolgd door het district Yaqshid (45), Daynile (43) en Dharkenley (40). In de districten Karan, Wadajir, Hawl Wadaag, Heliwa, Waaberi en Wardhigley registreert ACLED tussen de 26 en de 16 incidenten. De districten Hamar Weyne, Hamar Jabjab, Bondhere, Abdiiaziz, Kaxda, Shibis en Shangaani tellen minder dan acht incidenten.²⁶⁶ Zes andere incidenten, waarvoor ACLED geen specifieke locatie opgeeft, zijn niet in de grafiek opgenomen.

7. Verplaatsingen van de bevolking

7.1. Algemeen

Ongeveer 2,6 miljoen Somaliërs zijn momenteel ontheemd. De grootste concentratie bevindt zich in Mogadishu. Sommigen zijn bijna 30 jaar geleden ontheemd geraakt, terwijl er dagelijks nieuwe ontheemden in de stad aankomen als gevolg van conflicten en klimaatfactoren (droogte,

²⁶⁴ Hansen S. J., professor aan de NMBU en expert in islamisme in de Hoorn van Afrika en AS, e-mail, 24/08/2019

²⁶⁵ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 28/11/2020, [url](#)

²⁶⁶ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 28/11/2020, [url](#)

overstromingen).²⁶⁷ Mogadishu kent twee soorten migratiebewegingen: één naar de stad en één binnen de stad zelf.²⁶⁸ Deze intra-stadsmigratie speelt zich af tussen de drie districten in de stad met de meeste ontheemden, namelijk Kahda, Hodan, Dayniile en het stadscentrum (het district Dharkenley).²⁶⁹

Over het aantal ontheemden in Mogadishu zijn er geen exacte cijfers. Een onderzoek van het International Institute for Environment and Development (IIED) (09/2019) schat het aantal ontheemden op 25 % van de totale bevolking van de hoofdstad.²⁷⁰ Volgens de geraadpleegde bronnen gaat het om 600.000 tot 845.000 personen.²⁷¹ Volgens het stadsbestuur en IIED telt de hoofdstad 480 informele nederzettingen.²⁷² Refugees International en het UNHCR schatten het aantal in december 2019 op 700, al fluctueert het aantal steeds, volgens Refugees International.²⁷³ Het Deense adviesbureau TANA (10/2020) merkt op dat in de context van Mogadishu het IDP-label niet wordt gebruikt conform de VN-richtlijnen. Arme nieuwkomers zonder familie in de hoofdstad worden ook beschouwd als IDP's terwijl ze eerder *urban poor residents* zijn.²⁷⁴ De meerderheid van de bewoners van deze *settlements* zijn ontheemden maar er leven ook economische migranten zoals armen, en terugkeerders en vluchtelingen uit de buurlanden (Ethiopiërs en Jemenieten).²⁷⁵ De stijging van de vastgoedprijzen in Mogadishu de laatste jaren dwingt vele inwoners ertoe uit te wijken naar de periferie van de hoofdstad.²⁷⁶ Het toenemende aantal ontheemden maakt, samen met andere personen die zich vestigen in de hoofdstad, van Mogadishu de op een na snelst groeiende stad ter wereld, volgens onder meer een onderzoek van IIED (01/2019).²⁷⁷

²⁶⁷ Refugees International (Yarnell M.), 16/12/2019, [url](#); Bryld E., Kamau M., Mohamoud M. A., 23/05/2020, [url](#); Refugees International (Yarnell M.), 12/2019, p. 13, [url](#); The Guardian (Hujale M.), 27/01/2020, [url](#)

²⁶⁸ IIED (Bonnet C., Bryld E., Kamua C. et al.), 10/2020, p. 447, [url](#); USAID, REACH, 05/2020, p. 1, [url](#)

²⁶⁹ IIED (Bonnet C., Bryld E., Kamua C. et al.), 10/2020, p. 457, [url](#)

²⁷⁰ IIED (Bryld E., Kamau C., Bonnet C. et al.), 09/2019, p. 7, [url](#)

²⁷¹ Bryld E., Kamau M., Mohamoud M. A., 23/05/2020, [url](#); BRA- Durable Solutions Unit (DSU), 11/2020, p. 13, [url](#)

²⁷² BRA, 01/2019, p. 5, [url](#); IIED (Bonnet C., Bryld E.), 28/01/2019, [url](#)

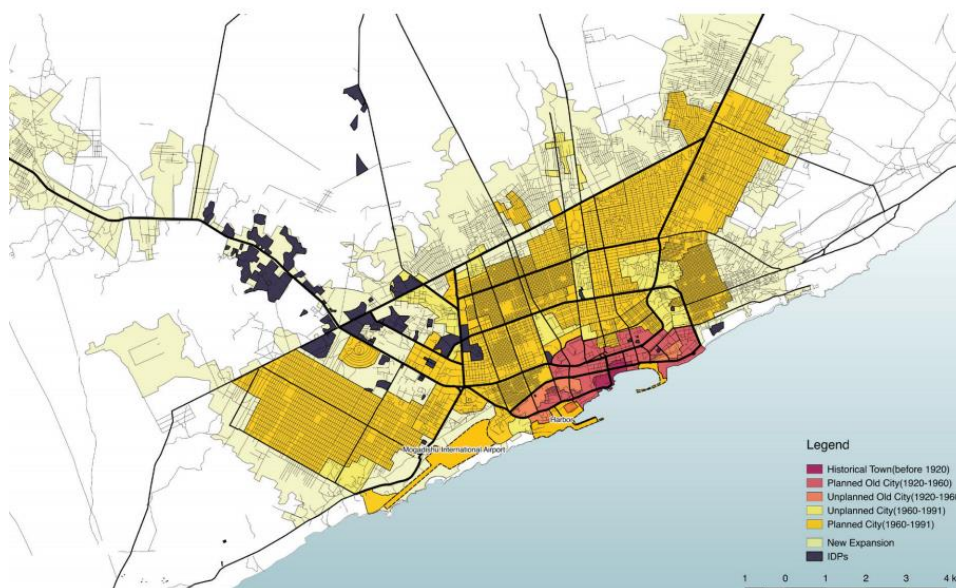
²⁷³ The Guardian (Hujale M.), 27/01/2020, [url](#); Refugees International (Yarnell M.), 12/2019, p. 13, [url](#)

²⁷⁴ IIED (Bonnet C., Bryld E., Kamua C. et al.), 10/2020, p. 451, [url](#)

²⁷⁵ IIED (Bonnet C., Bryld E.), 28/01/2019, [url](#); Landinfo, 15/05/2018, p. 9, [url](#); IIED (Bryld E., Kamau C., Bonnet C. et al.), 09/2019, p. 7, [url](#)

²⁷⁶ Landinfo, 15/05/2018, p. 9, [url](#)

²⁷⁷ IIED (Bonnet C., Bryld E.), 28/01/2019, [url](#); The Guardian (Hujale M.), 27/01/2020, [url](#)

Kaart 2: Kaart van Mogadishu²⁷⁸

7.2. Ontheemden uit Mogadishu

Van maart tot december 2020 telt het Protection and Return Monitoring Network (PRMN) 20.500 inwoners die in de regio Banadir ontheemd worden. Volgens PRMN zoekt de meerderheid van de IDP's (20.000) een ander onderkomen in de stad zelf. Anderen trekken naar de regio Bari in Puntland. De voornaamste reden waarom mensen hun woonst ontvluchten zijn de overstromingen (19.000) en in minder mate de veiligheidssituatie.²⁷⁹

7.3. Ontheemden naar Mogadishu

Van de in totaal 1.074.000 nieuwe IDP's in Somalië tijdens de periode van maart 2020 tot december 2020 vluchten 99.000 personen naar de regio Banadir, volgens gegevens geregistreerd door PRMN. De voornaamste redenen zijn de overstromingen (53.000) en de veiligheidssituatie (45.000).²⁸⁰ Volgens een rapport van Internal Displacement Monitoring Center (IDMC) van november 2018 betekent de aankomst in Mogadishu voor vele ontheemden niet het einde van hun zorgen. Door het gebrek aan basisvoorzieningen en geschikte huisvesting lopen ze het risico op een tweede ontheemding.²⁸¹ Somaliërs die terugkeren vanuit de diaspora naar hun thuisregio claimen de grond die toebehoort aan hun onmiddellijke of uitgebreide familie. Dit leidt tot ontruiming van duizenden mensen in IDP-nederzettingen.²⁸² Gedwongen ontruiming gebeurt al sinds de jaren '90 in Mogadishu, alleen is de omvang van het probleem nog nooit zo groot geweest, aldus IDMC (2018).²⁸³

²⁷⁸ UN Habitat, 03/01/2019, p. 10, [url](#)

²⁷⁹ UNHCR, 09/12/2020, [url](#)

²⁸⁰ UNHCR, 09/12/2020, [url](#)

²⁸¹ IDMC, 11/11/2018, p. 2, [url](#)

²⁸² Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 20, [url](#)

²⁸³ IDMC, 11/11/2018, p. 2, [url](#)

In 2019 waren ongeveer 108.000 IDP's hiervan het slachtoffer, volgens de ngo Norwegian Refugee Council (NRC) 150.000 ontheemden.²⁸⁴ In 2018 waren er 200.000 gedwongen ontruimingen, in 2017 moesten ongeveer 150.000 IDP's gedwongen verhuizen.²⁸⁵ In de periode van januari 2020 tot november 2020 telt NRC, in samenwerking met het United Nations Human Settlements Programme (UN Habitat), in Mogadishu 99.632 gedwongen ontruimingen, tegenover 202.170 in 2019 en 228.208 in 2018.²⁸⁶

De meerderheid van deze ontruimingen zijn onder dwang. Hoewel het stadsbestuur sommige ontruimingen beveelt, zijn privépersonen voor het merendeel verantwoordelijk. Deze ontruimingen veroorzaken in de stad een migratiestroom tussen de drie dichtstbevolkte IDP-gebieden Kahda, Hodan en Dayniile en het IDP-settlement in het stadscentrum (Dharkenley). Tussen 2017 en februari 2019 wordt bijna 60 % van de ontheemde bevolking onder dwang uit hun woning gezet.²⁸⁷ In Somalië worden de IDP-kampen niet beheerd door de VN maar door privépersonen, de zogenaamde *gatekeepers*. In het district Kahda runt het stadsbestuur sinds 2014 een IDP-nederzetting.²⁸⁸ ReDSS stelt in mei 2019 vast dat de gedwongen ontruimingen en het uitblijven van oplossingen rond grondbezit hebben geleid tot verhoogde spanningen in de stad. De voedselonzeekerheid, de algemene onveiligheid en de bezorgdheid over seksueel en gendergerelateerd geweld nemen toe.²⁸⁹

In 2019 lanceert de BRA een beleidsplan voor ontheemden en terugkeerders met als doel tegen 2022 alle IDP's een permanent verblijfstatuut te geven.²⁹⁰ Sommige ontheemden leven al meer dan 25 jaar in de hoofdstad en worden nog steeds beschouwd als IDP's. Refugee International merkt in een rapport van december 2019 op dat de overheid dit beleid nog moet vertalen naar tastbare verbeteringen voor de IDP's.²⁹¹

7.4. Terugkeer

Somaliërs die terugkeren uit Kenia en Jemen naar de regio Banadir en die moeilijk in hun levensonderhoud kunnen voorzien, komen in de IDP-kampen terecht, volgens de VN en de Somalische National High Commission for Refugees and IDPs (NCRI).²⁹² In september 2020 opent International Organization for Migration (IOM) het Migration Response Centre (MRC) in de stad met als doel gestrande migranten en terugkeerders te ondersteunen.²⁹³

Van december 2014 tot 30 september 2020 zijn volgens het UNHCR in totaal 91.828 Somalische vluchtelingen vrijwillig teruggekeerd naar Somalië. Met de hulp van het Voluntary Repatriation Program van het UNHCR keerden er 84.981 terug uit Kenia. Het UNHCR ondersteunde 5.416 spontane repatriëringen uit Jemen. De VN-vluchtelingenorganisatie registreerde ook 1.431 terugkeerders uit

²⁸⁴ Refugees International (Yarnell M.), 12/2019, p. 4, [url](#); NRC, 07/2020, [url](#)

²⁸⁵ Refugees International (Yarnell M.), 12/2019, p. 14, [url](#)

²⁸⁶ NRC, 07/2020, p. 1, [url](#); UN Habitat & NRC, Eviction Trends Statistics, s.d., [url](#)

²⁸⁷ IIED, 10/2019, p. 12 [url](#); IIED (Bryld E., Kamau C., Bonnet C. et al), 09/2019, p. 13, [url](#)

²⁸⁸ IIED (Bryld E., Kamau C., Bonnet C. et al.), 09/2019, pp. 6, 19, 28, [url](#)

²⁸⁹ ReDSS, 13/05/2019, p. 9, [url](#)

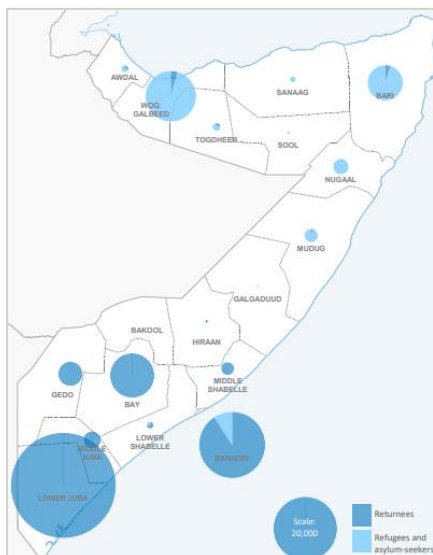
²⁹⁰ IIED (Bryld E., Kamau C., Bonnet C. et al.), 09/2019, p. 20, [url](#); Refugees International (Yarnell M.), 16/12/2019, p. 11, [url](#)

²⁹¹ Refugees International (Yarnell M.), 16/12/2019, pp. 4, 5, 8, [url](#)

²⁹² ReDSS, 05/2019, p. 17, [url](#)

²⁹³ UN Somalia, 13/09/2020, [url](#)

andere landen zoals onder meer Djibouti, Libië, Soedan en Eritrea. Somalische vluchtelingen die terugkeren zonder hulp van het UNHCR zijn niet in dit overzicht opgenomen.²⁹⁴

De meeste vluchtelingen die via het vrijwillige repatriëringsprogramma van het UNHCR terugkeren, gaan naar het zuiden van Somalië, meer bepaald naar de regio's Lower Juba, Banadir en Bay, zoals kaart 3 illustreert.²⁹⁵

Kaart 3: Kaart overzicht vrijwilliger terugkeer (09/2020)

Het UNHCR schrijft in haar beleidsdocument van 30 mei 2016 – dat sindsdien niet meer werd geüpdatet – het volgende met betrekking tot de mogelijkheid van een intern vluchtalternatief (Internal Flight or Relocation Alternative, IFA/IRA) in Mogadishu:

“[W]here an applicant for international protection has a well-founded fear of persecution at the hands of the State and its agents, there is a presumption that consideration of an IFA/IRA is not relevant for areas under the control of the State. Furthermore, UNHCR considers that in relation to a proposed IFA/IRA for Somalis fleeing persecution or serious harm by Al Shabaab, protection from the State is generally not available in Mogadishu even though the city is under the control of government forces supported by AMISOM troops. This applies in particular to Somalis who can be presumed to be on Al-Shabaab’s hit list.”²⁹⁶

Verder stelt het VN-agentschap dat de redelijkheid van een interne vlucht naar Mogadishu moet worden onderzocht met bijzondere aandacht voor de mate waarin iemand daadwerkelijk steun kan krijgen van rechtstreekse familie of van zijn clan. In een stedelijk gebied waar de asielzoeker geen toegang tot accommodatie en bestaansmiddelen heeft en niet op een sociaal netwerk kan terugvallen, komt de persoon waarschijnlijk terecht in een situatie vergelijkbaar met die van stedelijke IDP's, met gelijkaardige problemen. Personen die overwegen naar Mogadishu te gaan, dienen daarom geïnformeerd te worden over de situatie van ontheemden op het vlak van veiligheid, huisvesting en bestaansmiddelen. Hetzelfde geldt voor Somaliërs die wensen terug te keren naar andere steden in Zuid- en Centraal-Somalië dan hun oorspronkelijke woonplaats.²⁹⁷

²⁹⁴ UNHCR, 18/11/2020, [url](#)

²⁹⁵ UNHCR, 18/11/2020, [url](#)

²⁹⁶ UNHCR, 30/05/2016, [url](#)

²⁹⁷ UNCHR, 30/05/2016, [url](#)

Het UNHCR raadt verder aan geen Somaliërs gedwongen terug te sturen naar gebieden in Zuid- en Centraal-Somalië "that are affected by military action and/or ensuing displacement, remain fragile and insecure after recent military action, or remain under full or partial control of non-state armed groups."²⁹⁸

7.4.1. Terugkeer naar Mogadishu vanuit Kenia

In september 2020 verblijven er volgens cijfers van het UNHCR 263.467 Somalische vluchtelingen in Kenia. Ze maken 59 % uit van de totale vluchtelingenpopulatie van 448.646 personen in dit land.²⁹⁹

De meerderheid van de Somalische vluchtelingen in Kenia verblijven in het vluchtelingenkamp Dadaab in het noordoosten van het land.³⁰⁰ Dit vluchtelingenkamp ontstond in 1991 en was oorspronkelijk bedoeld voor de tijdelijke opvang van 90.000 personen.³⁰¹ In juli 2020 telt Dadaab 218.873 vluchtelingen, de meerderheid Somaliërs.³⁰²

In december 2014 start het UNHCR het Voluntary Repatriation Program op voor Somalische vluchtelingen in Kenia.³⁰³ In mei 2016 besluit de Keniaanse regering om de repatriëring van Somalische vluchtelingen te versnellen met het oog op de sluiting van het vluchtelingenkamp in Dadaab in november van dat jaar. HRW en Amnesty International (AI) stellen dat de druk die de autoriteiten uitoefenen op de vluchtelingen het vrijwillige karakter van de terugkeer ondermijnt en dat het UNHCR geen accurate informatie over de veiligheidssituatie in Somalië biedt. HRW heeft het over *refoulement*.³⁰⁴ Het Keniaanse Hooggerechtshof bestempelt deze maatregelen in februari 2017 als discriminerend en ongrondwettelijk.³⁰⁵ Na de aanslag van AS op het Dusit D2 Hotel in Nairobi in januari 2019, klinkt opnieuw de eis om het vluchtelingenkamp Dadaab te sluiten. Twaalf verdachten gelinkt met deze terreurdaad worden in Dadaab gearresteerd, volgens VOA.³⁰⁶ In februari 2019 laat de Keniaanse regering het UNHCR weten het vluchtelingenkamp Dadaab te willen sluiten in augustus 2019. De regering vraagt de VN-organisatie om de relocatie van de vluchtelingen en asielzoekers te versnellen.³⁰⁷ AI waarschuwt de Keniaanse regering dat de gedwongen repatriëring van Somalische vluchtelingen kan leiden tot een humanitaire ramp. De mensenrechtenorganisatie stelt verder dat elke beslissing om het kamp willekeurig te sluiten in strijd is met het vonnis van het Keniaanse Hooggerechtshof van 2017.³⁰⁸

Via het Voluntary Repatriation Program zijn vanaf december 2014 tot 30 september 2020 in totaal 84.981 Somalische vluchtelingen uit Kenia teruggekeerd waaronder 15.468 naar de regio Benadir.³⁰⁹ In de periode januari - augustus 2020 registreert het UNHCR geen enkele terugkeer van Somaliërs uit Kenya.³¹⁰ Het aantal vluchtelingen dat uit Kenia wordt hervestigd, was voor COVID-19 al sterk

²⁹⁸ UNHCR, 30/05/2016, [url](#)

²⁹⁹ UNHCR, 01/12/2020, [url](#)

³⁰⁰ UNHCR, 31/08/2019, [url](#); UNHCR, 17/07/2019, [url](#)

³⁰¹ ReDSS, 03/07/2019, p. 1, [url](#)

³⁰² UNHCR, 31/08/2019, p. 1, [url](#); UNHCR, 29/02/2020, pp. 1, 5, [url](#); UNHCR, s.d., [url](#)

³⁰³ UNHCR, 17/07/2019, [url](#)

³⁰⁴ HRW, 14/09/2016, [url](#); AI, 14/11/2016, pp. 4-5, 16-18, [url](#); AI, 21/12/2017, pp. 5-6, 9-10, [url](#); The Washington Post, 21/12/2017, [url](#)

³⁰⁵ AI, 14/11/2016, [url](#); HRW (Bader L.), 16/11/2016, [url](#); HRW, 23/03/2017, [url](#); Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 23/11/2017, pp. 68-70, [url](#)

³⁰⁶ VOA (Ombuor R.), 16/05/2019, [url](#)

³⁰⁷ The East African, 26/03/2019, [url](#); AI, 26/03/2019, [url](#); HRW, 27/03/2019, [url](#)

³⁰⁸ AI, 26/03/2019, [url](#)

³⁰⁹ UNHCR, 18/11/2020, [url](#)

³¹⁰ UNHCR, 21/09/2020, [url](#)

afgenomen. Met de coronapandemie is deze relocatie, volgens de internationale ngo Doctors Without Borders (10/2020), bijna volledig gestopt. Vrijwillig terugkeren naar Somalië, waar de onveiligheid wijdverbreid is en het gezondheidssysteem ondermaats is en onder druk staat, lijkt voor de meeste kampbewoners nog minder een alternatief.³¹¹

7.4.2. Terugkeer naar Mogadishu vanuit Jemen

In september 2020 verblijven er volgens cijfers van het UNHCR 220.908 Somalische vluchtelingen in Jemen. Ze maken 89 % uit van de totale vluchtelingenpopulatie van 247.797 personen in Jemen.³¹²

Sinds 2017 organiseert het UNHCR voor Somalische vluchtelingen in Jemen een Assisted Spontaneous Return (ASR)-programma. Zo zijn met de hulp van IOM 5.416 Somalische vluchtelingen teruggekeerd, aldus het UNHCR (08/2020). De meesten van hen verkiezen Mogadishu als plaats om zich te settelen. Tussen 2014 en 30 september 2020 gaat het om 4.120 personen.³¹³

De coronapandemie maakt de vluchtelingen en de asielzoekers in Jemen uiterst kwetsbaar door inkomstenverlies en discriminatie. De Jemenieten achten de asielzoekers en vluchtelingen verantwoordelijk voor het overbrengen van het coronavirus.³¹⁴

7.4.3. Terugkeer naar Mogadishu vanuit Libië

In december 2020 verblijven er volgens cijfers van het UNHCR 2.569 Somalische vluchtelingen in Libië. Ze maken 6 % uit van de totale vluchtelingenpopulatie van 44.725 personen in Libië.³¹⁵ Migranten en vluchtelingen zitten, volgens een rapport van AI (06/2020), vast in Libië. Velen verblijven onder afschuwelijke omstandigheden in overbevolkte detentiecentra en zijn er het slachtoffer van ernstig misbruik, waaronder marteling en verkrachting, terwijl hun leven in gevaar blijft als gevolg van het conflict.³¹⁶ Van 2015 tot oktober 2020 keren 469 Somalische vluchtelingen terug uit Libië volgens het UNHCR.³¹⁷

In de geraadpleegde bronnen vond Cedoca geen cijfers over teruggekeerde Somaliërs vanuit Libië tijdens de huidige verslagperiode.

7.4.4. Terugkeer vanuit de diaspora

Volgens een ambtsbericht van het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken (2017) zouden de meeste terugkeerders uit de diaspora in Mogadishu verblijven. Een anonieme bron verklaarde aan het ministerie dat de stad arbeidskrachten nodig heeft voor de wederopbouw. Bovendien zijn de meeste hulporganisaties daar gevestigd, is de levensstandaard er doorgaans beter en wordt de bevolkingssamenstelling er steeds diverser. Volgens diezelfde bron heeft men, om onder de huidige omstandigheden in de Somalische maatschappij te kunnen overleven, een netwerk van familie,

³¹¹ Doctors Without Borders, 09/10/2020, [url](#)

³¹² UNHCR, 09/2020, [url](#)

³¹³ UNHCR, 18/11/2020, [url](#)

³¹⁴ UNHCR, 09/09/2020, [url](#)

³¹⁵ UNHCR, 01/12/2020, [url](#)

³¹⁶ AI, 22/6/2020, [url](#)

³¹⁷ UNHCR, 30/09/2020, [url](#)

vrienden of clanverwanten nodig. Een dergelijk sociaal vangnet zou in een grote stad als Mogadishu iets minder belangrijk zijn dan op het platteland.³¹⁸

Het Nederlandse ministerie verklaart verder dat terugkeerders naar Zuid- en Centraal-Somalië geen tegenwerking ondervinden van de autoriteiten. Ze zijn niet per definitie een gericht doelwit voor gewelddadige acties, ook niet voor AS. Of men een doelwit vormt voor AS hangt eerder af van het gedrag, de kledij en het netwerk dat men heeft, aldus het ambtsbericht. Wel houdt AS terugkeerders in de gaten. Voormalige AS-leden of personen die een conflict hebben met AS lopen wel een groot risico bij terugkeer. Zij worden overal in Somalië gezocht en gevonden, aldus een bron van het Nederlandse ministerie.³¹⁹

Het HIPS (04/2018) schrijft dat in de voorbije zeven jaar vele Somaliërs uit de diaspora (voornamelijk uit Europa en de VS) terugkeerden. Het engagement en de invloed van deze diaspora in Somalië is duidelijk te zien in de regering: president Farmajo, eerste minister Hassan Keyre en de voorzitter van het Lagerhuis Jawaari hebben allen de dubbele nationaliteit en zijn teruggekeerd uit de VS of Noorwegen. Van de parlementsleden bezit 38 % een dubbele nationaliteit. De meerderheid van de federale ministerraadsleden komt uit de diaspora. Ook zijn enkele directeurs-generaal van federale departementen terugkeerders. Internationale ngo's hebben een voorkeur om met Somaliërs uit de diaspora samen te werken en hen te rekruteren voor sleutelposities.³²⁰ Het HIPS voegt een kanttekening toe:

"While the diaspora experience, knowledge and investment are all crucial in rebuilding Somalia, the lack of employment opportunities for locals compared with returnees has encouraged a number of educated youth to migrate."³²¹

Het Britse ministerie voor Binnenlandse Zaken stelt in een rapport (01/2019) dat de teruggekeerde diaspora meestal bestaat uit mensen met een netwerk of familie in de hoofdstad. Ze keren vaak terug om hun eigendommen te claimen, bedrijven op te richten, familieleden te bezoeken of te werken voor de regering. Door hun socio-economische status is deze categorie van terugkeerders zelfvoorzienend en veerkrachtig. Normaal gezien komen ze niet in dezelfde situatie terecht als de ontheemden in Mogadishu, aldus het Britse rapport.³²²

Volgens een onderzoek van de Finse COI-dienst (2018) is de rol van de terugkerende Somaliërs toegenomen. Velen hebben een opleiding gevolgd in het buitenland en willen hun kennis en capaciteiten bij terugkeer ten dienste stellen van hun moederland. Ze hebben de technische vaardigheden en vaak ook het geld om een zaak op te richten, zoals een hotel of restaurant. Deze terugkeerders en hun investeringen hebben een stimulerend effect op de economie.³²³

8. Impact van het geweld op het dagelijkse leven

De Wereldbank (09/2019) stelt vast dat de steden in Somalië het tempo van hun snelle groei niet kunnen bijhouden. Hierdoor worden ze fragieler, wat ook de stabiliteit van het land bedreigt.³²⁴ Deze

³¹⁸ Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 23/11/2017, pp. 73-74, [url](#)

³¹⁹ Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 23/11/2017, p. 74, [url](#)

³²⁰ HIPS, 11/04/2018, p. 11, [url](#)

³²¹ HIPS, 11/04/2018, p. 12, [url](#)

³²² UK Home Office, 01/2019, p. 28, [url](#)

³²³ Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 9, [url](#)

³²⁴ The World Bank, 02/09/2019, p. 6, [url](#)

steden zijn er niet in geslaagd het hoofd te bieden aan de toegenomen vraag naar grond, huisvesting, basisvoorzieningen en werkgelegenheid. De gevolgen zijn ongecontroleerde uitbreiding, groeiende sloppenwijken en de versnelde achteruitgang van het milieu. De vrees bestaat dat de grote instroom van mensen de claudynamieken doet verschuiven en de al wankelende sociale structuren destabiliseert.³²⁵ De snelle groei van de stedelijke bevolking, de hoge werkloosheid (vooral onder jongeren), de inkomensongelijkheid, het gebrek aan toegang tot basisvoorzieningen en het onvermogen van de overheid om in te grijpen, dragen allemaal bij tot een grotere kwetsbaarheid van de steden. Mogadishu, Merca en Kismayo zijn uitgeroepen tot de drie meest kwetsbare steden ter wereld.³²⁶

8.1. Ordehandhaving en de mogelijkheid tot bescherming van de burgers

Professor Hills stelt in het onderzoek voor de Britse denktank RUSI (2018) dat de overkoepelende uitdaging voor alle inwoners van Mogadishu de onveiligheid is.³²⁷ Verschillende bronnen stellen dat de veiligheidsdiensten niet in staat zijn de bevolking te beschermen tegen terreur of crimineel geweld.³²⁸ Somaliërs wantrouwen het Somalische leger. Als reactie versterken clans en lokale gemeenschappen hun eigen clanmilities als bescherming tegen AS maar ook tegen het SNA, aldus een onderzoek van Felbab-Brown (05/2020).³²⁹ Bovendien is er geen vertrouwen in de politie, volgens bronnen die de Finse COI-dienst (09/2020) en het Noorse Landinfo (05/2018) in Mogadishu consulteerden.³³⁰

Iemand die hulp zoekt bij de veiligheidsdiensten tegen een bedreiging van AS loopt een hoger risico op een vergeldingsactie van deze terreurgroep, zo verklaarde het UNHCR aan de Finse COI-dienst (09/2020).³³¹

De inwoners in Mogadishu zorgen voor hun eigen veiligheid.³³² Ze volgen voortdurend de veiligheidssituatie op. De meeste inwoners blijven via sociale media op de hoogte van veiligheidsincidenten en checkpoints in de stad, volgens een lokale ngo geraadpleegd door de Finse COI-dienst.³³³ Inwoners van Mogadishu plannen hun verplaatsingen in de stad zorgvuldig, volgens onderzoek van de Finse COI-onderzoeksdienst in 2018, ook wanneer ze zich buiten de stad begeven. Ze gebruiken hun netwerk om *up-to-date* te blijven over de veiligheidssituatie en zo onnodige risico's te vermijden. De *tuktuk*-chauffeurs blijken het best op de hoogte van de veiligheidssituatie en van de locatie van de checkpoints. Mensen die in de stad aankomen, raadplegen hun netwerk en identificeren de veilige hotels.³³⁴

Voor bescherming en voor politiewerk zijn de inwoners afhankelijk van hun familie en van informele, op de clan gebaseerde groepen.³³⁵ In vele hoofdstedelijke districten zijn de milities de enige betrouwbare bron voor bescherming en maakt iedereen hiervan gebruik, inclusief de politici. De

³²⁵ The World Bank, 02/09/2019, p. 6, [url](#)

³²⁶ World Bank, 19/10/2018, p. 5, [url](#)

³²⁷ RUSI (Hills A.), 2018, p. 28

³²⁸ Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, pp. 3-5, 20, [url](#); RUSI (Hills A.), 2018, p. 28

³²⁹ Felbab-Brown V., 04/2020, p. 115, [url](#)

³³⁰ Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, p. 20, [url](#); Landinfo, 15/05/2018, p. 11, [url](#)

³³¹ Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, p. 20, [url](#)

³³² RUSI (Hills A.), 2018, pp. 28-29; University of North Carolina (Hills A.), 07/09/2019, p. 340, [url](#); Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, p. 20, [url](#)

³³³ Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, p. 26, [url](#)

³³⁴ Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 7, [url](#)

³³⁵ RUSI (Hills A.), 2018, p. 28; Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, p. 20, [url](#)

milities bieden geen bescherming tegen het terrorisme in de stad maar vullen de lokale politie-initiatieven aan.³³⁶ In Mogadishu is het gebruikelijk dat mensen in geval van problemen contact opnemen met een parlamentslid van hun clan.³³⁷ In de praktijk biedt clanlidmaatschap de betrouwbaarste beveiliging voor burgers, volgens professor Hills (2018).³³⁸ Daarom verkiezen mensen dicht bij hun clan te wonen in de stad.³³⁹

Mogadishu is een kosmopolitische stad door de aanwezigheid van migranten uit verschillende clans en bevolkingsgroepen. De meeste clans zijn vertegenwoordigd in de stad.³⁴⁰ IDMC en de Finse COI-dienst stellen respectievelijk in 2018 en in 2020 dat sommige buurten onder controle staan van specifieke clans. Het district Karaan, bijvoorbeeld, wordt bewoond door leden van de clan van de Abgaal (Hawiye), de oorspronkelijke inwoners van Mogadishu met een historisch sterke positie in de stad.³⁴¹ Hoewel de bevolking van de hoofdstad zich voor een groot deel vestigt op basis van clanverwantschap en hun loyaliteit voornamelijk bij hun eigen clan ligt, komen mensen samen, over de grenzen van de clans heen, door werk, handel, onderwijs en andere sociale omgevingen.³⁴²

Bronnen zijn het erover eens dat vooral twee Hawiye-subclans, Abgaal en Haber Gedir, de stad domineren.³⁴³ De Hawiye beïnvloeden het leger en het bedrijfsleven, de Darod-clan vooral de regering.³⁴⁴ Volgens bronnen die Landinfo (05/2018) consulteerde, behoort een groot deel van de bevolking en de regeringstroepen in de stad tot deze clans. In die zin kan het behoren tot een van die clans voldoende zijn om potentiële agressors in Mogadishu af te schrikken. Een clan kan bescherming bieden wanneer ze sterk genoeg is (of lijkt) om anderen geweld aan te doen of op kosten te jagen.³⁴⁵ De factoren die de mate van bescherming van een persoon bepalen, zijn onder meer de geografische locatie van de clan, de mate waarin de clan de persoon in kwestie kent en waarin deze persoon al dan niet contact heeft gehouden met zijn clan.³⁴⁶

Landinfo (05/2018) stelt dat clanaffiliatie slechts een beperkte bescherming biedt tegen de belangrijkste veiligheidsproblemen in Mogadishu.³⁴⁷ Zo biedt het geen bescherming tegen indirect geweld ("being in the wrong place at the wrong time"), tegen een aanval door een onbekende dader of tegen een aanslag van AS.³⁴⁸ Bijgevolg kan het behoren tot een clan vooral andere gewelddadige misdrijven afschrikken, ook van regeringstroepen.³⁴⁹ Zakenlui en andere personen, die als gevolg van hun vermogen en/of status meer risico lopen om het slachtoffer te worden van roofovervallen of andere misdrijven, hebben meestal andere vormen van bescherming nodig zoals gewapende bewakers.³⁵⁰

³³⁶ RUSI (Hills A.), 2018, pp. 30-31; Hills A., 2019, p. 5

³³⁷ Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, p. 20, [url](#)

³³⁸ RUSI (Hills A.), 2018, p. 28

³³⁹ Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, p. 40, [url](#)

³⁴⁰ Landinfo, 15/05/2018, p. 13, [url](#); RVI (Bradbury M., Abdirashid H.), 17/02/2017, p. 65, [url](#); Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, p. 39, [url](#)

³⁴¹ IDMC, 11/2018, p. 7, [url](#); Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, p. 38, [url](#)

³⁴² Landinfo, 15/05/2018, p. 13, [url](#); RVI (Bradbury M., Abdirashid H.), 17/02/2017, p. 65, [url](#)

³⁴³ Landinfo, 15/05/2018, p. 12, [url](#); Migrationsverket (Lifos), 27/04/2018, p. 8, [url](#); Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, p. 39, [url](#)

³⁴⁴ IPI (Hills A.), 11/03/2019, [url](#)

³⁴⁵ Landinfo, 15/05/2018, p. 12, [url](#)

³⁴⁶ Migrationsverket (Lifos), 27/04/2018, p. 11, [url](#)

³⁴⁷ Landinfo, 15/05/2018, pp. 12-13, [url](#)

³⁴⁸ Landinfo, 15/05/2018, p. 12, [url](#)

³⁴⁹ Landinfo, 15/05/2018, p. 13, [url](#)

³⁵⁰ Landinfo, 15/05/2018, p. 13, [url](#)

Volgens een rapport van UK Home Office (01/2019) zijn de meeste clans en minderheidsgroepen in de hoofdstad vertegenwoordigd. Sommige minderhedenclans of -groepen hebben een gevestigde gemeenschap in Mogadishu. Sommige hebben de afgelopen jaren bedrijven en bestaansmiddelen opgebouwd.³⁵¹ Minderheidsgroepen (inclusief minderheidsclans), zoals de Bantoe, Tumaal, Reer Hamar/Benadiri en Madhiban, bevinden zich in een zwakke positie in vergelijking met de meerderheidsclans. Zij kunnen worden uitgesloten van deelname aan bestuursinstellingen. Ze ondervinden discriminatie op de arbeidsmarkt, bij gerechtelijke procedures en openbare diensten. Ze hebben meestal geen ondersteunend netwerk zoals een lid van een meerderheidsclan wel heeft.³⁵² Leden van niet-dominante clans en groepen zijn potentieel kwetsbaarder voor criminaliteit zoals diefstal en verkrachting, ook wanneer ze te maken hebben met regeringstroepen. Landinfo (05/2018) heeft weliswaar geen informatie die erop wijst dat personen van niet-dominante clans in Mogadishu systematisch worden blootgesteld aan geweld.³⁵³ ACLED biedt in haar databank geen informatie over de clanbanden van de slachtoffers van gewelddaden.³⁵⁴

Volgens het ambtsbericht van het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken (03/2019) treft de slechte veiligheidssituatie in Somalië in het bijzonder alleenstaande vrouwen die geen bescherming hebben van een clannetwerk en ontheemde vrouwen. Vrouwen uit minderheidsclans die in vluchtelingenkampen leven, zijn bijzonder kwetsbaar voor geweld en seksueel misbruik.³⁵⁵ Volgens het Gender-Based Violence Information Management System (GBVIMS)³⁵⁶ zijn IDP's het meest kwetsbaar voor seksueel geweld.³⁵⁷ IIED (09/2019) meldt wijdverspreide onveiligheid in informele nederzettingen. De lokale politie heeft moeite om de inwoners te beschermen tegen diefstal, geweldpleging, gendergerelateerd geweld, smokkel en moord.³⁵⁸

8.2. Bewegingsvrijheid, transportmiddelen en veiligheid op de verkeersaders

De Logistics Cluster, een initiatief van het World Food Program (WFP), brengt in november 2020 de toegankelijkheid van het wegennetwerk in Somalië in kaart. De belangrijke verbindingsweg van Mogadishu naar Baidoa (regio Bay) is toegankelijk tot Afgoye maar verder slechts gedeeltelijk open, onder andere door overstromingen. De weg via Afgoye en Jilib naar Kismayo in het zuiden is ontoegankelijk vanaf Afgoye. De weg van Mogadishu naar Beledweyne (regio Hiiraan) is toegankelijk tot Balad (regio Middle Shabelle) maar vanaf dan gedeeltelijk tot helemaal niet toegankelijk, ook door onder meer overstromingen.³⁵⁹ Verplaatsingen over de weg van Mogadishu naar Kismayo in het zuiden, Baidoa in het westen of Beledweyne in het noorden zijn sterk beperkt, volgens verschillende bronnen geïnterviewd door de Finse COI-dienst in maart 2020. AS is in staat om alle wegen naar Mogadishu te controleren. Naast de terreurgroep zijn er nog andere actoren, zoals veiligheidsdiensten actief langsheen deze wegen, die de reis kunnen bemoeilijken. Een internationale ngo verklaart dat de wegen minder bereikbaar zijn dan twee à drie jaar geleden. Verschillende groepen (clanmilities, AS

³⁵¹ UK Home Office, 01/2019, p. 8, [url](#)

³⁵² UK Home Office, 01/2019, p. 8, [url](#); Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, pp. 41-42, [url](#)

³⁵³ Landinfo, 15/05/2018, p. 13, [url](#)

³⁵⁴ ACLED, via export tool geraadpleegde update, 28/11/2020, [url](#)

³⁵⁵ Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 19/03/2019, p. 46, [url](#)

³⁵⁶ Het Gender-Based Violence Information Management System (GBVIMS) is een databank die gegevens bevat over seksueel geweld in conflictsituaties. Deze databank wordt beheerd door enkele VN-organisaties en internationale ngo's. In: UNSOM, 19/06/2019, [url](#)

³⁵⁷ UNSOM, 19/06/2019, [url](#)

³⁵⁸ IIED (Bryld E. et al), 09/2019, p. 12, [url](#)

³⁵⁹ World Food Program (WFP), 09/11/2020, [url](#)

en bandieten) bemannen checkpoints langsheen deze wegen waar mensen een bijdrage moeten betalen en met geweld te maken kunnen krijgen.³⁶⁰

Het luchtverkeer vanop de internationale luchthaven Aden Adde in de stad wordt verzorgd door Djiboutiaanse, Ethiopische, Keniaanse, Oegandese, Turkse, Somalische en Qatarese luchtvaartmaatschappijen voor zowel binnenlandse als internationale vluchten.³⁶¹

Het openbaar vervoer in de hoofdstad bestaat uit motortaxi's (lokaal gekend als *moto* of *boda-boda*), *tuktuks* (een driewielig gemotoriseerd voertuig), autotaxi's en autobussen.³⁶²

Als veiligheidsmaatregel telt de hoofdstad honderden permanente of mobiele checkpoints, bemand door veiligheidsdiensten. De meeste bevinden zich in het stadscentrum omdat daar de ministeries en andere regeringsgebouwen liggen. Alle vijf de hoofdwegen die naar de stad leiden hebben een controlepost. Sommige van de controleposten zijn bemand door veiligheidstroepen die lid zijn van een bepaalde clan. Zo zijn de politieagenten die bij de controlepost van het door de Abgaal bevolkte district werken meestal van dezelfde clan omdat ze de leden van hun gemeenschap kennen.³⁶³ De Finse COI-dienst (09/2020) vond geen eenduidige informatie over eventuele betalingen aan deze controleposten. Bepaalde bronnen stellen dat burgers helemaal niet moeten betalen, andere bronnen hebben het over een betaalplicht voor iedereen, met bedragen die variëren van \$ 0,25 tot \$ 5.³⁶⁴

De veiligheidsdiensten vallen de passanten soms lastig aan de checkpoints. Automobilisten en motortaxi's kunnen beschoten worden wanneer ze het stopbevel negeren, wat kan leiden tot dodelijke slachtoffers.³⁶⁵ De controleposten in de stad beperken de mobiliteit van de inwoners, wat vaak tot irritatie leidt.³⁶⁶ Hoewel de semi-permanente wegblokkades de frequentie van gewapende aanvallen verminderen, zorgen ze er ook voor dat vele zaken failliet gaan.³⁶⁷ Autobestuurders van minderheidsgroepen mogen de controleposten niet passeren, ook al hebben ze het vereiste identiteitsbewijs, zo verklaarde een Somalische ngo aan de Finse COI-onderzoekers (09/2020).³⁶⁸

"De clanafkomst van een inwoner van de hoofdstad vormt geen beperking voor zijn mobiliteit, volgens het onderzoek van de Finse COI-dienst.³⁶⁹

De impact van de corona-epidemie laat zich in de verslagperiode ook voelen op het gebied van de bewegingsvrijheid en de mobiliteit. De overheid schort alle internationale vluchten op van 16 maart tot 3 juli 2020.³⁷⁰ Hierop volgt een verbod op nationale vluchten (31 maart tot 5 juli 2020), de sluiting van moskeeën en restaurants (10 april 2020) en de instelling van een avondklok (16 april 2020).³⁷¹ De avondklok geldt niet voor journalisten en essentiële diensten, volgens de onlinekrant Radio Dalsan

³⁶⁰ Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, p. 27, [url](#)

³⁶¹ Mogadishu Airport – Aden Adde International Airport, s.d., [url](#)

³⁶² Quartz Africa (Dahir A. L.), 01/05/2019, [url](#); Innovation Village, 03/05/2019, [url](#)

³⁶³ Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, pp. 21-24, [url](#)

³⁶⁴ Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, pp. 22-23, [url](#)

³⁶⁵ Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, pp. 23-24, [url](#)

³⁶⁶ Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, p. 24, [url](#); HIPS, 17/01/2020, p. 2, [url](#)

³⁶⁷ HIPS, 17/01/2020, p. 2, [url](#)

³⁶⁸ Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, p. 24, [url](#)

³⁶⁹ Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, p. 4, [url](#)

³⁷⁰ Radio Dalsan, 16/03/2020, [url](#); PolGeoNow (Centanni E.), 20/10/2020, [url](#); Nation, 03/08/2020, [url](#)

³⁷¹ PolGeoNow (Centanni E.), 20/05/2020, [url](#); Radio Dalsan, 11/04/2020, [url](#); Radio Dalsan, 16/04/2020, [url](#); PolGeoNow (Centanni E.), 20/10/2020, [url](#)

(04/2020).³⁷² Tijdens de ramadan worden de moskeeën opnieuw toegankelijk in de hoofdstad maar onder strikte maatregelen.³⁷³

8.3. Algemene economische activiteit

Voor de uitbraak van de coronapandemie ging de Somalische economie in stijgende lijn, herstellende van het schokeffect van de droogte in 2016/2017. In maart 2020 bereikt Somalië een mijlpaal wanneer de Wereldbank en het Internationaal Monetair Fonds (IMF) schuldverlichting toestaan in kader van het Heavily Indebted Poor Countries (HIPC)-initiatief.³⁷⁴ Somalië heeft een totale schuld van \$ 5,3 miljard.³⁷⁵ Door de uitbraak van het coronavirus zal de economische groei aanzienlijk teruglopen. Een schok van deze omvang leidt, volgens de Wereldbank (06/2020), tot een stijging van de werkloosheid in de formele en informele sector.³⁷⁶ In oktober 2020 stelt de Wereldbank dat de economie met 1,5 % zal krimpen als gevolg van de epidemie, de overstromingen en de sprinkhanenplaag. Alle sectoren in de economie lijden hierdoor inkomstenverlies, zowel op federaal niveau als op dat van de lidstaten. De pandemie heeft de uitvoer van vee, de belastinginkomsten en geldtransfers³⁷⁷ vanuit de diaspora beperkt, wat een directe impact heeft op de arme huishoudens en op de diensten en kernfuncties van de overheid.³⁷⁸ Bovendien zijn de prijzen van basisproducten en grondstoffen gestegen, volgens het rapport van de VN-expert van de VN-mensenrechtenraad (08/2020), wat extra risico's inhoudt voor de voedselzekerheid van de kwetsbare bevolking.³⁷⁹

De coronamaatregelen in Mogadishu hebben een impact op de formele en informele economie. Volgens het onafhankelijk Somalisch onderzoekscentrum Somali Public Agenda (06/2020), lijden vooral kleine en middelgrote bedrijven onder de gevolgen van de maatregelen zoals cafés, melk- en theeverkopers, marktkramers, groente- en fruitverkopers, restaurants, teashops, schoenpoetsers, reisbureaus, *khat*-handelaren en -verkopers, geldtransfers, *tuktuk*-bestuurders³⁸⁰, school- en universiteitsdocenten, kledingbedrijven en andere bedrijven die geïmporteerde goederen verkopen.³⁸¹ Vele ontheemden en andere armen in de stad verdienen een inkomen in de informele sector. De coronamaatregelen maken hen werkloos waardoor ze niet in staat zijn om in basisbehoeftes te voorzien.³⁸² Het stadsbestuur besluit in een studie over de impact van corona (11/2020) dat de verarming van de bevolking als gevolg van de coronamaatregelen waarschijnlijk een grotere bedreiging is dan het virus zelf.³⁸³

De Wereldbank stelt in een rapport van september 2019 dat Mogadishu het meest van alle Somalische steden getroffen is door armoede. Desondanks is de toegang tot basisvoorzieningen zoals elektriciteit, water, riolering, verbeterde huisvesting, onderwijs en gezondheid beter in de hoofdstad.³⁸⁴

³⁷² Radio Dalsan, 16/04/2020, [url](#)

³⁷³ Radio Dalsan, 23/04/2020, [url](#); PolGeoNow (Centanni E.), 20/05/2020, [url](#)

³⁷⁴ The World Bank, 06/2020, p. v, [url](#)

³⁷⁵ Reuters (Shalal A.), 01/03/2020, [url](#)

³⁷⁶ The World Bank, 17/07/2020, [url](#)

³⁷⁷ Deze geldtransfers worden geschat op een jaarlijks totaal van \$ 1,5 tot 2 miljard, goed voor 25 tot 40 % van de economie. Bron: The London School of Economics and Political Science (Ibrahim A.), 02/09/2020, [url](#)

³⁷⁸ The World Bank, 28/10/2020, [url](#)

³⁷⁹ UNHCR, 24/08/2020, p. 8, [url](#)

³⁸⁰ *Bajaj(a)* = *tuktuk*

³⁸¹ Somali Public Agenda (Abdullahi A., Sharif M.), 06/06/2020, [url](#)

³⁸² AI, 21/07/2020, [url](#)

³⁸³ BRA- Durable Solutions Unit (DSU), 11/2020, p. 7, [url](#)

³⁸⁴ The World Bank, 04/2019, p. xix, [url](#)

8.4. Gezondheidszorg, onderwijs, werkgelegenheid, huisvesting, diensten

EASO (2017) stelt dat betrouwbare gegevens over de meeste indicatoren voor de menselijke ontwikkeling (*human development indicators*) niet beschikbaar zijn of significante statistische onzekerheden bevatten.³⁸⁵ Dit geldt voor alle gegevens in dit hoofdstuk.

8.4.1. Gezondheidszorg

De gezondheidszorg is ondermaats in Somalië.³⁸⁶ Een aanzienlijk deel van de bevolking stelt het zonder basisgezondheidszorg.³⁸⁷ Er is alleen eerstelijnsgezondheidszorg beschikbaar, voornamelijk moeder- en kindzorg.³⁸⁸ Het ministerie van Volksgezondheid is niet in staat om noodsituaties op gezondheidsgebied te voorkomen, op te sporen en erop te reageren. De beschikbaarheid van medicijnen en de aanwezigheid van gespecialiseerde zorg in Zuid- en Centraal-Somalië is beperkt. Enkele privéziekenhuizen in Mogadishu bieden gespecialiseerde, dure behandelingen aan. Diegenen met financiële draagkracht reizen naar het buitenland voor speciale zorg zoals kankerbehandelingen en hart- en vaatziekten.³⁸⁹ Privégezondheidszorg wordt verstrekt door commerciële initiatieven, semi-openbare ziekenhuizen (waar de overheid samenwerkt met een ander land) of door een VN- of een ngo-faciliteit.³⁹⁰ Volgens onderzoek van de Deense COI-dienst (11/2020) is de privésector in Mogadishu de belangrijkste zorgverlener geworden.³⁹¹ Deze zorg is voor de meeste Somaliërs onbetaalbaar.³⁹²

De Wereldbank (06/2020) stelt dat het coronavirus zich sneller verspreid in Somalië dan in de buurlanden. Deze exponentiële besmetting bedreigt de al zwakke gezondheidsinfrastructuur.³⁹³ Door de beperkte testcapaciteit is het volgens WHO onmogelijk om de verspreiding van het coronavirus op te volgen.³⁹⁴ De burgemeester van Mogadishu verklaart in april 2020 dat er meer inwoners van de stad gestorven zijn aan COVID-19 dan de officiële cijfers aangeven.³⁹⁵

In 2019 telt Mogadishu 61 ziekenhuizen, waarvan 11 publieke klinieken.³⁹⁶ Daarnaast zijn er 91 gezondheidscentra (74 private en 17 gerund door ngo's).³⁹⁷ Het Forlanini-ziekenhuis behandelt als enige in Mogadishu geesteszieken. Vrouwen worden er enkel poliklinisch behandeld.³⁹⁸ Het Somalisch-Turkse Recep Tayyip Erdogan Training and Research Hospital wordt door een VN-bron beschouwd als het ziekenhuis met de grootste capaciteit. Het Banadir Hospital is als universiteitsziekenhuis een van

³⁸⁵ EASO, 20/12/2017, p. 59, [url](#)

³⁸⁶ The World Bank, 06/2020, p. 4, [url](#); WHO, 23/06/2020, [url](#); HIPS, City University of Mogadishu (Warasame A.), 05/2020, pp. 7-8, [url](#)

³⁸⁷ DIS, 11/2020, p. 14, [url](#)

³⁸⁸ Norwegian Ministry of Foreign Affairs, 11/05/2018, [url](#)

³⁸⁹ Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 35, [url](#); IDMC, 01/2020, p. 37, [url](#); DIS, Somalia, Health System, 11/2020, p. 7, [url](#)

³⁹⁰ DIS, 11/2020, p. 7, [url](#)

³⁹¹ DIS, 11/2020, p. 26, [url](#)

³⁹² DIS, 11/2020, p. 14, [url](#)

³⁹³ DIS, 11/2020, p. 27, [url](#)

³⁹⁴ The World Bank, 06/2020, p. 2, [url](#)

³⁹⁵ ICG, 08/05/2020, p. 2, [url](#)

³⁹⁶ Somali Affairs, 09/04/2020, [url](#)

³⁹⁷ ReDSS, 05/2019, p. 55, [url](#); Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, p. 31, [url](#)

³⁹⁸ ReDSS, 05/2019, p. 55, [url](#)

³⁹⁹ Hassan S., 24/08/2017, [url](#); DIS, 11/2020, p. 36, [url](#)

de grootste in de stad.³⁹⁹ Het De Martino-hospitaal is als enige medische faciliteit uitgerust om coronapatiënten te behandelen.⁴⁰⁰

In principe is de zorg in de ziekenhuizen gerund door de overheid en de ngo's gratis, maar een forfaitaire vergoeding van \$ 5 kan worden gevraagd in de publieke ziekenhuizen. Privéklinieken en -dokters hanteren hun eigen prijzen. Sommige ziekenhuizen maken een onderscheid op basis van de financiële draagkracht van de patiënt en zijn uitgebreide familie. Na een onderzoek beslist het management of de patiënt al dan niet gratis zal worden behandeld.⁴⁰¹ Een ziekenhuisdirecteur verklaart begin 2018 aan de Finse COI-dienst dat zijn instelling alle patiënten behandelt, ook diegenen die de vergoeding moeilijk kunnen betalen zoals de IDP's. In deze gevallen kan er onderhandeld worden over de prijs. Maar niet alle ziekenhuizen zijn zo flexibel.⁴⁰² In Mogadishu is er een gratis ambulancedienst, Aamin 999, die gerund wordt door vrijwilligers. Het biedt de klok rond medische interventies aan. Dit ziekenvervoer draait volledig op donaties.⁴⁰³

De toegang tot gezondheidszorg voor de IDP's is slechter dan voor de overige inwoners van Mogadishu, volgens een onderzoek van ReDSS (05/2019).⁴⁰⁴ Een onderzoek van IDMC (01/2020) stelt dat de toegang tot gratis gezondheidszorg bestemd voor IDP's ook toegankelijk is voor de overige inwoners van de hoofdstad. Diegenen die het kunnen betalen, kiezen de privé-initiatieven die beter uitgerust zijn en minder druk bezocht worden.⁴⁰⁵ Volgens een onderzoek van AI in drie IDP-kampen in juni-juli 2020 zijn er geen COVID-19-testfaciliteiten. Als gevolg van de avondklok en andere beperkingen is de gezondheidszorg aanzienlijk beperkt in deze kampen.⁴⁰⁶

8.4.2. Onderwijs

Sinds 1991 is er geen universeel, formeel onderwijssysteem in Somalië. Met internationale hulp heeft de overheid significante vooruitgang geboekt op het vlak van onderwijs. Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Hoger Onderwijs heeft echter nog beperkte middelen en controle over de onderwijsinstellingen in het land, volgens het rapport van de Bertelsmann Stiftung (07/2020). Ongeveer 36 % van de kinderen zijn ingeschreven in het basisonderwijs.⁴⁰⁷ Volgens de EU leidt de toegenomen stabiliteit ertoe dat steeds meer jongeren toetreden tot het basis- en secundaire onderwijs.⁴⁰⁸ Kinderen in Somalië starten later met hun schoolloopbaan omdat ouders vinden dat kinderen tussen de zes en negen jaar te jong zijn om naar school te gaan.⁴⁰⁹ Volgens Refugees International (12/2019) geniet slechts 30 % van de kinderen van ontheemden onderwijs.⁴¹⁰ Het gebrek aan onderwijskansen is een belangrijke bron van frustratie voor jongeren.⁴¹¹

Mogadishu telt ongeveer 250 basisscholen (waaronder 222 privéscholen), 200 middelbare scholen en ongeveer 100 instellingen voor hoger onderwijs. Vele scholen zijn in privéhanden en kunnen

³⁹⁹ DIS, 11/2020, p. 24, [url](#)

⁴⁰⁰ HIPS, City University of Mogadishu (Warasame A. A.), 05/2020, p. 67, [url](#)

⁴⁰¹ DIS, 11/2020, pp. 44-45, [url](#)

⁴⁰² Finnish Immigration Service, 05/10/2018, pp. 35-36, [url](#)

⁴⁰³ UNMAS (Roberts R.), 12/12/2018, p. 30, [url](#); Africa News (Shaban A. R. A.), 02/02/2020, [url](#)

⁴⁰⁴ ReDSS, 05/2019, p. 55, [url](#)

⁴⁰⁵ IDMC, 01/2020, p. 37, [url](#)

⁴⁰⁶ AI, 21/07/2020, [url](#)

⁴⁰⁷ Bertelsmann Stiftung, 13/07/2020, [url](#)

⁴⁰⁸ European External Action Service, 03/11/2018, [url](#)

⁴⁰⁹ The World Bank, 04/2019, p. 3, [url](#)

⁴¹⁰ Refugees International (Yarnell M.), 16/12/2019, p. 15, [url](#)

⁴¹¹ Mercy Corps, 04/2018, p. 8, [url](#)

onbetaalbaar zijn, zeker voor de ontheemden in de stad.⁴¹² De geraadpleegde bronnen tellen tussen de 40 en 70 universiteiten in de hoofdstad.⁴¹³ Onderzoek door HIPS (07/2020) wijst uit dat winstbejag en het gebrekkige toezicht door de overheid de aanwas van deze particuliere instellingen voor hoger onderwijs voedt.⁴¹⁴ De Britse denktank Overseas Development Institute (ODI) stelt in een onderzoek (02/2020) dat de Somali National University de enige openbare universiteit is. Alle andere zijn in privéhanden en opgericht door de Somalische diaspora, religieuze organisaties, ngo's en ondernemers. Deze instellingen overleven van de studentenbijdrages.⁴¹⁵ De federale overheid tracht de leiding van bepaalde scholen over te nemen. In augustus 2018, bijvoorbeeld, neemt het ministerie van Onderwijs het bestuur over van 24 scholen in Mogadishu, samen goed voor 65.000 studenten.⁴¹⁶ Het onderwijs in de door de regering geleide scholen is gratis, volgens een onderzoek van de Somali Public Agenda (04/2019).⁴¹⁷ Een onderzoek van de Finse COI-dienst (10/2018) stelt echter dat alle onderwijsvormen betalend zijn. Zelfs scholen die door ngo's worden gerund en beweren gratis onderwijs te geven, rekenen *service fees* aan voor onder andere lesmateriaal. Het schoolgeld varieert van school tot school maar ligt meestal tussen de \$ 10 en \$ 15 per maand.⁴¹⁸ Somali Public Agenda (05/2019) stelt dat, ondanks de inspanningen van de overheid om kinderen in te schrijven in de publieke scholen, de minder gegoede gezinnen uit de boot vallen. Velen zijn niet op de hoogte van het gratis onderwijsaanbod.⁴¹⁹ Volgens een onderzoek van de koepelorganisatie ReDSS (05/2019) sturen veel ontheemden hun kinderen naar de *madrassas* (koranscholen) door de hoge schoolkosten.⁴²⁰

USAID suggereert in 2018 dat de kwaliteit van het onderwijs niet voldoet.⁴²¹ De Wereldbank (08/2019) stelt dat in de regio Benadir 20,1 % van de leerkrachten in het lager onderwijs en 21,1 % in het middelbaar onderwijs gekwalificeerd zijn om les te geven.⁴²² De kwaliteit van het hoger onderwijs is ondermaats, stellen HIPS en de City University of Mogadishu (07/2020).⁴²³

In het algemeen is het basisonderwijs in IDP-kampen gratis maar families moeten wel bijkomende kosten betalen zoals schoolgerief en vervoer. Deze kosten nemen toe in het secundair onderwijs dat enkel buiten het IDP-kamp beschikbaar is. Enkele internationale organisaties zoals Save the Children en NRC geven ondersteuning aan ontheemde kinderen.⁴²⁴ Volgens een onderzoek door IDMC (01/2020) bij 164 IDP-huishoudens in het kamp Garasbaaley (district Dayniile) gaat 41 % van de ontheemde jongens naar school in Mogadishu. Voor hun ontheemding ging 29 % van deze jongens naar school. Wat meisjes betreft is er een omgekeerde evolutie: 29 % van hen gaat naar school in Mogadishu terwijl voor de ontheemding 45 % school liep in hun herkomstregio.⁴²⁵ Omdat de leerkrachten in de IDP-nederzettingen zelden opgeleid zijn, is de kwaliteit van het onderwijs minder.⁴²⁶

⁴¹² ReDSS, 13/05/2019, p. 55, [url](#); The World Bank, 08/2019, p. 4, [url](#)

⁴¹³ ODI (Pellini A., Abdi D. I. , Salah G. et al.), 02/2020, p. 22, [url](#); HIPS, City University of Mogadishu, 07/2020, [url](#)

⁴¹⁴ HIPS, City University of Mogadishu, 07/2020, pp. 17-18, [url](#)

⁴¹⁵ ODI (Pellini A., Abdi D. I. , Salah G. et al.), 02/2020, p. 22, [url](#)

⁴¹⁶ Somali Public Agenda, 10/04/2019, p. 1, [url](#); Goobjoog, 14/12/2019, [url](#)

⁴¹⁷ Somali Public Agenda, 10/04/2019, p. 2, [url](#)

⁴¹⁸ Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 33, [url](#)

⁴¹⁹ Radio Ergo, 02/05/2019, [url](#)

⁴²⁰ ReDSS, 13/05/2019, p. 55, [url](#)

⁴²¹ USAID, 23/11/2018, [url](#)

⁴²² The World Bank, 08/2019, p. 23, [url](#)

⁴²³ HIPS, City University of Mogadishu, 07/2020, pp. 17-18, [url](#)

⁴²⁴ IDMC, 01/2020, p. 34, [url](#)

⁴²⁵ IDMC, 01/2020, p. 34, [url](#)

⁴²⁶ IDMC, 01/2020, p. 36, [url](#)

Voor de standaardisering van het onderwijssysteem neemt de overheid enkele belangrijke stappen. Begin augustus 2018 start het nieuwe schooljaar met een nieuw schoolsysteem,⁴²⁷ het volgend schooljaar met een nieuw curriculum voor het basisonderwijs.⁴²⁸ In november 2018 lanceert de EU samen met de Duitse ambassade en de Somalische regering een project om het technische, beroepsgerichte onderwijs te rehabiliteren in Mogadishu.⁴²⁹ In december 2019 verklaart president Farmajo dat 1 miljoen schoolboeken zullen verspreid worden over 915 basisscholen doorheen het land. Er werden ook 102.000 lerarenhandleidingen uitgegeven.⁴³⁰ In september 2020 lanceert de regering een gestandaardiseerde opleiding voor het secundair onderwijs.⁴³¹

Volgens de European External Action Service (EEAS) schrijven 79.000 leerlingen, een recordaantal, zich in voor de nationale examens in mei 2019.⁴³² Op 25 juni 2019 studeren voor de eerste keer in bijna drie decennia tijd studenten af aan de Somali National University in Mogadishu. Deze universiteit was door de burgeroorlog 23 jaar gesloten en heropende in 2014.⁴³³

In de strijd tegen corona sloot de overheid alle scholen in april 2020. Ze openen opnieuw in augustus 2020.⁴³⁴ Volgens het United Nations Children's Fund (UNICEF) heeft de pandemie de inschrijvingsgraad op de Somalische scholen, die al laag was, in het bijzonder voor meisjes, nog doen zakken.⁴³⁵

8.4.3. Werkgelegenheid

Verschillende bronnen geraadpleegd door EASO stellen dat de werkloosheid in Somalië hoog is, tussen de 50 % en 65 %.⁴³⁶ Er bestaan geen exacte cijfers over de werkloosheidsgraad.⁴³⁷

Er is weinig werkgelegenheid voor jongeren in Somalië.⁴³⁸ Werkloosheid is een van de belangrijkste drijfveren voor jongeren om te migreren.⁴³⁹ Volgens de voorzitter van de Somalische vakbondsfederatie, Omar Faruk Osman, is de werkloosheid en het gebrek aan degelijk werk voor de jeugd fundamentele oorzaken zijn van de instabiliteit in het land.⁴⁴⁰ Ook de onafhankelijke VN-expert voor de mensenrechtensituatie in Somalië, Bahame Tom Mukirya Nyanduga, benoemt de jeugdwerkloosheid als een van de uitdagingen.⁴⁴¹

In Mogadishu is er bijna geen werk te vinden en de beste jobs zijn meestal ingenomen, volgens het rapport van de Finse COI-dienst (09/2020). De arbeidsmarkt is zeer beperkt. Het land heeft geen tewerkstelling creërende industrie. De groeiende bouwsector, voornamelijk gesponsord door de diaspora, is wel een grote werkgever maar het werk betaalt slecht. Bovendien bekijken leden van de meerderheidsclans werk in de bouwsector negatief. Daarom zijn er vaak minderheidsgroepen aan het

⁴²⁷ UNSOM, 24/07/2018, [url](#)

⁴²⁸ Reuters (Sheikh A., Hussein A.), 01/10/2019, [url](#)

⁴²⁹ European External Action Service, 03/11/2018, [url](#)

⁴³⁰ Goobjoog, 14/12/2019, [url](#)

⁴³¹ Hiiraan, 02/09/2020, [url](#)

⁴³² Deze door de overheid georganiseerde eindexamens voor het basis- en secundair onderwijs werden in 2016 opnieuw ingericht. Toen schreven 3.410 studenten zich hiervoor in. Bron: EEAS, 03/06/2019, [url](#)

⁴³³ Pulse (Tubai G.), 25/06/2019, [url](#)

⁴³⁴ Xinhau, 12/08/2020, [url](#); Andalou Agency (AA) (Mukami M.), 24/09/2020, [url](#)

⁴³⁵ AA (Mukami M.), 24/09/2020, [url](#)

⁴³⁶ EASO, 20/12/2017, p. 52, [url](#)

⁴³⁷ Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, p. 33, [url](#)

⁴³⁸ Ministerie van Buitenlandse Zaken - Nederland, 23/11/2017, p. 17, [url](#); UN, 09/08/2019, [url](#)

⁴³⁹ HIPS, 11/04/2018, p. 8, [url](#)

⁴⁴⁰ Shabelle Media Network, 19/06/2019, [url](#)

⁴⁴¹ OHCHR, 25/07/2019, [url](#)

werk op de bouwterreinen. De haven van Mogadishu creëert ook wat werkgelegenheid. De beste jobs zijn meestal al ingenomen door Somali uit de diaspora die beter opgeleid zijn dan hun landgenoten.⁴⁴²

De arbeidsmarkt wordt ook getroffen door de corona-epidemie. De Federation of Somali Trade Unions (FESTU) meldt in augustus 2020 dat de lonen soms niet meer of laattijdig worden uitbetaald. Vele werknemers verliezen hun werk zonder compensatie. Er is geen ondersteuning in het zoeken van een alternatieve job, noch bestaat er een sociaal zekerheidssysteem.⁴⁴³

8.4.4. Huisvesting

Door de snelle verstedelijking en de investeringen van de diaspora boomt de bouwsector in Somalië en dit vooral in de hoofdstad. Er is een grote vraag naar woningen en commerciële gebouwen.⁴⁴⁴

Volgens een rapport van de Finse COI-onderzoeksdienst van 2018 leidt de bevolkingsgroei in de stad tot meer landconflicten. Somaliërs die vanuit de diaspora terugkeren, eisen het land op dat ooit toebehoorde aan hun directe of uitgebreide familie. Dit heeft tot uitzettingen geleid in de ontheemdenkampen in de stad. Er bestaat geen afdoend wettelijk kader om deze gronddisputen te regelen.⁴⁴⁵

De grondprijs in Mogadishu is sinds 2012 naar schatting vertienvoudigd, aldus een rapport van IIED van januari 2019. Verschillende factoren verklaren die stijging: de verwarring over het eigendomsrecht door het gebrek aan een officiële regelgeving, het onrechtmatig verwerven van openbare gronden door particulieren, de instroom van IDP's en de toename van het aantal terugkeerders. Ten slotte is er ook de aanwezigheid van buitenlanders, inclusief de internationale ontwikkelingsorganisaties, die zich hoge prijzen kunnen veroorloven voor onroerend goed.⁴⁴⁶ Vele huishoudens met een laag inkomen verhuizen naar de rand van de stad. Sommige gaan uiteindelijk in IDP-nederzettingen wonen omdat dit het enige onderdak is dat ze zich kunnen veroorloven.⁴⁴⁷ Door de stijging van de grondprijs en het gebrek aan een gereguleerde huurmarkt zijn uitzettingen een voortdurende bedreiging voor de ontheemden en armere inwoners van Mogadishu.⁴⁴⁸

Voor de huur van een woning in de formele sector, de toegang tot formele fiscale diensten (het verkrijgen van een lening) of het verkrijgen van officiële documenten is een identiteitsbewijs nodig. IIED stelt in september 2019 dat gevestigde inwoners van Mogadishu makkelijker een identiteitskaart verkrijgen dan IDP's. Maar dit geldt niet voor alle inwoners. Wanneer ze een machtig netwerk hebben of extra betalen, kunnen mensen bepaalde regels omzeilen. IDP's hebben gewoonlijk noch dit netwerk noch het geld.⁴⁴⁹

Het Somalische patriarchale normen- en waardensysteem creëert een ongelijkheid tussen mannen en vrouwen en beperkt ook de toegang tot huisvesting voor vrouwen. Vrouwen zijn afhankelijk van mannen voor grondbezit, het huren van een woonst of tijdelijk onderdak. Ze hebben minder economische mogelijkheden die hen in staat stellen iets op eigen houtje te huren en minder toegang tot relevante persoonlijke netwerken die noodzakelijk zijn voor het verkrijgen van een woonst.⁴⁵⁰ Dit

⁴⁴² Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, p. 33, [url](#)

⁴⁴³ FESTU, 08/2020, [url](#)

⁴⁴⁴ Ministry of Planning, Investment and Economic Development (MOP) – Somalia, 24/12/2019, pp. 237, 238, [url](#)

⁴⁴⁵ Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 20, [url](#)

⁴⁴⁶ IIED, 01/2019, p. 3, [url](#); IIED (Bryld E., Kamau C., Bonnet C. et al.), 09/2019, p. 12, [url](#)

⁴⁴⁷ IIED (Bryld E., Kamau C., Bonnet C. et al.), 09/2019, p. 15, [url](#)

⁴⁴⁸ IIED, 10/2019, p. 12 [url](#); Refugees International (Yarnell M.), 16/12/2019, p. 4, [url](#)

⁴⁴⁹ IIED (Bryld E., Kamau C., Bonnet C. et al.), 09/2019, p. 15, [url](#)

⁴⁵⁰ IIED (Bryld E., Kamau C., Bonnet C. et al.), 09/2019, p. 36, [url](#)

maakt alleenstaande vrouwen, weduwes of gescheiden vrouwen en eenoudergezinnen geleid door vrouwen kwetsbaar.⁴⁵¹

Negatieve beeldvorming bemoeilijkt de toegang tot huisvesting voor jonge, alleenstaande mannen, volgens het rapport van IIED van september 2019. Ze dragen vaak het stigma dat ze problemen kunnen veroorzaken (druggebruik en diefstal) of dat ze zich zouden aansluiten bij AS.⁴⁵²

8.4.5. Dienstverlening (water en elektriciteit)

Tot aan de val van Siad Barre was de overheid verantwoordelijk voor de dienstverlening in Mogadishu. Elektriciteitsstoringen en watertekorten kwamen vaker voor ten tijde van Siad Barre dan tegenwoordig. Deze diensten zijn nu in handen van de privésector die echter een hogere prijs aanrekent.⁴⁵³

Er zijn geen exacte cijfers voor Mogadishu, maar ongeveer 31 % van de Somalische bevolking heeft toegang tot drinkwater en 23 % tot verbeterde sanitaire faciliteiten, volgens het rapport van IIED van september 2019.⁴⁵⁴ In Mogadishu bieden privébedrijven leidingwater aan, tankwagens voeren water naar de IDP-nederzettingen. Er zijn naar schatting 600 waterbronnen en -putten in Mogadishu.⁴⁵⁵

Enkele privébedrijven voorzien elektriciteit. Volgens cijfers van 2018 van de Wereldbank heeft naar schatting 33 % van de Somalische bevolking in steden toegang tot elektriciteit. De elektriciteit is bij de duurste ter wereld.⁴⁵⁶ Zonne-energie wordt in sommige informele nederzettingen gebruikt.⁴⁵⁷

Het onderzoek van de Finse COI-dienst (09/2020) wijst uit dat het leven in Mogadishu in het algemeen duur is. De basisdienstverlening, zoals water, is niet gratis. Als er is kraantjeswater is, is dit van erg slechte kwaliteit.⁴⁵⁸

In de IDP-kampen is er geen tot een erg beperkte toegang tot basisdiensten.⁴⁵⁹

9. Rechtspraak EHRM en Verenigd Koninkrijk

Sinds 2011 heeft het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) zich driemaal uitgesproken over de veiligheidssituatie in Mogadishu en over het bestaan van een reëel risico op een behandeling strijdig met artikel 3 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) voor al wie in Mogadishu verblijft. In een arrest van juni 2011 oordeelt het EHRM dat "the violence in Mogadishu was of such a level of intensity that anyone in the city would be at real risk of treatment contrary to Article 3 of the Convention".⁴⁶⁰ In een arrest van september 2013 schat het Hof de situatie anders in. Het stelt vast dat AS Mogadishu niet langer in handen heeft, dat er geen frontlijngevechten of bombardementen meer plaatsvinden in de hoofdstad en dat het aantal burgerdoden is gedaald:

⁴⁵¹ IIED (Bryld E., Kamau C., Bonnet C. et al.), 09/2019, pp. 35, 36, 39, [url](#)

⁴⁵² IIED (Bryld E. et al.), 09/2019, pp. 35-37, [url](#)

⁴⁵³ IIED (Bryld E., Kamau C., Bonnet C. et al.), 09/2019, p. 28, [url](#)

⁴⁵⁴ IIED (Bryld E. et al.), 09/2019, p. 28, [url](#)

⁴⁵⁵ IIED (Bryld E. et al.), 09/2019, p. 28, [url](#)

⁴⁵⁶ IIED (Bryld E. et al.), 09/2019, p. 28, [url](#)

⁴⁵⁷ IIED (Bryld E. et al.), 09/2019, p. 29, [url](#)

⁴⁵⁸ Finnish Immigration Service - Country Information Service, 23/09/2020, p. 32, [url](#)

⁴⁵⁹ The Guardian (Hujale M.), 27/01/2020, [url](#)

⁴⁶⁰ ECHR, 28/06/2011 [Final 28/11/2011], [url](#); ECHR, 10/09/2015, [url](#)

"[A]lthough the human rights and security situation in the city was serious and fragile and in many ways unpredictable, it was not of such a nature as to place everyone present there at a real risk of treatment contrary to Article 3."⁴⁶¹

In een laatste arrest van september 2015, waarvoor het zich baseert op rapporten van de Noorse, Deense en Zweedse migratiediensten, op een arrest van het United Kingdom Upper Tribunal en op documenten van de VN⁴⁶², erkent het Hof dat de veiligheidssituatie in Mogadishu "serious and fragile" blijft, maar dat de situatie niet verslechterd is sinds 2013. Het Hof oordeelt dus opnieuw dat er geen sprake is van een reëel risico op een met artikel 3 van het EHRM strijdige behandeling voor al wie in Mogadishu aanwezig is ("everyone who is present in the city").⁴⁶³

Het Hof, dat zich in het arrest van september 2015 uitspreekt over een alleenstaande Somalische vrouw, voegt hieraan toe dat de situatie bij terugkeer naar Mogadishu van alleenstaande vrouwen zonder toegang tot bescherming van een mannelijk netwerk wel een dergelijk reëel risico inhoudt:

"In the Court's view, it may be concluded that a single woman returning to Mogadishu without access to protection from a male network would face a real risk of living in conditions constituting inhuman or degrading treatment under Article 3 of the Convention."⁴⁶⁴

Bij de arresten van september 2013 en september 2015 noemen telkens twee van de zeven rechters in een afwijkende opinie de analyse van het Hof gebrekkig en haar conclusies voorbarig:

"[The Court] has failed to include in its assessment the reality of massive internal displacement of persons and the unpredictability of the still volatile situation in the Somali capital."⁴⁶⁵

In 2015 stellen deze twee rechters dat het Hof de algemene situatie in Somalië, zoals beschreven in verschillende internationale rapporten, op overdreven wijze relativeert (*downplaying*). Ze verzetten zich in het bijzonder tegen de gedwongen terugkeer van een alleenstaande vrouw die jarenlang in Zweden leefde naar een "dysfunctionele" maatschappij die vijandig staat tegenover haar status.⁴⁶⁶

In september 2014 stelt de Immigration and Asylum Chamber van het Upper Tribunal van het Verenigd Koninkrijk, een administratieve beroepsrechtbank, *country guidance* op voor gedwongen terugkeer naar Somalië:

"Generally, a person who is 'an ordinary civilian' (i.e. not associated with the security forces; any aspect of government or official administration or any NGO or international organisation) on returning to Mogadishu after a period of absence will face no real risk of persecution or risk of harm such as to require protection under Article 3 of the ECHR or Article 15(c) of the Qualification Directive. In particular, he will not be at real risk simply on account of having lived in a European location for a period of time of being viewed with suspicion either by the authorities as a possible supporter of Al Shabaab or by Al Shabaab as an apostate or someone whose Islamic integrity has been compromised by living in a Western country."⁴⁶⁷

⁴⁶¹ ECHR, 05/09/2013 [Final 17/02/2014], [url](#); ECHR, 10/09/2015, [url](#)

⁴⁶² Het gaat onder meer om de volgende rapporten: Danish Immigration Service, Landinfo, 12/03/2014, [url](#); Migrationsverket (Lifos), 20/01/2014, [url](#); Migrationsverket (Lifos), 29/04/2015, [url](#); UK Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber), 10/09/2014, [url](#); UN Security Council, 12/05/2015, [url](#)

⁴⁶³ ECHR, 10/09/2015, [url](#)

⁴⁶⁴ ECHR, 10/09/2015, [url](#)

⁴⁶⁵ ECHR, 05/09/2013 [Final 17/02/2014], [url](#)

⁴⁶⁶ ECHR, 10/09/2015, [url](#)

⁴⁶⁷ UK Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber), 10/09/2014, pp. 2-4, [url](#); UK Home Office, 06/09/2018, p. 10, [url](#)

Het Upper Tribunal stelt dat het aantal burgerdoden in Mogadishu sinds 2011 gedaald is, voornamelijk omdat er een einde kwam aan de openlijke oorlogsvoering binnen de stad en AS haar toevlucht neemt tot operaties tegen zorgvuldig geselecteerde doelwitten. Het gerechtshof meent voorts dat men redelijkerwijs van een gewone burger kan verwachten dat hij het persoonlijke risico slachtoffer te worden van een aanslag van AS kan verminderen door zones en instellingen te vermijden die als doelwitten van de islamistische beweging kunnen beschouwd worden. Anderzijds dient betrokkene wel toegang te hebben tot een familiaal netwerk of het netwerk van een meerderheidsclan. Bij afwezigheid van dergelijke steun dienen volgens de rechtbank bijkomende afwegingen te worden gemaakt, zoals de situatie voor vertrek uit Mogadishu, de duur van de afwezigheid of de toegang tot werkgelegenheid of financiële middelen.⁴⁶⁸

Noch het EHRM, noch het Britse Upper Tribunal spreken zich tijdens de verslagperiode opnieuw uit over de situatie in Mogadishu en de terugkeer naar Somalië via de hoofdstad.

⁴⁶⁸ UK Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber), 10/09/2014, pp. 2-4, [url](#)

Samenvatting

De veiligheidssituatie in Somalië blijft onstabiel. De terreurgroep AS wordt door verschillende bronnen, waaronder de VN-Veiligheidsraad, gezien als een ernstige bedreiging voor de vrede en de veiligheid in het land.

Hoewel AS geen controle meer heeft over Mogadishu, blijven ze direct en indirect de confrontatie aangaan met de overheid en pro-regeringsstrijdkrachten in de stad. Mogadishu wordt tijdens de verslagperiode getroffen door doelgerichte aanslagen tegen personen verbonden aan de overheid en tegen veiligheidspersoneel (meestal met vuurwapens of granaten) en in minder mate door terreuraanslagen met geïmproviseerde explosieven. De meeste gewelddaden in de hoofdstad worden toegeschreven en/of opgeëist door AS.

Het geweld in de hoofdstad stijgt vanaf maart 2020 lichtjes, in vergelijking met de voorafgaande verslagperiode, tot mei 2020. Daarna beschrijft het een dalende lijn, de maand september uitgezonderd.

AS heeft in Mogadishu gerichte moordaanslagen en terreuraanvallen uitgevoerd op overheidsambtenaren, veiligheidstroepen en internationaal personeel op de luchthaven, in hotels, bars, coffeeshops, restaurants, politiebureaus en overheidsgebouwen. Hoewel AS bepaalde groepen viseert, vallen er soms burgerdoden. Verschillende bronnen stellen vast dat AS minder grootschalige, complexe aanvallen uitvoert en zich toelegt op het gebruik van geïmproviseerde explosieven. Tijdens de verslagperiode komt geweld door middel van vuurwapens het vaakst voor in Mogadishu, volgens de gegevens van ACLED, gevolgd door aanslagen met explosieven (IED's en granaten).

Naast gewelddaden door terreurgroepen zijn er ook nog andere actoren verantwoordelijk voor het geweld, zoals de Somalische veiligheidsdiensten, AMISOM en onbekende gewapende groepen. ACLED registreert ook gewelddadige clanconflicten en criminele incidenten die soms burgerdoden eisen.

Officiële cijfers over incidenten en (burger)slachtoffers in Mogadishu zijn niet beschikbaar. Burgers worden soms doelbewust (bijvoorbeeld personen werkzaam in de administratie en zakenlui) en soms als nevenschade (als passant bij een bomaanslag) slachtoffer van het geweld. Tijdens de verslagperiode registreert ACLED 89 incidenten als *violence against civilians* met 87 burgerdoden. Het geweld dat ACLED registreert onder *explosions/remote violence* treft vaak burgers. In de huidige verslagperiode registreert ACLED 127 doden, waaronder ook burgers.

Verschillende bronnen waarschuwen dat de focus op het terreurgeweld in de hoofdstad andere vormen van geweld aan de aandacht onttrekt. Het is ook niet steeds duidelijk wie effectief verantwoordelijk is voor het geweld en wat het motief is.

Verschillende bronnen wijzen op het wanbeheer, de corruptie, de clanrivaliteit, de slechte coördinatie binnen de veiligheidsdiensten en het gebrek aan civiele controle. Tijdens de ordehandhaving doen zich misbruiken voor. Er heerst een klimaat van straffeloosheid. AS is diep geïnfiltreerd in de veiligheidsdiensten. Deze slagen er niet in de burgerbevolking afdoende te beschermen tegen het (terreur)geweld. Hierdoor staan burgers in voor hun eigen veiligheid en bescherming en beroepen ze zich op andere gewapende groepen om zich te beschermen, zoals clanmilities, privé-milities en AS.

De clan waartoe een persoon behoort biedt geen bescherming tegen indirect geweld ("being at the wrong place at the wrong time"), tegen een aanval van een onbekende dader of tegen een aanslag van AS, aldus verschillende bronnen. Wel kan de clan als afschrikkingsmiddel dienen voor gewelddadige misdrijven.

Bepaalde hoofdstedelijke districten zijn veiliger dan andere. De geraadpleegde bronnen stellen dat de overheid in bepaalde districten in het noorden nauwelijks of niet aanwezig is en bestempelen de districten Heliwaa, Yaaqshiid en Dayniile als onveilig. De meeste van de door ACLED geregistreerde gewelddaden vonden in de verslagperiode plaats in de districten Hodan, Yaaqshiid, Dayniile en Dharkenley.

In maart 2020 stelt de overheid de eerste coronabesmetting in Somalië vast in de hoofdstad. Mogadishu wordt het epicentrum van de epidemie. De door de overheid ingestelde coronamaatregelen hebben een impact op het functioneren van de veiligheidsdiensten, op de nationale economie en de werkgelegenheid, op de al ondermaatse gezondheidszorg en op het dagelijks leven van de inwoners van Mogadishu (zoals de mobiliteit en basisvoorzieningen). De maatregelen bemoeilijken de samenwerking tussen de veiligheidsdiensten onderling en tussen deze diensten en de bevolking.

De economische groei loopt terug met een stijging van de werkloosheid in de formele en informele economie tot gevolg. De inkomsten uit de diaspora zijn ook beperkt. De prijzen van de basisproducten en grondstoffen stijgen. Dit heeft een directe impact op de voedselzekerheid van de meest kwetsbare delen van de bevolking, de ontheemden en armen.

Door de beperkte gezondheidszorg is het niet mogelijk de verspreiding van het virus op te volgen, noch alle coronapatiënten te verzorgen.

Mogadishu kent de grootste concentratie van IDP's in het hele land, volgens sommige bronnen tot 25 % van de inwoners. Ze leven verspreid over naar schatting 700 informele nederzettingen, samen met andere kwetsbare groepen: economische vluchtelingen en armen. Terugkeerders uit de diaspora, uit Kenia, Libië en Jemen, settelen zich ook meestal in de hoofdstad. Uit armoede en bij gebrek aan netwerk belanden sommigen onder hen in de IDP-nederzettingen. Tijdens de verslagperiode zijn 99.000 nieuwe IDP's in de stad aangekomen. De meerderheid ontvlucht hun thuis door de overstromingen (53.000) en omwille van de veiligheidssituatie (45.000). Door het gebrek aan basisvoorzieningen en geschikte huisvesting lopen de IDP's in de informele nederzettingen het risico op een tweede ontheemding.

Bibliografie

Rechtstreekse contacten

Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), medewerker van de communicatiedienst, e-mail, 12/09/2019, 25/09/2019, contactgegevens niet vermeld omwille van vertrouwelijkheid

Banadir Regional Administration (BRA), e-mail, 18/02/2020, contactgegevens niet vermeld omwille van vertrouwelijkheid

Hansen S. J., professor aan de NMBU en expert in islamisme in de Hoorn van Afrika en AS, e-mail, 24/08/2019, 23/11/2020, stiq.hansen@nmbu.no

Hills A., professor aan de universiteit van Leeds en expert in het Somalische politiewezen, e-mail, 26/02/2020, contactgegevens niet vermeld omwille van vertrouwelijkheid

Internationale veiligheidsanalysedienst, analist, e-mail, 30/09/2018, contactgegevens niet vermeld omwille van vertrouwelijkheid

Geschreven en audiovisuele bronnen

7DNews (Osman A.), *Somalia Makes Security Changes Following Reports of Al-Shabaab Intelligence Infiltration*, 28/07/2018, <https://7dnews.com/news/somalia-makes-security-changes-following-reports-of-al-shabaab-intelligence-infiltration> [geraadpleegd op 22/01/2019]

AAWSAT, *Turkey Opens Largest Foreign Military Base in Somalia*, 01/10/2017, <https://english.aawsat.com/home/article/1039126/turkey-opens-largest-foreign-military-base-somalia> [geraadpleegd op 01/12/2020]

Austrian Centre for Country of Origin and Asylum Research and Documentation (ACCORD), *Anfragebeantwortung zu Somalia: Informationen zur Sicherheitslage in Ceelasha Biyaha (Elasha Biyaha) [a-9169-1]*, 13/05/2015, <https://www.ecoi.net/en/document/1052515.html> [geraadpleegd op 01/12/2020]

Africa News (Shaban A. R. A.), *Somalia's free ambulance appeals for \$6.454 to clear impounded vehicles*, 02/02/2020, <https://www.africanews.com/2020/02/02/somalia-s-free-ambulance-appeals-for-6454-to-clear-impounded-vehicles/> [geraadpleegd op 01/12/2020]

African Union (AU), *Communiqué high level meeting on Somalia*, 29/04/2020, <http://www.peaceau.org/uploads/com-psd-high-level-meeting-somalia-29-april-2020.pdf> [geraadpleegd op 01/12/2020]

African Union Mission in Somalia (AMISOM), *Sector 1 profile Mogadishu*, 25/08/2016, <http://amisom-au.org/wp-content/uploads/2013/11/Sector-1-Mogadishu.pdf> [geraadpleegd op 31/01/2020]

African Union Mission in Somalia (AMISOM), *Mission Profile, AMISOM Police*, s.d., <https://amisom-au.org/mission-profile/amisom-police/> [geraadpleegd op 26/11/2020]

African Union Mission in Somalia (AMISOM), *Ugandan Formed Police Unit saluted for distinguished service to Somalia*, 30/07/2019, https://amisom-au.org/wp-content/cache/page_enhanced/amisom-au.org/2019/08/ugandan-formed-police-unit-saluted-for-distinguished-service-to-somalia/index.html [geraadpleegd op 01/12/2020]

African Union Mission in Somalia (AMISOM), *Somali security forces and international partners discuss drawdown and future operations*, 04/02/2020, <https://amisom-au.org/2020/02/amisom-somali-security-forces-and-international-partners-discuss-drawdown-and-future-operations/> [geraadpleegd op 25/02/2020]

African Union Mission in Somalia (AMISOM) (Madeira F. C.), *Effects on Covid-19 on AMISOM operations in Somalia*, 14/10/2020, <https://www.accord.org.za/analysis/the-effects-of-covid-19-on-amisom-operations-in-somalia/> [geraadpleegd op 25/11/2020]

Africa up close (Williams P.D.), *Military Integration After Civil Wars: Any lessons for Somalia?*, 17/11/2014, <https://africaupclose.wilsoncenter.org/military-integration-after-civil-wars-any-lessons-for-somalia/> [geraadpleegd op 22/02/2020]

Al Jazeera, *Abdullahi Mohamed Farmajo declared Somalia president*, 03/02/2017, <https://www.aljazeera.com/news/2017/02/somalia-elects-premier-president-170208164804232.html> [geraadpleegd op 22/02/2020]

Al Jazeera, *Somalia Army Chief survives bombing in Mogadishu*, 13/07/2020, <https://www.aljazeera.com/news/2020/7/13/somalia-army-chief-survives-suicide-bombing-in-mogadishu> [geraadpleegd op 30/11/2020]

Amnesty International (AI), *Nowhere else to go forced returns of Somali refugees from Dadaab refugee camp, Kenya*, 14/11/2016, <https://www.amnesty.org/download/Documents/AFR3251182016ENGLISH.PDF> [geraadpleegd op 01/12/2020]

Amnesty International (AI), *Amnesty International Report 2016/17 - The State of the World's Human Rights - Somalia*, 22/02/2017, <https://www.ecoi.net/en/document/1408360.html> [geraadpleegd op 01/12/2020]

Amnesty International (AI), *Not time to go home: unsustainable returns of refugees to Somalia*, 21/12/2017, <https://www.amnesty.org/download/Documents/AFR5276092017ENGLISH.PDF> [geraadpleegd op 01/12/2020]

Amnesty International (AI), *Kenya must not force refugees back to Somalia by closing Dadaab camp*, 26/03/2019, <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2019/03/kenya-must-not-force-refugees-back-to-somalia-by-closing-dadaab-camp/> [geraadpleegd op 01/12/2020]

Amnesty International (AI), *"We live in Perpetual Fear", Violations and Abuses of Freedom of Expressions in Somalia*, 03/02/2020, <https://www.amnesty.org/download/Documents/AFR5214422020ENGLISH.PDF> [geraadpleegd op 09/03/2020]

Amnesty International (AI), *Libya: Fact-finding mission to investigate crimes is a welcome step towards ending impunity*, 22/06/2020, <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2020/06/libya-factfinding-mission-to-investigate-crimes-is-a-welcome-step-towards-ending-impunity/> [geraadpleegd op 07/12/2020]

Amnesty International (AI), *Somalia: Internally displaced people surviving by "the grace of God" amidst COVID-19*, 21/07/2020, <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2020/07/somalia-internally-displaced-people-surviving-by-the-grace-of-god-amidst-covid19/> [geraadpleegd op 30/11/2020]

Andalou Agency (AA) (Mukami M.), *Somalis happy to be back in class after lockdown, Children from vulnerable communities are resuming their studies as countries help fill funding gaps in education*, 24/09/2020, <https://www.aa.com.tr/en/africa/somalis-happy-to-be-back-in-class-after-lockdown/1983906> [geraadpleegd op 02/12/2020]

Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED) Codebook*, 10/04/2019, <https://www.acleddata.com/download/2827/> [geraadpleegd op 20/05/2019]

Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED). Guide for Media Users*, 10/04/2019, <https://www.acleddata.com/download/2820/> [geraadpleegd op 20/05/2019]

Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *Coding review Process*, 10/04/2019, <https://www.acleddata.com/download/3705/> [geraadpleegd op 21/05/2019]

Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *via export tool geraadpleegde update*, 28/11/2020, <https://acleddata.com/data-export-tool/> [geraadpleegd op 03/12/2020]

Benadir Regional Administration (BRA), *About Benaadir*, 21/03/2019, <http://bra.gov.so/about-benaadir/> [geraadpleegd op 01/12/2020]

Benadir Regional Administration (BRA), *Internally Displaced Person and Refugee Returnee Policy*, 01/2019, <https://www.refworld.org/pdfid/5cb4953e4.pdf> [geraadpleegd op 01/12/2020]

Benadir Regional Administration (BRA) - Durable Solutions Unit (DSU), *Covid-19 in Mogadishu: a community-based cross-sectional study*, 11/2020, <https://dsu.so/wp-content/uploads/2020/11/COVID-19-in-Mogadishu-A-Community-Based-Survey-20112020.pdf> [geraadpleegd op 30/11/2020]

Berghof Foundation (Göldner-Ebenthal K.), *Salafi jihadi armed groups and conflict (de-)escalation*, 12/2019, https://www.berghof-foundation.org/fileadmin/user_upload/2019_SJAG_CaseStudy_AIShabaab.pdf [geraadpleegd op 18/02/2020]

Bertelsmann Stiftung, *BTI Transformation Index, Somalia, Country Report 2020*, 13/07/2020, <https://www.bti-project.org/en/reports/country-report-SOM-2020.html#pos0> [geraadpleegd op 23/11/2020]

British Embassy Mogadishu, *Somali National Army Personnel graduate from UK led training in Baidoa*, 30/08/2019, <https://www.africanews.com/2019/08/30/somali-national-army-personnel-graduate-from-uk-led-training-in-baidoa/> [geraadpleegd op 15/09/2019]

Bryld E., Kamau M., Mohamoud M. A., *Using an adaptive approach to making gatekeepers accountable to internally displaced persons in Mogadishu, Somalia*, in *Development in Practice*, 23/05/2020, <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Using%20an%20adaptive%20approach%20to%20making%20gatekeepers%20accountable%20to%20internally%20displaced%20persons%20in%20Mogadishu%20Somali.pdf> [geraadpleegd op 06/12/2020]

Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (BFA) (Tiwald A.), *Analyse der Staatendokumentation. Somalia. Lagekarten zur Sicherheitslage. Situation Maps: Security Situation*, 12/10/2015, http://www.ecoi.net/file_upload/1729_1445329638_soma-analyse-lagekarten-2015-10-12-endversion.pdf [geraadpleegd op 01/12/2020]

Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (BFA), Staatssekretariat für Migration (SEM), *Sicherheitslage in Somalia. Bericht zur österreichisch-schweizerischen FFM*, 08/2017, http://www.ecoi.net/file_upload/5209_1502195321_ffm-report-somalia-sicherheitslage-onlineversion-2017-08-ke.pdf [geraadpleegd op 01/12/2020]

Center on International Cooperation (CIC), *Vanda Felbab Brown*, 12/06/2019, <https://cic.nyu.edu/content/vanda-felbab-brown> [geraadpleegd op 22/02/2020]

Centre for Security Governance (CSG) (Menkhaus K.), *Non-State Security Providers and Political Formation in Somalia*, 27/04/2016, https://secgovcentre.org/wp-content/uploads/2016/11/NSSPs_in_Somalia_April2016.pdf [geraadpleegd op 13/02/2020]

CTC (Warner J., Chapin E.), *Targeted Terror: The Suicide Bombers of al-Shabaab*, 01/02/2018, <https://ctc.usma.edu/wp-content/uploads/2018/02/Targeted-Terror-3.pdf> [geraadpleegd op 01/12/2020]

Combating Terrorism Center (CTC) (Anzalone C.), *Black Banners in Somalia: The State of al-Shabaab's Territorial Insurgency and the Specter of the Islamic State*, 01/03/2018, <https://ctc.usma.edu/app/uploads/2018/03/CTC-Sentinel-Vol11Iss3.pdf> [geraadpleegd op 31/01/2020]

Combating Terrorism Center (CTC) (Maruf H., Joseph D.), *No end in sight for the al-Shabaab threat to Somalia*, Volume 11, Issue 11, 14/12/2018, <https://ctc.usma.edu/no-end-sight-al-shabaab-threat-somalia/> [geraadpleegd op 01/12/2020]

Combating Terrorism Center at West Point (CTC) (Warner J. et al.), *Outlasting the Caliphate: The Evolution of the Islamic State Threat in Africa*, 20/11/2020, <https://ctc.usma.edu/outlasting-the-caliphate-the-evolution-of-the-islamic-state-threat-in-africa/> [geraadpleegd op 22/11/2020]

Comité international de la Croix-Rouge (CICR) (Keating M., Abshir S.), *The Politics of Security in Somali*, 04/2018, https://cic.nyu.edu/sites/default/files/politics_of_security_in_somalia_2018_final_0.pdf [geraadpleegd op 01/12/2020]

Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen (CGVS / CGRA) - Cedoca, *Nota. ACLED: methodologie*, 21/05/2019, https://www.cgra.be/sites/default/files/content/download/files/nota_acled-methodologie_20190521.pdf [geraadpleegd op 21/05/2019]

Commissariaat-generaal voor de vluchtelingen en de staatlozen (CGVS) - Cedoca, *COI Focus, Veiligheidssituatie in Mogadishu*, 21/04/2020, <https://www.cgvs.be/nl/landeninfo/veiligheidssituatie-mogadishu-3> [geraadpleegd op 02/12/2020]

Congressional Research Service, *In Focus, Al-Shabaab*, 16/01/2020, <https://fas.org/sqp/crs/row/IF10170.pdf> [geraadpleegd op 20/11/2020]

Council of the European Union, *Somalia: EU missions EUCAP and EUTM prolonged*, 12/12/2016, <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2016/12/12/somalia-eu-missions-eucap-and-eutm-prolonged/> [geraadpleegd op 14/07/2019]

Critical Threats, *Gulf of Aden Security Review*, 27/04/2020, <https://www.criticalthreats.org/briefs/gulf-of-aden-security-review/gulf-of-aden-security-review-april-27-2020> [geraadpleegd op 09/12/2020]

Danish Institute for International Studies (DIIS), *A Question Of Trust: The African Union and the Somali Army*, 11/2015, http://pure.diiis.dk/ws/files/310783/PB_AMISOM_SNA_WEB.pdf [geraadpleegd op 28/08/2019]

Daily Sabah (Mukhtar A. I.), *Al-Shabab's change of strategy*, 20/01/2020, <https://www.dailysabah.com/op-ed/2020/01/20/al-shababs-change-of-strategy> [geraadpleegd op 19/02/2020]

Danish Demining Group (DDG), *Dadaab Returnee Conflict Assessment*, 08/2017, <https://danishdemininggroup.dk/media/3802547/dadaab-returnee-conflict-assessment-ddg-2017.pdf> [geraadpleegd op 02/12/2020]

Danish Immigration Service, *Somalia. Health System*, 11/2020, https://www.nyidanmark.dk/-/media/Files/US/Landenotater/COI_report_somalia_health_care_nov_2020.pdf?la=en-GB&hash=3F6C5E28C30AF49C2A5183D32E1B68E3BA52E60C [geraadpleegd op 30/11/2020]

Danish Immigration Service, The Norwegian Country of Origin Information Centre (Landinfo), *Security and protection in Mogadishu and South-Central Somalia - Joint report from the Danish Immigration Service's and the Norwegian Landinfo's fact finding mission to Nairobi, Kenya and Mogadishu, Somalia*, 08/05/2013, http://www.nyidanmark.dk/NR/rdonlyres/6F1A29C6-2F84-40D2-BDE4-42F69897EEC3/0/security_and_protection_in_somalia_may_2013.pdf [geraadpleegd op 31/01/2020]

Danish Immigration Service, Landinfo, *Update on security and protection issues in Mogadishu and South-Central Somalia, Including information on the judiciary, issuance of documents, money transfers, marriage procedures and medical treatment, Joint report from the Danish Immigration Service's and the Norwegian Landinfo's fact finding mission to Nairobi, Kenya and Mogadishu, Somalia*, 12/03/2014, http://www.landinfo.no/asset/2837/1/2837_1.pdf [geraadpleegd op 01/12/2020]

Danish Immigration Service, *South and Central Somalia Security Situation, al-Shabaab Presence, and Target Groups - Report based on interviews in Nairobi, Kenya, 3 to 10 December 2016*, 03/2017, https://www.nyidanmark.dk/NR/rdonlyres/57D4CD96-E97D-4003-A42A-C119BE069792/0/South_and_Central_Somalia_Report_March_2017.pdf [geraadpleegd op 22/07/2019]

Davidson College, *People, Ken Menkhaus, Professor of Political Science, s.d.*, <https://www.davidson.edu/people/ken-menkhaus> [geraadpleegd op 06/09/2019]

Demographia, *Demographia World Urban Areas (Built-Up Urban Areas or Urban Agglomerations), 14th Annual Edition*, 03/2018, <http://www.demographia.com/db-worldua.pdf> [geraadpleegd op 31/01/2020]

Deutsche Welle (DW), *Somalia: Al-Shabab attacks intensify as election looms*, 18/09/2020, <https://www.dw.com/en/somalia-al-shabab-attacks-intensify-as-election-looms/a-54980396> [geraadpleegd op 01/12/2020]

Doctors Without Borders, *Kenya: In the shadow of Covid-19, a growing mental health crisis in Dadaab Refugee camp*, 09/10/2020, <https://www.doctorswithoutborders.org/what-we-do/news-stories/story/kenya-shadow-covid-19-growing-mental-health-crisis-dadaab-refugee> [geraadpleegd op 07/12/2020]

European Asylum Support Office (EASO), *Country of Origin Information report, South and Central Somalia Country overview*, 08/2014, <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/COI-Report-Somalia.pdf> [geraadpleegd op 01/12/2020]

European Asylum Support Office (EASO), *EASO Country of Origin Information Report Somalia Security situation*, 20/12/2017, <https://www.easo.europa.eu/sites/default/files/publications/coi-somalia-dec2017lr.pdf> [geraadpleegd op 01/12/2020]

European Asylum Support Office (EASO), *COI Query, Somalia, 14 October Battalion*, 19/07/2019, https://www.ecoi.net/en/file/local/2013097/2019_07_19_EASO_COI_QUERY_20_Somalia_14_October_Battalion.pdf [geraadpleegd op 01/12/2020]

European Court of Human Rights (ECHR), *Case of Sufi and Elmi v. the United Kingdom (Applications nos. 8319/07 and 11449/07)*, 28/06/2011 [Final 28/11/2011], <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-105434> [geraadpleegd op 01/12/2020]

European Court of Human Rights (ECHR), *Case of K.A.B. v. Sweden (Application no. 886/11)*, 05/09/2013 [Final 17/02/2014], <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-126027%22%5D%7D> [geraadpleegd op 01/12/2020]

European Court of Human Rights (ECHR), *Case of R.H. v. Sweden (Application no. 4601/14)*, 10/09/2015, <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-157325%22%5D%7D> [geraadpleegd op 01/12/2020]

European External Action Service (EEAS), *Somalia National Examinations register record enrolment in 2019*, 03/06/2019, https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/63558/somalia-national-examinations-register-record-enrolment-2019_en [geraadpleegd op 01/12/2020]

European External Action Service (EEAS), *European Union, German Embassy and Somali Government Launch Technical and Vocational Education and Training Project in Somali*, 03/11/2018, https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/53235/european-union-german-embassy-and-somali-government-launch-technical-and-vocational-education_en [geraadpleegd op 01/12/2020]

European External Action Service (EEAS), *Somalia National Examinations register record enrolment in 2019*, 03/06/2019, https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/63558/somalia-national-examinations-register-record-enrolment-2019_en [geraadpleegd op 01/12/2020]

European Union Institute for Security Studies (Balthasar D.), *Somalia's federal agenda: From fragility to fragmentation?*, 06/2014, https://www.iss.europa.eu/sites/default/files/EUISSFiles/Brief_17_Somalia.pdf [geraadpleegd op 31/01/2020]

Federation of Somali Trade Unions (FESTU), *Impact of COVID-19 on Somali Workers*, 08/2020, <https://www.festu.org/festu/wp-content/uploads/2020/09/Covid-Survey-Findings-FINAL.pdf> [geraadpleegd op 02/12/2020]

Felbab-Brown V., *The Problem with Militias in Somalia: Almost Everyone Wants Them Despite Their Dangers*, in *Hybrid Conflict, Hybrid Peace: How Militias and Paramilitary Groups Shape Post-conflict Transitions*, New York: United Nations University, 04/2020, <https://i.unu.edu/media/cpr.unu.edu/post/3895/HybridConflictSomaliaWeb.pdf> [geraadpleegd op 23/11/2020]

Forces Network, *What Are British Troops Doing In Somalia?*, 13/11/2017, <https://www.forces.net/news/what-are-british-troops-doing-somalia> [geraadpleegd op 01/12/2020]

Forces Network, *Exclusive: How The British Army Are Helping To Restore Peace In Somalia*, 14/11/2017, <https://www.forces.net/news/exclusive-how-british-army-are-helping-restore-peace-somalia> [geraadpleegd op 01/12/2020]

Foreign Policy (Boubacar G. D.), *We are winning in Somalia*, 26/07/2011, <https://foreignpolicy.com/2011/07/26/were-winning-in-somalia/> [geraadpleegd op 01/12/2020]

Foreign Policy (Sperber A.), *Somalia Is a Country Without an Army*, 07/08/2018, <https://foreignpolicy.com/2018/08/07/somalia-is-a-country-without-an-army-al-shabab-terrorism-horn-africa-amisom/> [geraadpleegd op 01/12/2020]

Finnish Immigration Service – Country information service, *Fact Finding Mission to Mogadishu and Nairobi in January 2018*, 05/10/2018,

https://migri.fi/documents/5202425/5914056/Somalia_Fact_Finding+Mission+to+Mogadishu+and+Nairobi+January+2018.pdf/2abe79e2-baf3-0a23-97d1-f6944b6d21a7/Somalia_Fact_Finding+Mission+to+Mogadishu+and+Nairobi+January+2018.pdf.pdf

Finish Immigration Service – Country information service, *Somalia: Fact-Finding Mission to Mogadishu in March 2020*, 23/09/2020, <https://migri.fi/documents/5202425/5914056/Somalia+Fact-Finding+Mission+to+Mogadishu+in+March+2020.pdf/2f51bf86-ac96-f34e-fd02-667c6ae973a0/Somalia+Fact-Finding+Mission+to+Mogadishu+in+March+2020.pdf?t=1602225617645> [geraadpleegd op 20/11/2021]

Garda World, *Somalia: Protests reported in Mogadishu following police shootings*, 25/04/2020, <https://www.garda.com/crisis24/news-alerts/336206/somalia-protests-reported-in-mogadishu-following-police-shootings-april-25> [geraadpleegd op 09/12/2020]

Garda World, *Somalia: Casualties reported following bombing in Mogadishu*, 25/04/2020, <https://www.garda.com/crisis24/news-alerts/326411/somalia-casualties-reported-following-bombing-in-mogadishu-march-25> [geraadpleegd op 09/12/2020]

Garda World, *Somalia: Mortar attack targets Mogadishu Airport (MGQ) April 26*, 26/04/2020, <https://www.garda.com/crisis24/news-alerts/336321/somalia-mortar-attack-targets-mogadishu-airport-mgg-april-26> [geraadpleegd op 09/12/2020]

Garda World, *Somalia: Second mortar attack targets Mogadishu's Aden Adde International Airport (MGQ) April 26 /update 1*, 26/04/2020, <https://www.garda.com/crisis24/news-alerts/336381/somalia-second-mortar-attack-targets-mogadishu-aden-adde-international-airport-mgg-april-26-update-1> [geraadpleegd op 09/12/2020]

Garda World, *Somalia: Emerging reports of IED blast in Mogadishu*, 18/06/2020, <https://www.garda.com/crisis24/news-alerts/351711/somalia-emerging-reports-of-ied-blast-in-mogadishu-june-18> [geraadpleegd op 09/12/2020]

Garda World, *Somalia: Al Shabaab militants claim attack on Elite Hotel in Mogadishu August 16 /update 1*, 16/07/2020, <https://www.garda.com/crisis24/news-alerts/369676/somalia-al-shabaab-militants-claim-attack-on-elite-hotel-in-mogadishu-august-16-update-1> [geraadpleegd op 30/11/2020]

Garda World, *Somalia: Militants clash with security forces in Mogadishu*, 01/11/2020, <https://www.garda.com/crisis24/news-alerts/395306/somalia-militants-clash-with-security-forces-in-mogadishu-november-1> [geraadpleegd op 09/12/2020]

Garda World, *Somalia: Militants kill government officials and civilians on outskirts of Mogadishu*, 27/11/2020, <https://www.garda.com/crisis24/news-alerts/393861/somalia-militants-kill-government-officials-and-civilians-on-outskirts-of-mogadishu-october-27> [geraadpleegd op 09/12/2020]

Garowe Online, *NISA in trouble as chief deputy's office is raided*, 21/07/2018, <https://www.garoweonline.com/en/news/somalia/somalia-nisa-in-trouble-as-deputy-chiefs-office-raided> [geraadpleegd op 17/01/2019]

Garowe Online, *Al-Shabab appoints shadow governor for Somalia's capital*, 09/07/2019, <https://www.garoweonline.com/en/news/somalia/al-shabab-appoints-shadow-governor-for-somalias-capital> [geraadpleegd op 26/08/2019]

Garowe Online, *Somalia's president fires army chiefs, appoints New Mogadishu mayor*, 20/08/2019, <https://www.garoweonline.com/en/news/somalia/somalias-president-fires-army-chiefs-appoints-new-mogadishu-mayor> [geraadpleegd op 26/02/2020]

Garowe Online, *AMISOM to cut 1.000 troops from Somalia force despite Al-Shabaab attacks*, 03/02/2020, <https://www.garoweonline.com/en/news/somalia/amisom-to-cut-1000-troops-from-somalia-force-despite-al-shabab-attacks> [geraadpleegd op 25/02/2020]

Garowe Online, *Somali court slaps Mogadishu official with 3 year sentence over link with Al-Shabaab*, 17/02/2020, <https://www.garoweonline.com/en/news/somalia/somalia-court-slaps-mogadishu-official-with-3-year-sentence-over-al-shabaab-links> [geraadpleegd op 19/02/2020]

Garowe Online, *Somalia: Al-Shabaab appoints Covid-19 Committee amid calls for ceasefire*, 14/05/2020, <https://www.garoweonline.com/en/news/somalia/somalia-al-shabaab-appoints-covid-19-committee-amid-calls-for-ceasefire> [geraadpleegd op 18/11/2020]

Garowe Online, *Somalia president sacks Special Forces commander*, 15/10/2020, <https://www.garoweonline.com/en/news/somalia/somalia-president-sacks-special-forces-commander> [geraadpleegd op 30/10/2020]

Global Shelter Cluster, *Overview Banadir*, 2019, <https://www.sheltercluster.org/hub/banadir> [geraadpleegd op 30/09/2019]

Goobjoog, *Entrench NISA into law for efficiency and accountability-security expert*, 09/04/2019, <https://goobjoog.com/english/entrench-nisa-into-law-for-efficiency-and-accountability-security-expert/> [geraadpleegd op 28/08/2019]

Goobjoog, *President Farmaajo reveals 1 million primary school books*, 14/12/2019, <http://goobjoog.com/english/president-farmaajo-unveils-1-million-primary-school-books/> [geraadpleegd op 23/03/2020]

Halbeeg, *14th October Battalion takes full charge of Mogadishu security*, 24/07/2018, <https://en.halbeeg.com/2018/07/24/14th-october-battalion-takes-full-charge-of-mogadishu-security/> [geraadpleegd op 26/03/2020]

Halbeeg, *Over 300 specially-trained Danab soldiers conclude course in Mogadishu*, 19/04/2019, <https://en.halbeeg.com/2019/04/19/over-300-specially-trained-danab-soldiers-conclude-course-in-mogadishu/> [geraadpleegd op 28/08/2019]

Hansen S. J., *Horn Sahel en Rift, Fault- lines of the African Jihad*, Londen: Hurst & Company publishers, 2019

Harper M., *Mary Harper* [website], laatste update: 28/02/2012, <http://www.maryharper.co.uk/pages/home.html> [geraadpleegd op 06/09/2019]

Harper M., *Everything you have told me is true – The many face of al-Shabaab*, Londen: Hurst & Company Publishers, 2019

Hassan S., *An overlooked consequence of civil war: mental illness in Somalia*, 24/08/2017, <https://pphr.princeton.edu/2017/08/24/an-overlooked-consequence-of-civil-war-mental-illness-in-somalia-and-the-somali-diaspora/> [geraadpleegd op 01/12/2020]

Hiiraan, *Mogadishu's over 3 million people must have same voice as FMS- city mayor Filish*, 12/02/2020, https://hiiraan.com/news4/2020/Feb/167105/mogadishu_s_over_3_million_people_must_have_same_voice_as_fms_city_mayor_filish.aspx [geraadpleegd op 14/02/2020]

Hiiraan, *Somalia launches standardized secondary schools curriculum*, 02/09/2020, https://hiiraan.com/news4/2020/Sept/179789/somalia_launches_standardized_secondary_schools_curriculum.aspx [geraadpleegd op 01/12/2020]

Hiraal Institute, The Global Strategy Network, *The Islamic state in East Africa*, 31/07/2018, <https://hiraalinstitute.org/wp-content/uploads/2018/10/The-Islamic-State-in-East-Africa.pdf> [geraadpleegd op 30/09/2019]

Hiraal Institute, *The War in Somalia in 2018*, 27/02/2019, <https://hiraalinstitute.org/wp-content/uploads/2019/02/The-War-in-Somalia-in-2018.pdf> [geraadpleegd op 01/12/2020]

Hiraal Institute (HI), *Semiannual Security report, Somalia*, 07/2020, <https://hiraalinstitute.org/wp-content/uploads/2020/07/Semiannual-Somalia-Security-Report.pdf> [geraadpleegd op 29/11/2020]

Hiraal Institute (HI), *Dysfunctional federalism*, 07/2020, <http://www.heritageinstitute.org/wp-content/uploads/2020/07/federalism.pdf> [geraadpleegd op 25/11/2020]

- Hiraal Institute (HI), *A Losing Game: Countering Al-Shabab's Financial System*, 10/2020, <https://hiraalinstitute.org/wp-content/uploads/2020/10/A-Losing-Game.pdf> [geraadpleegd op 25/11/2020]
- HIS Market, *Somalia Country Report, Operational Outlook, update*, 05/12/2020, <https://www.garda.com/crisis24/country-reports/somalia> [geraadpleegd op 09/12/2020]
- Horn Observer, *Somalia: Gun argument, lack of trust impede operation to clear al-Shabaab attacker*, 02/03/2019, <https://hornobserver.net/articles/376/Somalia-Gun-argument-lack-of-trust-impede-operation-to-clear-al-Shabaab-attackers> [geraadpleegd op 10/09/2019]
- Human Rights Watch (HRW) (Bader L.), *Kenya Delays Dadaab Closure Deadline*, 16/11/2016, <https://www.hrw.org/news/2016/11/16/kenya-delays-dadaab-closure-deadline> [geraadpleegd op 30/09/2019]
- Human Rights Watch (HRW), *Kenya: Protect Somalis Facing Conflict, Abuses, Drought*, 23/03/2017, <https://www.hrw.org/news/2017/03/23/kenya-protect-somalis-facing-conflict-abuses-drought> [geraadpleegd op 30/09/2019]
- Human Rights Watch (HRW), *Kenya: Reverse Move to Close Refugee Camp, No Forced Returns of Refugees*, 27/03/2019, <https://www.hrw.org/news/2019/03/27/kenya-reverse-move-close-refugee-camp> [geraadpleegd op 26/02/2020]
- Innovation Village, *Mogadishu's First Motorcycle Hailing App 'Go!' has launched*, 03/05/2019, <https://innovation-village.com/mogadishus-first-motorcycle-hailing-app-go-has-launched/> [geraadpleegd op 26/02/2020]
- Institute for Security Studies (Okeke J. M.), *Policy Brief, Deadline or deadlock, AMISOM's future in Somalia*, 10/2019, <https://issafrica.s3.amazonaws.com/site/uploads/pb133.pdf> [geraadpleegd op 21/02/2020]
- Intelligence Fusion (Haynes W.), *The Threat of Al-Shabaab to Somalia in 2019* [blog], 26/02/2019, <https://www.intelligencefusion.co.uk/blog/the-threat-of-al-shabaab-to-somalia-in-2019> [geraadpleegd op 28/08/2019]
- Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC), *Unsettlement: Urban displacement in the 21st century, City of Light, New and secondary displacements in Mogadishu, Somalia*, 11/2018, <http://www.internal-displacement.org/sites/default/files/inline-files/201811-urban-displacement-mogadishu.pdf> [geraadpleegd op 20/12/2018]
- Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC), *As Somalis flee to cities, Mogadishu becomes most crowded city in Africa*, 11/12/2018, <http://www.internal-displacement.org/media-centres/as-somalis-flee-to-cities-mogadishu-becomes-most-crowded-city-in-africa> [geraadpleegd op 31/01/2020]
- International Crisis Group (ICG), *COVID-19 in Somalia: A Public Health Emergency in an Electoral Minefield*, 08/05/2020, [https://d2071andvip0wj.cloudfront.net/b155-covid-19-in-somalia%20\(1\).pdf](https://d2071andvip0wj.cloudfront.net/b155-covid-19-in-somalia%20(1).pdf) [geraadpleegd op 30/11/2020]
- International Institute for Environment and Development (IIED) (Kamau C. et al.), *Accessing land and shelter in Mogadishu: a city governed by an uneven mix of formal and informal practices Shelter provision in East African Cities: Understanding Transformative Politics for Inclusive Cities: City Briefing*, 01/01/2019, <https://pubs.iied.org/pdfs/10869IIED.pdf> [geraadpleegd op 31/01/2020]
- International Institute for Environment and Development (IIED) (Bonnet C., Bryld E.), *The challenge of finding money to build shelter in Mogadishu's informal settlements*, 28/01/2019, <https://www.iied.org/challenge-finding-money-build-shelter-mogadishus-informal-settlements> [geraadpleegd op 31/01/2020]
- International Institute for Environment and Development (IIED) (Bryld E. et al.), *Shelter provision in Mogadishu, Understanding politics for a more inclusive city*, 09/2019, <https://pubs.iied.org/pdfs/10877IIED.pdf> [geraadpleegd op 11/02/2020]
- International Institute for Environment and Development (IIED) (Bonnet C. et al.), *Inclusive Shelter provision in Mogadishu in Environment & Urbanization*, Vol 32, N° 2, 10/2020, <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/0956247820942086> [geraadpleegd op 29/11/2020]

International Peace Institute (IPI) (Williams P. D.), *Special Report: How Many Fatalities Has the African Union Mission in Somalia Suffered?*, 10/09/2015, <http://theglobalobservatory.org/2015/09/amisom-african-union-somalia-peacekeeping/> [geraadpleegd op 11/02/2020]

International Peace Institute (IPI) (Henigson H.), *Inadequate Strategies to Protect Somalis Undermine Efforts to Defeat al-Shabaab*, 09/05/2018, <https://theglobalobservatory.org/2018/05/inadequate-strategies-protect-somalians-undermine-efforts-defeat-al-shabaab/> [geraadpleegd op 26/02/2020]

International Peace Institute (IPI) (Hills A.), *Somalia's Security Challenges Complicate Transfer of Responsibility to Government*, 11/03/2019, <https://theglobalobservatory.org/2019/03/somalia-security-challenges-complicate-transfer-government/> [geraadpleegd op 24/02/2020]

International Peace Institute (IPI) (Blyth F.), *Transitioning to National Forces in Somalia: More Than an Exit for AMISOM*, 22/04/2019, https://www.ipinst.org/wp-content/uploads/2019/04/1904_Transitioning-in-Somalia.pdf [geraadpleegd op 31/01/2020]

Landinfo, *Somalia: Security challenges in Mogadishu*, 15/05/2018, <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2018/06/Report-Somalia-Security-challenges-in-Mogadishu-May-2018-1.pdf> [geraadpleegd op 02/03/2020]

Landinfo, *Somalia: Vold i Mogadishu og utvikling siden 2012* [Somalië: Geweld in Mogadishu en ontwikkelingen sinds 2012], 30/10/2020, <https://www.ecoi.net/en/file/local/2040562/Respons-Somalia-Vold-i-Mogadishu-og-utvikling-siden-2012-30102020-1.pdf> [geraadpleegd op 26/11/2020]

Long War Journal (Weiss C.), *Shabaab hits hotel, military base with suicide assault*, 17/08/2020, <https://www.longwarjournal.org/archives/2020/08/shabaab-hits-hotel-military-base-with-suicide-assaults.php> [geraadpleegd op 09/12/2020]

Maruf H. (@HarunMaruf), *Breaking News. VOA Broadcaster, investigative reporter, Views strictly mine. Book: "Inside Al-Shabaab" - available via Amazon. WhatsApp +1 202 769 6161* [Twitterpost], s.d., <https://twitter.com/harunmaruf> [geraadpleegd op 27/09/2019]

Maruf H. (@HarunMaruf), *Regional NISA security forces known as 8th January will be "merged" with the police. NISA will still have several special units such as Waran and Gaashaan. Meanwhile, no resolution has been reached on the controversial suspension of two NISA Deputy Directors.* [Twitterpost], 28/07/2018, <https://twitter.com/HarunMaruf/status/1023304501766316032> [geraadpleegd op 10/09/2019]

Maruf H. (@HarunMaruf), *Al-Shabaab has appointed a new (Waalli) governor for Mogadishu this week, sources tell me. The new governor, Dahir Moallim Salaad, is a long-time operative of AS Amniyat's surveillance operations. The post was vacant for sometime [sic] as US drones killed predecessors, per sources.* [Twitterpost], 09/07/2019, <https://twitter.com/harunmaruf/status/1148380523041054727> [geraadpleegd op 26/08/2019]

Maruf H., Joseph D., *Inside Al-Shabaab – The Secret History of Al-Qaeda's Most Powerful Ally*, Bloomington, Indiana: Indiana University Press, 2018

Mercy Corps, *If Youth are given the Chance*, 04/2018, https://www.mercycorps.org/sites/default/files/2019-11/If%20Youth%20Are%20Given%20the%20Chance_LR_FINAL.pdf [geraadpleegd op 01/12/2020]

Migrationsverket (Lifos), *Säkerhetssituationen i södra och centrala Somalia. Rapport från utredningsresa till Nairobi, Kenya i oktober 2013* [Veiligheidssituatie in Zuid- en Midden-Somalië. Verslag van een onderzoeksreis naar Nairobi, Kenia in oktober 2013], 20/01/2014, <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentAttachmentId=40524> [geraadpleegd op 01/12/2020]

Migrationsverket (Lifos), *Säkerhetssituationen i södra och centrala Somalia* [Veiligheidssituatie in Zuid- en Centraal-Somalië], 29/04/2015, <http://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentAttachmentId=41917>

Migrationsverket (Lifos), *Somalia. En sammanfattande analys av säkerhetssituationen, rättsväsendet och civila situation* [Somalië. Een beknopte analyse van de veiligheidssituatie, de rechterlijke macht en de situatie van de burgers], 16/06/2016, <http://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentAttachmentId=43542> [geraadpleegd op 01/12/2020]

Migrationsverket (Lifos), *Säkerhetssituationen i Somalia* [Veiligheidssituatie in Somalië], 03/07/2019, <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentAttachmentId=46865> [geraadpleegd op 01/12/2020]

Military Times (Rempfer K.), *Lightning brigade: Training advanced infantry — not airstrikes — is AFRICOM's primary effort in Somalia*, 27/03/2019, <https://www.militarytimes.com/news/your-military/2019/03/27/lightning-brigade-training-advanced-infantry-not-airstrikes-is-africoms-primary-effort-in-somalia/> [geraadpleegd op 30/08/2019]

Military Times (Rempfer K.), *US troops, nonprofit trainers and a 'Lightning Brigade' battle for Somalia*, 21/05/2019, <https://www.militarytimes.com/news/your-army/2019/05/21/us-troops-nonprofit-trainers-and-a-lightning-brigade-battle-for-somalia/> [geraadpleegd op 01/12/2020]

Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), *Gecorrigeerde versie algemeen ambtsbericht Zuid- en Centraal Somalië*, 23/11/2017, https://www.ecoi.net/en/file/local/1419105/1226_1512376193_correctie-aab-zuid-en-centraal-somalie-2017-def-zvb.pdf [geraadpleegd op 01/12/2020]

Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), *Algemeen ambtsbericht Zuid- en Centraal-Somalië*, 19/03/2019, <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/ambtsberichten/2019/03/19/algemeen-ambtsbericht-zuid-en-centraal-somalie-2019> [geraadpleegd op 01/12/2020]

Ministry of Immigration and Integration (Denemarken), *South and Central Somalia: security situation, forced recruitment, and conditions for returnees*, 07/2020, <https://www.nyidanmark.dk/-/media/Files/US/Landenotater/South-and-Central-Somalia--Security-Situation-Forced-Recruitment-and-Conditions-for-Returnees.pdf?la=en-GB&hash=47AA678260633225D090F9CEEC4FCEBFC8418469> [geraadpleegd op 20/11/2020]

Ministry of Planning, Investment and Economic Development - Somalia, *Somalia National Development Plan, 2020-2024*, 24/12/2019, <http://mop.gov.so/wp-content/uploads/2019/12/NDP-9-2020-2024.pdf> [geraadpleegd op 11/02/2020]

Mogadishu Airport – Aden Adde International Airport, *Airline directory*, s.d., <https://mogadishuairport.com/airport-information/airline-directory/> [geraadpleegd op 23/03/2020]

Mogaguide, *Moga-Guide, The City Guide of Mogadishu*, s.d., http://mogaguide.com/pages/city_main_map.php?in=1&l=1 [geraadpleegd op 09/03/2020]

National Commission on Refugees and IDP's (NCRI), *Calling for a nationwide moratorium on the eviction of IDP's*, s.d., <http://www.ncri.gov.so/index.php/en/contact-us-page/2-uncategorised/249-calling-for-a-nationwide-moratorium-on-the-evictions-of-idps>

New Vision (Ssjjoba E.), *Field Police in Somalia decry old vehicles*, 08/11/2019, https://www.newvision.co.ug/new_vision/news/1510235/field-police-somalia-decry-vehicles [geraadpleegd op 02/02/2020]

Norwegian Refugee Council (NRC), *Back to Square One*, 12/01/2018, <https://www.nrc.no/globalassets/pdf/reports/back-to-square-one/back-to-square-one-post-eviction-assessment-in-somalia-120118-final.pdf> [geraadpleegd op 06/12/2020]

Norwegian Institute of International Affairs (NUPI) (Rupesinghe N.), *Policy Brief, The Civilian Casualty Tracker analysis and Response Cell in the African Union Mission in Somalia. An emerging best practice for AU peace support operations?*, 03/2019, https://nupi.brage.unit.no/nupi-xmlui/bitstream/handle/11250/2582457/NUPI_Policy_Brief_3_2019_Rupesinghe.pdf?sequence=2&isAllowed=y [geraadpleegd op 26/11/2020]

Norwegian Ministry of Foreign Affairs, *Supporting a hospital in Mogadishu to switch to renewable*, 11/05/2018, <https://www.norway.no/en/somalia/news-and-events/news2/supporting-a-hospital-in-mogadishu-switch-to-renewable> [geraadpleegd op 01/12/2020]

Norwegian Refugee Council (NRC), *Briefing Note: An Unnecessary Burden: Forced Evictions and Covid-19*, 07/2020, https://www.nrc.no/globalassets/pdf/briefing-notes/an-unnecessary-burden-forced-evictions-and-covid-19-in-east-africa/an-unnecessary-burden_nrc-briefng-note_july-2020.pdf [geraadpleegd op 06/12/2020]

Norwegian University of Life Sciences (NMBU), *Stig Jarle Hansen*, s.d., <https://www.nmbu.no/emp/stig.hansen> [geraadpleegd op 30/09/2019]

Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (OHCHR), *Somalia needs ongoing international help to tackle rights challenges, says UN expert*, 25/07/2019, <https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=24846&LangID=E> [geraadpleegd op 01/12/2020]

Overseas Security Advisory Council (OSAC), *Somalia 2020- Crime & Safety Report*, 01/05/2020, <https://www.osac.gov/Country/Somalia/Content/Detail/Report/4a1550e6-cc18-40d9-b587-18946f742968> [geraadpleegd op 01/12/2020]

Oxford University Press (Ingiriis M. H.), *Predatory politics and personalization of power: The abuses and misuses of the National Intelligence and Security Agency (NISA) in Somalia*, 22/01/2020, <https://academic.oup.com/afraf/advance-article-abstract/doi/10.1093/afraf/adz027/5714018?redirectedFrom=fulltext> [geraadpleegd op 01/12/2020]

Political Geography Now (PolGeoNow) (Centanni E.), *New & Improved: Somalia Control Map & Timeline - May 2020 (Subscription)*, 20/05/2020, <https://members.polgeonow.com/2020/05/somalia-control-map-2020.html> [geraadpleegd op 18/11/2020]

Political Geography Now (PolGeoNow) (Centanni E.), *Somalia Control Map & Timeline -October 2020 (subscription)*, 20/10/2020, <https://members.polgeonow.com/2020/10/somalia-map-of-al-shabaab-control.html> [geraadpleegd op 18/11/2020]

Pulse (Tubel G.), *Somali National University beats odds to produce its first batch of graduates after being closed for nearly three decades*, 25/06/2019, <https://www.pulselive.co.ke/bi/politics/history-made-as-somali-university-produces-first-batch-of-graduates-in-28-years/sfhstp4> [geraadpleegd op 01/12/2020]

Quartz Africa (Dahir A. L.), *Mogadishu now has first motorcycle hailing app*, 01/05/2019, <https://qz.com/africa/1609973/somalia-motorcycle-hailing-app-go-launched-in-mogadishu/> [geraadpleegd op 26/02/2020]

Radio Dalsan, *Al-Shabab Appoints New Mogadishu "Mayor"*, 09/07/2019, <https://www.radiodalsan.com/en/2019/07/09/al-shabab-appoints-new-mogadishu-mayor/> [geraadpleegd op 26/08/2019]

Radio Dalsan, *Cabinet approves replacement of Mogadishu Stabilization Force by Civil Defense Force*, 27/07/2018, <https://www.radiodalsan.com/en/2018/07/27/cabinet-approves-replacement-of-mogadishu-stabilization-force-by-civil-defence-forces/> [geraadpleegd op 17/01/2019]

Radio Dalsan, *Al-Shabab Appoints New Mogadishu "Mayor"*, 09/07/2019, <https://www.radiodalsan.com/en/2019/07/09/al-shabab-appoints-new-mogadishu-mayor/> [geraadpleegd op 26/08/2019]

Radio Dalsan, *Somalia, MP Abdulkadir Arabow survives bomb explosion*, 18/09/2019, <https://www.radiodalsan.com/en/2019/09/18/a-somali-mp-survives-bomb-attack-in-mogadishu/> [geraadpleegd op 16/03/2020]

Radio Dalsan, *Al-Shabab Claims Its Capability Of Attacks In Mogadishu Is On Steady Increase*, 18/10/2019, <https://www.radiodalsan.com/en/2019/10/18/al-shabab-claims-its-capability-of-attacks-in-mogadishu-is-on-steady-increase/> [geraadpleegd op 01/12/2020]

Radio Dalsan, *Somalia Confirms First Coronavirus Case*, 16/03/2020, <https://www.radiodalsan.com/en/2020/03/16/somalia-confirms-first-coronavirus-case/> [geraadpleegd op 18/11/2020]

Radio Dalsan, *Night Curfew takes Effect In Mogadishu as Covid19 Effects Bite*, 16/04/2020, <https://www.radiodalsan.com/en/2020/04/16/night-curfew-takes-effect-in-mogadishu-as-covid19-effects-bite/> [geraadpleegd op 18/11/2020]

Radio Dalsan, *Police Close Mosques And Restaurants In Mogadishu In Bid To Curb COVID19 Spread*, 11/04/2020, <https://www.radiodalsan.com/en/2020/04/11/police-close-mosques-and-restaurants-in-mogadishu-in-bid-to-curb-covid19-spread/> [geraadpleegd op 18/11/2020]

Radio Dalsan, *Reprieve as FGS Allows Friday Prayers in Mosques, Announces Guidelines During Friday Prayers*, 23/04/2020, <https://www.radiodalsan.com/en/2020/04/23/reprieve-as-fgs-allows-friday-prayers-in-mosques-announces-guidelines-during-friday-prayers/> [geraadpleegd 18/11/2020]

Radio Ergo, *Report urges a quota for children from poor families in Mogadishu public school*, 02/05/2019, <https://radioergo.org/en/2019/05/02/51695/> [geraadpleegd op 27/09/2019]

Refugees International (Yarnell M.), *Durable Solutions in Somalia: Moving From Policies to Practice for IDPs in Mogadishu*, 16/12/2019, <https://www.refugeesinternational.org/reports/2019/12/13/durable-solutions-somalia-moving-from-policies-practice-for-idps-mogadishu> [geraadpleegd op 06/12/2020]

Regional Durable Solutions Secretariat (ReDSS), *Somalia Benadir region : Durable Solutions Framework*, 03/2017, http://regionaldss.org/wp-content/uploads/2018/01/New-ReDSS_Somalia-Benadir-region-Solutions-analysis-6.pdf [geraadpleegd op 06/12/2020]

Regional Durable Solutions Secretariat (ReDSS), *Solutions analysis update 2019: Case study on lessons learnt and practices to support (re)integration programming – Mogadishu, Baidoa and Kismayo*, 13/05/2019, https://regionaldss.org/wp-content/uploads/2019/05/ReDss_Solutions_Analysis_EFA_080519.pdf [geraadpleegd op 06/12/2020]

Réseau francophone de recherche sur les opérations de paix (ROP) (Barguès J-G.), *Historique de l'opération AMISOM*, 15/06/2012, <http://www.operationspaix.net/1-historique-amisom.html> [geraadpleegd op 06/12/2020]

Reuters (Sheikh A., Hussein A.), *Somalia fights to standardize schools with first new curriculum since civil war began*, 01/10/2019, <https://www.reuters.com/article/us-somalia-education/somalia-fights-to-standardize-schools-with-first-new-curriculum-since-civil-war-began-idUSKBN1WG3ET> [geraadpleegd op 06/12/2020]

Reuters (Shalal A.), *Diaspora has big role as Somalia rebuilds economy, global ties: finance minister*, 01/03/2020, <https://www.reuters.com/article/us-somalia-debt-diaspora-idUSKBN2002CH> [geraadpleegd op 06/12/2020]

Royal United Services Institute for Defense and Security Studies (RUSI) (Hills A.), *Making Mogadishu Safe: Localisation, Policing and Sustainable Security*, Abingdon: Routledge Journals, 2018

Security and Justice Committee Mogadishu, *Communique from the security and justice committee*, 01/12/2020, <https://unsom.unmissions.org/communique-security-and-justice-committee-1-december-2020> [geraadpleegd op 01/12/2020]

Security Council Report, *African Union Mission in Somalia (AMISOM) Reauthorisation*, 28/05/2020, <https://www.securitycouncilreport.org/whatsinblue/2020/05/african-union-mission-in-somalia-amisom-reauthorisation.php> [geraadpleegd op 21/11/2020]

Shabelle Media Network, *160 Uganda Police Officers Leave Mogadishu*, 01/08/2018, <https://www.radioshabelle.com/160-ugandan-police-officers-leave-mogadishu/> [geraadpleegd op 06/12/2020]

Shabelle Media Network, *Somali PM pays inspection to police headquarters in Mogadishu*, 13/05/2019, <https://www.radioshabelle.com/somali-pm-pays-inspection-to-police-headquarters-in-mogadishu/> [geraadpleegd op 30/09/2019]

Shabelle Media Network, *Unemployment a big hurdle to peace and stability - Somalia Labour Unions' Leader at Centenary International Labour Conference*, 19/06/2019, <https://www.radioshabelle.com/unemployment-a-big-hurdle-to-peace-and-stability-somali-labour-unions-leader-at-centenary-international-labour-conference/> [geraadpleegd op 06/12/2020]

Somalia Federal Government, *Villa Somalia*, laatste update: 01/2019, <https://www.somalia.gov.so/villasomalia/> [geraadpleegd op 06/12/2020]

Somali Affairs, *Mogadishu mayor contradicts gov't, says 'many have died' of Covid-19*, 09/04/2020, <https://www.somaliaffairs.com/news/mogadishu-mayor-contradicts-govt-says-many-have-died-of-covid-19/> [geraadpleegd op 30/11/2020]

Somali Affairs, *Somali president reshuffles top army commanders*, 24/10/2020, <https://www.somaliaffairs.com/news/somali-president-reshuffles-top-army-commanders/> [geraadpleegd op 23/11/2020]

Somali Public Agenda, *Examining Public Schools*, 10/04/2019, http://somalipublicagenda.com/wp-content/uploads/2019/04/SPA_Governance_Briefs_02_2019_ENGLISH.pdf [geraadpleegd op 06/12/2020]

Somali Public Agenda (Abdullahi A., Sharif M.), *The impact of Covid-19 on the informal economy of Mogadishu*, 06/06/2020, <https://somalipublicagenda.org/the-impact-of-covid-19-on-the-informal-economy-of-mogadishu/> [geraadpleegd op 30/11/2020]

Stanford University, *Al-Shabaab*, laatste update: 07/01/2019, <https://cisac.fsi.stanford.edu/mappingmilitants/profiles/al-shabaab> [geraadpleegd op 31/01/2020]

Stanford University, *Islamic Courts Union*, laatste update: 02/2019, <https://cisac.fsi.stanford.edu/mappingmilitants/profiles/islamic-courts-union> [geraadpleegd op 31/01/2020]

Stars and Stripes (Vandiver J.), *US helps Somali commando force grow from battalion to brigade*, 22/03/2019, <https://www.stripes.com/news/us-helps-somali-commando-force-grow-from-battalion-to-brigade-1.573794> [geraadpleegd op 29/08/2019]

Strategic Intelligence (Goldberg), *Al Shabaab IED-making unit dismantled by NISA in Mogadishu, Bomb-making material recovered*, 30/01/2020, <https://intelligencebriefs.com/al-shabaab-ied-making-unit-dismantled-by-nisa-in-mogadishu-bomb-making-material-recovered/> [geraadpleegd op 20/02/2020]

The Brookings Institution (Felbab-Brown V.), *Order from Chaos. What's next for Somalia*, 23/02/2017, <https://www.brookings.edu/blog/order-from-chaos/2017/02/23/whats-next-for-somalia/> [geraadpleegd op 27/09/2019]

The Brookings Institution (Felbab-Brown F.), *Testimony, Developments in Somalia*, 14/11/2018, <https://www.brookings.edu/testimonies/developments-in-somalia/> [geraadpleegd op 28/08/2019]

The East African, *Kenya plans to close world's biggest refugee camp Dadaab : document*, 26/03/2019, <https://www.theeastafrican.co.ke/news/ea/Kenya-plans-to-close-world-biggest-refugee-camp-Dadaab/4552908-5043110-tuyrdhz/index.html> [geraadpleegd op 06/12/2020]

The Guardian (Ahmed S., Abdulahi F.), *An insider's guide to Mogadishu: 'There's no life without peace'*, 24/08/2015, <https://www.theguardian.com/cities/2015/aug/24/insider-guide-mogadishu-somalia-life-peace> [geraadpleegd op 06/12/2020]

The Guardian (Burke J.), *Mogadishu truck bomb: 500 casualties in Somalia's worst terrorist attack*, 16/10/2017, <https://www.theguardian.com/world/2017/oct/15/truck-bomb-mogadishu-kills-people-somalia> [geraadpleegd op 06/12/2020]

The Guardian (Hujale M.), *Mogadishu left reeling as conflict and climate shocks spark rush to capital*, 27/01/2020, <https://www.theguardian.com/global-development/2020/jan/27/mogadishu-left-reeling-as-climate-and-conflict-spark-rural-exodus> [geraadpleegd op 06/12/2020]

The Heritage Institute for Policy Studies (HIPS) (Williams P.D., Hashi A.), *Exit Strategy Challenges for the AU Mission in Somalia*, 02/2017, <http://www.heritageinstitute.org/wp-content/uploads/2016/02/Exit-Strategy-Challenges-for-the-AU-Mission-in-Somalia.pdf> [geraadpleegd op 06/12/2020]

The Heritage Institute for Policy Studies (HIPS), The Rift Valley Institute (RVI) (Bradbury M., Abdirashid H.), *Land Matters in Mogadishu: Settlement, ownership and displacement in a contested city*, 17/02/2017, <http://www.heritageinstitute.org/wp-content/uploads/2017/02/Land-Matters-in-Mogadishu-RVI-Rift-Valley-Forum-and-HIPS-2017.pdf> [geraadpleegd op 06/12/2020]

The Heritage Institute for Policy Studies (HIPS), *Youth Migration in Somalia: Causes, Consequences and Possible Remedies*, 11/04/2018, <http://www.heritageinstitute.org/wp-content/uploads/2018/04/Youth-Migration-in-Somalia-1.pdf> [geraadpleegd op 06/12/2020]

The Heritage Institute for Policy Studies (HIPS) *The State of Somalia – SOS 2019 – A year in review*, 01/2020, http://www.heritageinstitute.org/wp-content/uploads/2020/01/HIPS_2020-SOS-2019-Report-English-Version.pdf [geraadpleegd op 06/12/2020]

The Heritage Institute for Policy Studies (HIPS), City University of Mogadishu (Warasame A. A.), *Somalia's Healthcare System: A Baseline Study & Human Capital Development Strategy*, 05/2020, <http://www.heritageinstitute.org/wp-content/uploads/2020/05/Somalia-Healthcare-System-A-Baseline-Study-and-Human-Capital-Development-Strategy.pdf> [geraadpleegd op 30/11/2020]

The Jamestown Foundation (West S.), *Increased Attacks suggest Al Shabaab Resurgence*, 12/10/2018, <https://jamestown.org/program/increased-attacks-suggest-al-shabaab-resurgence/> [geraadpleegd op 06/12/2020]

The Jamestown Foundation (West S.), *Terrorism Monitor, Islamic State's Mixed Fortunes Become Visible in Somalia* in *Terrorism Monitor* Vol. 18 Issue 1, 14/01/2020, <https://jamestown.org/program/islamic-states-mixed-fortunes-become-visible-in-somalia/> [geraadpleegd op 22/11/2020]

The Jamestown Foundation (Sungata w.), *Al-Shabaab Attacks Spike, as COVID-19 Grips the World*, 28/07/2020, <https://jamestown.org/program/al-shabaab-attacks-spike-as-covid-19-grips-the-world/> [geraadpleegd op 30/11/2020]

The London School of Economics and Political Science (Ibrahim A.), *State-Building and COVID-19 in Somalia: Impact on Government Revenues*, 02/09/2020, <https://blogs.lse.ac.uk/crp/2020/09/02/state-building-and-covid-19-in-somalia-impact-on-government-revenues/> [geraadpleegd op 30/11/2020]

The New York Times, *Attack on Beachside Somalia Hotel Kills at Least 16*, 17/08/2020, <https://www.nytimes.com/2020/08/17/world/africa/elite-hotel-somalia-mogadishu-attack.html> [geraadpleegd op 09/12/2020]

The Star, *Somalia is making progress: Transition Plan is on track* [blog], 20/06/2019, <https://www.the-star.co.ke/opinion/star-blogs/2019-06-20-somalia-is-making-progress-transition-plan-is-on-track/> [geraadpleegd op 06/12/2020]

The Telegraph (Brown W.), *Somalis protest against al-Shabaab terror group as anger prompts rare apology for bombing that killed 90*, 02/01/2020, <https://www.telegraph.co.uk/news/2020/01/02/somalis-protest-against-al-shabaab-terror-group-anger-prompts/> [geraadpleegd op 06/12/2020]

The Washington Post, *What other choice do I have?' How debt-ridden refugees are being forced to return to a war zone*, 21/12/2017, https://www.washingtonpost.com/sf/world/2017/12/15/how-refugees-are-being-forced-back-to-a-war-zone-to-repay-their-debts/?utm_term=.27a169eb34d6 [geraadpleegd op 06/12/2020]

The Washington Post (Williams D. P.), *In Somalia, Al-Shabab targeted U.S. and E.U. forces this week. U.S. airstrikes and al-Shabab attacks are on the rise*, 03/10/2019, <https://www.washingtonpost.com/politics/2019/10/03/somalia-al-shabaab-targeted-us-eu-forces-this-week-heres-what-these-troops-are-doing-there/> [geraadpleegd op 06/12/2020]

The World Bank, *Combined Project Information Documents/ Integrated Safeguards Datasheet (PID/ISDS), Somali Urban Investment Planning Project Additional Financing (P166591)*, 19/10/2018, <http://documents.worldbank.org/curated/en/257451540204195516/pdf/Project-Information-Documents-Integrated-Safeguards-Data-Sheet-Somali-Urban-Investment-Planning-Project-Additional-Financing-P166591.pdf>

The World Bank, *Somali Poverty and Vulnerability Assessment, Findings from Wave 2 of the Somali High Frequency Survey*, 04/2019, <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/32323> [geraadpleegd op 06/12/2020]

- The World Bank, *Somalia Economic Update*, 08/2019, <http://documents.worldbank.org/curated/en/811231567610111001/pdf/Somalia-Economic-Update-Fourth-Edition-Building-Education-to-Boost-Human-Capital.pdf> [geraadpleegd op 06/12/2020]
- The World Bank, *Somalia Urban Resilience Project Phase II*, 02/09/2019, <http://documents.worldbank.org/curated/en/540121570112530857/pdf/Project-Information-Document-Somalia-Urban-Resilience-Project-Phase-II-P170922.pdf> [geraadpleegd op 06/12/2020]
- The World Bank, *Impact of COVID-19: Policies to Manage the Crisis and Strengthen Economic Recovery*, 06/2020, <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/34239/Somalia-Economic-Update-Impact-of-COVID-19-Policies-to-Manage-the-Crisis-and-Strengthen-Economic-Recovery.pdf?sequence=6&isAllowed=y> [geraadpleegd op 06/12/2020]
- The World Bank, *The World Bank in Somalia*, 17/07/2020, <https://www.worldbank.org/en/country/somalia/overview> [geraadpleegd op 29/11/2020]
- The World Bank, *Somalia Scales up Social Protection Measures as COVID-19 Constrains Economic Growth*, 28/10/2020, <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2020/10/28/somalia-scales-up-social-protection-measures-as-covid-19-constrains-economic-growth> [geraadpleegd op 30/11/2020]
- United Kingdom Home Office, *Country Policy and Information Note Somalia (South and Central): Security and humanitarian situation*, 06/09/2018, <https://www.justice.gov/eoir/page/file/1098811/download> [geraadpleegd op 06/12/2020]
- United Kingdom Home Office, *Country Policy and Information Note Somalia (South and Central): Security and humanitarian situation*, 26/09/2018, https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/743807/Somalia_-_Security_Sitn_-_CPIN_-_v4.0ex_September_2018_.pdf [geraadpleegd op 30/09/2019]
- United Kingdom Home Office, *Country Policy and Information Note Somalia: Majority clans and minority groups in South and Central Somalia*, 01/2019, https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/773526/Somalia_-_Clans_-_CPIN_V3.0e.pdf [geraadpleegd op 01/12/2020]
- United Kingdom Home Office, *Country Policy and Information Note. Somalia (South and Central): Security and humanitarian situation*, 11/2020, https://www.ecoi.net/en/file/local/2040613/Somalia-Sec_Hmtn_Sitn_-_CPIN_-_v5.0e.pdf [geraadpleegd op 29/11/2020]
- United Kingdom House of Commons Library (Lunn J.), *Somalia: January 2019 update*, 17/01/2019, <http://researchbriefings.files.parliament.uk/documents/CBP-7298/CBP-7298.pdf> [geraadpleegd op 06/12/2020]
- United Kingdom Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber), *MOJ & Ors (Return to Mogadishu) Somalia CG [2014] UKUT 00442 (IAC)*, 10/09/2014, <https://www.refworld.org/pdfid/543438014.pdf> [geraadpleegd op 27/09/2019]
- United Nations (UN), *Wararka soomaaliya, Thematic Briefing of the United Nations*, 09/08/2019, https://www.unodp.org/content/dam/somalia/docs/Project_Documents/PSG4/Thematic%20briefing_youth_ENG.pdf [geraadpleegd op 16/02/2020]
- United Nations Assistance Mission in Somalia (UNSOM), *Women Rights Activists Adopt New Approach To Help Sexual Violence Survivors*, 19/06/2019, <https://unsom.unmissions.org/women-rights-activists-adopt-new-approach-help-sexual-violence-survivors> [geraadpleegd op 30/09/2019]
- United Nations (UN) Habitat, *Towards Mogadishu Spatial Strategic Plan*, 03/01/2019, <http://unhabitat.org/towards-mogadishu-spatial-strategic-plan/> [geraadpleegd op 06/12/2020]
- United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Dadaab Refugee complex*, s.d., <https://www.unhcr.org/ke/dadaab-refugee-complex> [geraadpleegd op 07/12/2020]

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Areas of return*, 02/2007, <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/55A7030CA78B00B3C125758D004C11A1-map.pdf> [geraadpleegd op 06/12/2020]

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *UNHCR position on returns to southern and central Somalia (Update I)*, 30/05/2016, <https://www.refworld.org/pdfid/573de9fe4.pdf> [geraadpleegd op 06/12/2020]

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *With renewed hope, Somali refugees opt for voluntary repatriation*, 17/07/2019, <https://www.unhcr.org/ke/15797-with-renewed-hope-somali-refugees-opt-for-voluntary-repatriation.html> [geraadpleegd op 13/03/2020]

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Operational Update, Kenya, Dadaab*, 31/08/2019, [https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/AUGUST 2019 - Dadaab Monthly Operational Updates.pdf](https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/AUGUST%202019%20-%20Dadaab%20Monthly%20Operational%20Updates.pdf) [geraadpleegd op 06/12/2020]

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Somali refugees return home from Yemen in latest UNHCR-facilitated departure*, 29/10/2019, <https://www.unhcr.org/news/press/2019/10/5db8299e4/somali-refugees-return-home-yemen-latest-unhcr-facilitated-departure.html> [geraadpleegd op 19/03/2020]

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Somalia, Internal Displacement, Displacements Monitored by UNHCR Protection and Return Monitoring Network (PRMN)*, laatste update: 31/01/2020, <https://unhcr.github.io/dataviz-somalia-prmn/index.html#reason=Conflict%2FInsecurity&month=&need=&preigion=&pdistrictmap=&cregion=&cdistrictmap=&year=2019> [geraadpleegd op 06/12/2020]

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *UNHCR Somalia Factsheet September 2020*, 18/11/2020, <https://data2.unhcr.org/en/documents/details/83089> [geraadpleegd op 06/12/2020]

United Nations Human Rights Council (UNHCR), *Report of the independent expert*, 24/08/2020, <https://undocs.org/en/A/HRC/45/52> [geraadpleegd op 30/11/2020]

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Operational Portal, Refugee Situation, Yemen*, 09/2020, <https://data2.unhcr.org/en/country/yem#category-3> [geraadpleegd 07/12/2020]

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Refugees and Asylum-Seekers in Yemen, August 2020*, 09/09/2020, <https://data2.unhcr.org/en/documents/download/78895> [geraadpleegd 07/12/2020]

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Somalia, Refugee returnees to Somalia at 30 September 2020*, 30/09/2020, <https://reliefweb.int/report/somalia/somalia-refugee-returnees-somalia-30-september-2020> [geraadpleegd op 07/12/2020]

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Operational Portal, Refugee Situation, Libya*, 01/12/2020, <https://data2.unhcr.org/en/country/lby> [geraadpleegd 07/12/2020]

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Somalia Internal Displacement, Displacements Monitored by UNHCR Protection and Return Monitoring Network (PRMN)*, 09/12/2020, <https://unhcr.github.io/dataviz-somalia-prmn/index.html#reason=&month=2020-03-01%2C2020-10-31&need=&preigion=&pdistrictmap=&cregion=&cdistrictmap=&year=2020> [geraadpleegd op 06/12/2020]

United Nations Human Settlements Programme (UN Habitat) & Norwegian Refugee Council (NRC), *Eviction Trends Statistics*, s.d., <https://evictions.nrcsystems.net/dashboard.php> [geraadpleegd op 01/12/2020]

United Nations Mine Action Service (UNMAS) (Roberts R.), *Victim Assistance Assessment Report*, 12/12/2018, https://unsos.unmissions.org/sites/default/files/unmas_victim_assistance_report_2018.pdf.pdf [geraadpleegd op 06/12/2020]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (UNOCHA), *Somalia actions taken in support of the protection against forced evictions during COVID-19*, 07/09/2020, <https://reliefweb.int/report/somalia/somalia-actions-taken-support-protection-against-forced-evictions-during-covid-19-7> [geraadpleegd op 06/12/2020]

United Nations Population Fund (UNFPA), *Population estimation survey 2014*, 10/2014, <https://somalia.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/Population-Estimation-Survey-of-Somalia-PESS-2013-2014.pdf> [geraadpleegd op 06/12/2020]

United Nations Security Council (UNSC), *Report of the Secretary-General on Somalia*, 12/05/2015, http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_2015_331.pdf [geraadpleegd op 06/12/2020]

United Nations Security Council (UNSC), *Letter dated 7 October 2016 from the Chair of the Security Council Committee pursuant to resolutions 751 (1992) and 1907 (2009) concerning Somalia and Eritrea addressed to the President of the Security Council*, 31/10/2016, <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/N1630079.pdf> [geraadpleegd op 27/09/2019]

United Nations Security Council (UNSC), *Report of the Secretary-General on Somalia*. S/2017/21, 09/01/2017, <http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/N1647163.pdf> [geraadpleegd op 31/01/2020]

United Nations Security Council (UNSC), *Letter dated 2 October 2018 from the Monitoring Group on Somalia and Eritrea addressed to the Chair of the Security Council Committee pursuant to resolutions 751 (1992) and 1907 (2009) concerning Somalia and Eritrea*, 09/11/2018, https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_2018_1002.pdf [geraadpleegd op 06/12/2020]

United Nations Security Council (UNSC), *Report of the Secretary-General on Somalia*, 21/12/2018, https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/S_2018_1149.pdf [geraadpleegd op 17/11/2020]

United Nations Security Council (UNSC), *Letter dated 10 May 2019 from the Secretary-General addressed to the President of the Security Council*, 13/05/2019, [https://undocs.org/pdf/symbol=en/S/2019/388](https://undocs.org/pdf/symbol/en/S/2019/388) [geraadpleegd op 06/12/2020]

United Nations Security Council (UNSC), *August 2019 Monthly Forecast, Somalia*, 31/07/2019, <https://www.securitycouncilreport.org/monthly-forecast/2019-08/somalia-5.php> [geraadpleegd op 20/11/2020]

United Nations Security Council (UNSC), *Letter dated 1 November 2019 from the Chair of the Security Council Committee pursuant to resolution 751 (1992) concerning Somalia addressed to the President of the Security Council*, S/2019/858, 01/11/2019, https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/S_2019_858_E.pdf [geraadpleegd op 06/12/2020]

United Nations Security Council (UNSC), *Resolution 2498 (2019), Adopted by the Security Council at its 8665th meeting, on 15 November 2019*, 15/11/2019, [https://undocs.org/en/S/RES/2498\(2019\)](https://undocs.org/en/S/RES/2498(2019)) [geraadpleegd op 06/12/2020]

United Nations Security Council (UNSC), *Report of the Secretary-General on Somalia*, 15/11/2019, https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/S_2019_884.pdf [geraadpleegd op 17/11/2020]

United Nations Security Council (UNSC), *Situation in Somalia, Report of the Secretary-General*, 13/05/2020, https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/S_2020_398.pdf [geraadpleegd op 17/11/2020]

United Nations Security Council (UNSC), *Resolution 2520 (2020) Adopted by the Security Council on 29 May 2020*, 29/05/2020, [https://undocs.org/en/S/RES/2520\(2020\)](https://undocs.org/en/S/RES/2520(2020)) [geraadpleegd op 26/11/2020]

United Nations Security Council (UNSC), *June 2020 Monthly Forecast*, 29/06/2020, <https://www.securitycouncilreport.org/monthly-forecast/2020-06/somalia-11.php> [geraadpleegd op 02/11/2020]

United Nations Security Council (UNSC), *Situation in Somalia, Report of the Secretary-General*, 13/08/2020, https://www.ecoi.net/en/file/local/2036555/S_2020_798_E.pdf [geraadpleegd op 17/11/2020]

United Nations Security Council (UNSC), *Letter dated 28 September 2020 from the Chair of the Security Council Committee pursuant to resolution 751 (1992) concerning Somalia addressed to the President of the Security*

Council, 28/09/2020, https://www.ecoi.net/en/file/local/2039997/S_2020_949_E.pdf [geraadpleegd op 17/11/2020]

United Nations Security Council (UNSC), *Situation in Somalia, Report of the Secretary-General*, 13/11/2020, https://www.ecoi.net/en/file/local/2041334/S_2020_1113_E.pdf [geraadpleegd op 02/12/2020]

United Nations Somalia, *More help for vulnerable migrants in Somalia as IOM opens a Migration Response Centre in Mogadishu*, 13/09/2020, <https://somalia.un.org/en/91243-more-help-vulnerable-migrants-somalia-iom-opens-migration-response-centre-mogadishu> [geraadpleegd op 06/12/2020]

United Nations Support Office in Somalia (UNSOS), *UN honors British soldiers serving in Somalia*, 09/01/2018, <https://unsos.unmissions.org/un-honors-british-soldiers-serving-somalia> [geraadpleegd op 06/12/2020]

United States Agency for International Development (USAID), REACH, *Somalia, Market feasibility study*, 05/2020, https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/documents/files/reach_som_situation-overview_mogadishu-market-feasibility-study_may2020.pdf [geraadpleegd op 06/12/2020]

United States Department of State (USDOS), *Country Reports on Terrorism 2014 - Foreign Terrorist Organizations: al-Shabaab*, 19/06/2015, <http://www.refworld.org/docid/5587c7305f.html> [geraadpleegd op 06/12/2020]

United States Department of State (USDOS), *2016 Country Reports on Human Rights Practices - Somalia*, 03/03/2017, <https://www.refworld.org/docid/58ec89ca13.html> [geraadpleegd op 06/12/2020]

United States Department of State (USDOS), *Country Report on Human Rights Practices 2017 - Somalia*, 20/04/2018, <https://www.ecoi.net/en/document/1430094.html> [geraadpleegd op 06/12/2020]

United States Department of State (USDOS), *Country Report on Human Rights Practices 2018 - Somalia*, 13/03/2019, <https://www.ecoi.net/en/document/2004190.html> [geraadpleegd op 06/12/2020]

United States Lead Inspector General, *East-Africa Counterterrorism Operation, North and West Africa, Counterterrorism Operation, April 1 – June 30, 2020*, 16/09/2020, <https://media.defense.gov/2020/Sep/02/2002489948/-1/-1/1/LEAD%20IG%20EAST%20AFRICA%20AND%20NORTH%20AND%20WEST%20AFRICA%20COUNTERTERRORISM%20OPERATIONS.PDF> [geraadpleegd op 23/11/2020]

University of Leeds, *School of Politics and International Studies, Profile, Professor Alice Hills*, laatste update: 30/08/2018, <https://essl.leeds.ac.uk/politics/staff/333/professor-alice-hills> [geraadpleegd op 26/02/2020]

University of North Carolina (Hills A.), *Monitoring Mogadishu*, in *Surveillance & Society*, 17 (3/4), 07/09/2019, <https://ojs.library.queensu.ca/index.php/surveillance-and-society/article/view/8604> [geraadpleegd op 06/12/2020]

VICE (Goldbaum C.), *Exclusive: Massive military base buildup suggests the U.S. shadow war in Somalia is only getting bigger*, 03/05/2018, https://www.vice.com/en_ca/article/xw7nw3/somalia-is-looking-like-another-full-blown-us-war [geraadpleegd op 06/12/2020]

Voice of America (VOA), *Harun Maruf*, s.d., <https://www.voanews.com/author/harun-maruf> [geraadpleegd op 27/09/2019]

Voice of America (VOA) (Joseph D., Maruf H.), *US-Trained Somali Commandos Fight Al-Shabab*, 31/07/2014, <http://www.voanews.com/content/us-trained-somali-commandos-fight-against-al-shabab/1968832.html> [geraadpleegd op 06/12/2020]

Voice of America (VOA) (Ahmed I.), *Are Somali Troops Prepared to Lead the War Against al-Shabab?*, 10/10/2018, <https://www.voanews.com/extremism-watch/are-somali-troops-prepared-lead-war-against-al-shabab> [geraadpleegd op 06/12/2020]

Voice of America (VOA) (Maruf H.), *Somalia marks one year after deadliest terrorist attack*, 14/10/2018, <https://www.voanews.com/africa/somalia-marks-one-year-after-deadliest-terrorist-attack> [geraadpleegd op 06/12/2020]

Voice of America (VOA) (Maruf H.), *In Somalia, Businesses Face 'Taxation' by Militants*, 03/12/2018, <https://www.voanews.com/africa/somalia-businesses-face-taxation-militants> [geraadpleegd op 06/12/2020]

Voice of America (VOA) (Hassan, M. O.), *Somalia's Al-Shabab declares war on pro-Islamic State group*, 21/12/2018, <https://www.voanews.com/africa/somalias-al-shabab-declares-war-pro-islamic-state-group> [geraadpleegd op 23/11/2020]

Voice of America (VOA) (Maruf H.), *Al-Shabab Battles IS in Northeastern Somalia*, 01/02/2019, <https://www.voanews.com/africa/al-shabab-battles-northeastern-somalia> [geraadpleegd op 06/12/2020]

Voice of America (VOA) (Ombur R.), *Fate of Dadaab Refugee Camp in Limbo as Kenya Presses for Closure*, 16/05/2019, <https://www.voanews.com/africa/fate-dadaab-refugee-camp-limbo-kenya-presses-closure> [geraadpleegd op 06/12/2020]

Voice of America (VOA) (Maruf H.), *Standout General Picked to Lead Somalia's Al-Shabab Fight*, 30/08/2019, <https://www.voanews.com/africa/standout-general-picked-lead-somalias-al-shabab-fight> [geraadpleegd op 06/12/2020]

Voice of America (VOA) (Maruf H.), *US reopens embassy in Somalia after 28 years*, 02/10/2019, <https://www.voanews.com/usa/us-reopens-embassy-somalia-after-28-years> [geraadpleegd op 06/12/2020]

Voice of America (VOA) (Maruf H.), *Al-Shabab Attacks Killed 4,000 in Past Decade, Says Data-Gathering Group*, 15/01/2020, <https://www.voanews.com/africa/al-shabab-attacks-killed-4000-past-decade-says-data-gathering-group> [geraadpleegd op 06/12/2020]

WARFARE, *Operation TANGHAM: The British Army in Somalia*, 31/08/2018, <http://www.warfare.today/2018/08/31/operation-tangham-the-british-army-in-somalia/> [geraadpleegd op 06/12/2020]

World Health Organisation (WHO), *Somali Urban Resilience Project, Resettlement Action Plan Mogadishu Contract B: 19 Community Roads*, 03/01/2019, <http://documents.worldbank.org/curated/en/632231551329452191/pdf/RAP-BRA-SURP-RAP-Final-Jan-2019.pdf> [geraadpleegd op 06/12/2020]

World Food Program (WFP), *Logistic Cluster, Flood Affected roads as of 9 November 2020*, 09/11/2020, https://logcluster.org/sites/default/files/maps/logistics_cluster_somalia_flood_access_constraints_201109.pdf [geraadpleegd op 01/12/2020]

World Health Organization (WHO), *COVID-19, locusts, Flooding: WHO and triple threat in Somalia*, 23/06/2020, <https://www.who.int/news-room/feature-stories/detail/covid-19-locusts-flooding-who-and-triple-threat-in-somalia> [geraadpleegd op 30/11/2020]

Xinhau, *Uganda says reduction in AMISOM troops may undermine gains*, 11/06/2019, http://www.xinhuanet.com/english/2019-06/11/c_138134562.htm [geraadpleegd op 06/12/2020]

Xinhau, *Somalia reopens schools amid COVID-19 pandemic*, 12/08/2020, http://www.xinhuanet.com/english/2020-08/12/c_139285948.htm [geraadpleegd op 02/12/2020]

Lijst van geconsulteerde bronnen

Contact(pogingen) met deze personen leverde(n) geen resultaat op:

Internationale veiligheidsdienst in Mogadishu, e-mail, 24/11/2020